Purgatoriū detractor.

Vincentius de interiori homine.

Incunables et
semi-incunables
entre 1506 et 1570

Purgatorium detractorum ſaluberrimū. quo quidē detractores ipſi

aliene vite temerarij iudices. eoꝝ etiam prompti auditores tolera/toreſqꝫ luce clarius inſtruūtur. ne peſtifera lingua neue patulis au/ribꝰ peccent. ꝛ quomodo his procellis ſatiſfaciendū ſit. ac inter eaſ/dem recte viuendum. ſacris eloquijs q̄ꝫ aptiſſime demonſtratur.

Ortwini Gratij Dauē. in detractorem Tetraſtichon.

Quiſqꝫ theonino latratu plurima rodit
Et rabidos lingue morſus. mentēqꝫ malignā
Vibrat in exitium cuiqꝫ. fumantia ditis
Stagna ſubingreſſus. ferro plectetur & igne

Cicero in Saluſtium

Carere debet omni vitio qui in alterum dicere paratus eſt

BIBLIOTEKA
MF
227158
I

QUia vt ait glorioſus Hieronymus ad Celantiam. Tanta vitij detractiōis libido hominū mētes inuaſit. vt etiā q̄ ꝓcul ab alijs vitijs receſſerūt in iſtud quaſi in extremum diaboli laqueū incidāt. Idcirco doctor irrefragabilis Alexander de ales in ſcd'a parte ſumme. ne q̇s laqueo hoc illaqueet̄ hortat̄ diligentiā magnā eſſe adhibendā. Q; vt eo ſtudioſius fiat hec pro ſimplicib9 ſparſim collecta pijs lectoribus offerūtur maſticāda. In p̄mis igitur circa hanc ip̄am detractōnem que ſacro teſtante canone. vi. q. i. Sūma extat iniquitas. queritur primo quid ſit ip̄a detractio. Secundo quot modis detractio fiat. Tertio qn̄ ſit mortale pctm̄. ⁊ qn̄ veniale. Quarto quot modis excuſat̄ ab om̄i culpa. Quinto an audiēs detractōes etiā peccet. Sexto qn̄ detractor ad fame reſtitutōem teneat̄. Septimo an p̄ter reſtitutionē fame neceſſaria ſit recōſiliatio ſup detractōne. Octauo q̄rit̄ de penis detractoris. ⁊ etiā remedijs huic morbo adhibēdis. Quib9 q̇dem articulis iuxta materie exigētiā cū nōnullis dubijs certe queſtiūcule nō minus fructuoſe q̄ ſcitu neceſſarie annectūtur

Primus articulus

AD primū quo querebat̄ quid ſit detractio. Dōm q̄ detractio q̄ ſm beatū Gregoriū in moralib9 ponit̄ filia inuidie. ſic definitur ſm Alexādrū de ales. in ſcd'a p̄te ſumme. q. cxlvi. ⁊ btm̄ Tho ſcd'a ſcd'e. q. lxxiij. Detractio eſt denigratio aliene fame ꝑ v̄ba occulta. In qua q̇dem definitōe ꝑ hoc q̄ d̄r denigratio fame. venialia peccata excludūtur. eo ꝑ venialia nō denigratur fama hoīs. Defectus em̄ venialiū occulte referre de aliq̄ inq̇t dn̄s Antoninus. in ſcd'a p̄te. ti. viij. c. iiij. vbi hāc definitōnem declarat. nō eſt ꝓprie detractio niſi quis hoc intenderet Inſup d̄r notanter in definitōe. per verba occulta. nō q̇dem ſimplr̄. ſed occulta ei cui detraxit. q: in abſentia eius aut eo ignorāte dicūtur. q̄uis em̄ ei poſtea notū fieret a referentib9. tn̄ tūc occultū fuit ei qn̄ ille detraxit etiā ſi coram multis alijs in ſui abſentia dixerit detrahēdo. Ex quo vlterius p; differētia inter detractionē ⁊ ꝯtumeliā. Prima quidē tāgitur q̄tum ad modū ꝓponendi verba. q: ꝯtumelioſus manifeſte ꝓfert verba in p̄ſentia ꝯtra aliquē. detractor v̄o occulte. Un̄ ſicut factis fit q̄nq; nocumētū primo manifeſte ⁊ q̄nq; occulte. manifeſte q̇dem vt per rapinā ⁊ ꝑ alias violentias manifeſtas. occulte vt per

furtum vel dolū ita ꝯtingit fieri in verbis. Manifeſte q̄dem vt ꝯtu-
meliādo. id eſt dicendo ꝓximo v̄ba iniurioſa in facie3 eius. occulte
vero p̄ detractōem. ¶ Secūda dr̄ntia eſt q̄tum ad finē intentū ſeu
nocumentū illatū. qꝛ ꝯtumelioſus ex facto ſuo derogat honoꝛi. de-
tractoꝛ aūt fame. Nam ex hoc ipo ꝙ aliquis pꝛofert manifeſte ver
ba ꝯtumelioſa ꝯtra aliq̄3. videtur ipm paruipendere. ꝛ ex hoc de-
honoꝛatur ꝯtumeliatus. Sed cum q̄s pꝛofert v̄ba in occulto ꝯtra
aliquem. vereri ipm magis videtur q̄3 paruipendere. quare directe
non infert detrimentū honoꝛi. ſ3 fame. facit em̄ q̄tum in ipo eſt eos
qui audiūt malā opinione3 habere de eo ꝯtra quem loq̄tur. ergo in
definitōe detractōis dr̄ ꝙ detractio eſt denigratio. id eſt offuſcatio ſeu
diminutio fame alterius. Verū tamē in hoc ꝯueniūt ꝯtumelia ꝛ de
tractio ꝙ p̄ vtrūq3 fertur malū de pꝛoximo ¶ Si ꝯtra dictā defi-
nitōem quis arguat. ꝙ detractio nō ſit aliene fame denigratio. eo ꝙ
ꝯtingit ei detrahere qui nō eſt bene famoſus. Quia famoſus dr̄ qui
bonus eſt. ꝯtingit aūt malo detrahere ratōne alicuius boni quod
habet. vel alicuiꝰ mali qd̄ nō habet. ergo. ¶ Reſpondet ad hoc Ale
xander vbi ſupꝛa. ꝙ licet peccatoꝛ ꝓpꝛie bonam famā nō habeat. ni-
hilominus aliquod bonū habet vnde ſurgit boni opinio. ꝛ quo ad
hoc poteſt eſſe denigratio fame ipſius. vbi em̄ eſt oīno bonū. ibi de
bet bona ſequi fama. vbi vero bonū eſt tm̄ in parte debet bona ſeq̄ fa-
ma in pte. Detractio ergo large eſt aliene fame denigratio. hec ille.
¶ Circa pꝛeſentē materiā etiā ꝯſiderandū. ꝙ fama hic capit ꝓp̄e
pꝛout diſtinguit ꝯtra malā famā. put ſc3 eſt opinio bona ex hone-
ſtate vite ꝛ moꝝ. et an hec fama ſit bonis coꝛpoꝛis p̄ferenda. dt Ga
briel biel. eximius Theologie licētiatus in q̄rto. diſtin. xv. q. xvi. cir
ca hoc duas eſſe opiniones. vnā. ꝙ bona coꝛpoꝛis ſint p̄ferēda bono
fame. quā opoīnē veriorē credit. Aliā. ꝙ fama ſit bonis coꝛpoꝛis p̄-
ferenda. Concoꝛs tn̄ ſentētia omniū eſt. ꝙ ipa fama tpalibꝫ bonis
alijs oībꝫ p̄feratur. Juxta illud Tullij in de oratoꝛe. bona inquit
extimatio diuitijs preſtat

Prīo ḡ icidētalr̄ circa iſtū articulū An dānū exiſtat maxi
mū inter tpalia. dū p̄ detractōnem alicui ſurripit fama.
¶ Rn̄det ſimplr̄ ꝙ ſic. eo ꝙ fama inter tpalia habet ꝓ maximo bo-
no. ſeq̄tur ḡ ꝙ ipam demendo damnū inferatur maximū. Jn ſignu3
cuiꝰ ſm̄ Bernardinū. in de euāgelio eterno Fama denigrata ſi poſſ3 re
dimi a diffamatis redimeret auro ꝛ argēto. imo q̄nq3 ſanguīe ꝓpo
hec ille. Et p̄ ꝯñs ſm̄ b. Tho. in de v̄tutibꝫ. q. iij. ar. ij. Diſpēdiū fa
me ſumme ē vitādū i fratre. Predicta p̄ eūdē b. Tho. declarāt ibidē
v̄a. Pꝛīo ex pte fratris in ſe. ſcd̄o ex pte ꝓximi. ꝓpt ipm frē3 duplr̄.

Primo q̇dē inq̇t qꝛ p̄cipuū inter bona exteriora eſt bona fama Pro
uerb.xxij. Melius eſt nomē bonū q̄ꝫ diuitie multe. ꝛ hoc ideo. qꝛ
bonitas fame reddit hoīem idoneū ad humana officia exequēda in
ꝯuerſatōe humana Et idē dꝛ eccī.xlv. Curā habe de bono noīe. h̄ eīm
magꝭ ꝑmanebit tibi q̄ꝫ mlti theſauri magni ꝛ p̄cioſi. ſic ḡ peccaret q̇
abſqꝫ necītate īgereret alicui diuitiaꝝ diſpēdiū. ita ꝛ multo ampli/
us peccat ſi q̇s proximo ingerat diſpendiū abſqꝫ necītate eius pctm̄
publicādo. Scdo inq̇t. qꝛ ꝑpter ꝯſeruatōez fame hō multotiēs ab
ſtinet a pctō. ꝛ ideo qn̄ aliq̇s videt ſe iam famā amiſiſſe. pro nihilo
ducit peccare. ſm illud Hieremie.iij. Frons mulieris meretricis fa/
cta eſt tibi noluiſti erubeſcere. vn̄ ꝛ dt Hierony. ſup Mattheū Cor
ripiēdus eſt ſeorſum frater ne ſi ſemel pudorē aut verecūdiā amiſe/
rit ꝑmaneat in pctō. ¶ Siliter etiā inq̇t ex ꝑte alioꝝ eſt periculoſuꝫ
dupl'r. Primo q̇dem qꝛ hoīes pctm̄ alicuius audientes ſcandalizā
tur ꝛ ꝯtemnūt nō ſolū peccantē. ſed etiā multos innocentes. vn̄ Au
guſti dt in ep'la ad plebē hyponēſem. cū de aliq̇b' q̇ ſctm̄ nomē ꝓfi/
tent aliq̇d criminis vel falſi noīs ſonuerit vel veri patuerit inſtāter
ſatagūt ambiūt vt de oīb' hoc credat. Scdo qꝛ ex pctō vnꝰ pub
licato multi ꝓuocant ad peccādū. ſm illud ꝑ. Coꝝ.v. Modicum
fermēti totā maſſam corrūpit. hec oīa b. Tho. vbi ſupra Et ip̄e idē
etiā ſcda ſcde.q.lxxiij.et.lxxiij. dt q̄ inter res tēporales fama eſt ꝑ/
cioſior ꝛ p̄eminet diuitijs. eo etiā q̄ eſt ꝓpinquior ſp̄ualib' bonis. ꝛ
per eius defectū hō impedit a multis bn̄ agendis. His etiā ꝯformi/
ter ad ſentētiā dt Gregorius. ꝛ habet. vi.q.ꝑ.ex merito. Deteriores
inquit ſunt qui vitā moreſqꝫ bonoꝝ corrumpūt his qui ſubſtātias
aliorum predaſqꝫ diripiūt. Et eadē.q. Anterius papa ꝛ Anacletꝰ
etiā dicunt. eo q̄ plus nocet ipſum pctm̄ detractōnis. maius pecca/
tum eſt q̄ꝫ furtum vel rapina. qꝛ ibidem.c. ſunt plurimi dt Grego
rius. Multū damna moꝝ id ē fame de moribus a damnis rerum
temporaliū diſtant. cū iſta extra nos ſint. illa vera in nobis. Et hoc
ipſum Ulricus in ſexto. tractatu.iij.c.xvij. etiā allegat. Demū fa/
mam p̄eminere diuitijs etiam patꝫ a ſigno. qꝛ homines vt q̇dā ma
gnus inquit. magna ꝛ ardua faciūt ꝛ ſuſtinent vt famā conſeruent.
aut perditam recuperēt. immo mortem interdū ꝓ ip̄ius fame ꝯſer/
uatione ſuſtinent. que nō facerent ꝓ maximis tpalib' acquirendis.
Heu heu ergo q̄ꝫ ꝑniciosum malū ꝛ ineſtimabile dānū eſt q̄ proxi
mo lingua venenoſa detractōnis infligitur. Reuera ſtat ꝛ vtiqꝫ a q̇/
dam bene predicatum fuit q̄ plus damni quis detrahendo inferat
proximo ſuo. q̄ꝫ ſi mille aureos immo q̄ꝫ centum milia ſibi fraudā
do ſubtraheret

Q̄ Scd̄o. An detractor dum dt̄ veritatē rei a peccato detra-
ctionis debeat excuſari. Reſpōdetur abſolute loquendo ꝙ
nō. vt infra latius patebit. Q3 ſi detractor dicat vt plures detracto-
res dicere ſolent dum a bone ↄſcientie viris corripiūtur. ego veru3
dico. nūq̄d veritas poteſt dici. Reſpondet ad hoc doctor Joan-
nes nider in ſuo p̄ceptorio ꝙ nō ſufficit ad vitandū peccatum dice-
re veritatem. ſed req̄ritur ⁊ oportet ꝙ hec ipa veritas cum debit3 cir
cūſtantijs dicatur ſm̄ illud Deuteronomij. xvj. Juſte qd̄ iuſtum eſt
exequeris. Unde verum nō eſt dicendū in om̄i loco. vel in om̄i tem
pore. ſeu om̄i p̄ſone. ſed tm̄ illis qui poſſunt prodeſſe ⁊ cum intenti
one bona ⁊ cum circūſtantijs debitis ſm̄ ꝙ inferius patebit. Uerum
eñi forte eſt ꝙ ipſemet detractor q̄ verum de alio indebite ꝓfert. etia3
in peccato maximo exiſtat. Jllud tamē peccatū ſi ratōnis ↄpos eſt
alteri p̄ter in ↄfeſſione nō reuelat. Si igitur om̄e veru3 vt detractor
p̄dictus putat eſt dicendū. ⁊ cum iam ita verum ſit ipm̄ eſſe in pecca
to. ſicut illum cui detrahit. quare ergo peccatum ſuum ſicut alterius
nō dt̄ aut oſtendit. ¶ Cōcluditur ergo ſi huiuſmodi detractor non
vult ſuum peccatū reuelari. nec alterius peccatum q̄3q̄3 vere ꝑpetra-
tum ſit reuelare debet. cum hoc alteri facere teneatur ex lege euangeli-
ca ⁊ nature qd̄ ſibi fieri velit. Unde Chryſoſtomus in quadam ho
melia ad propoſitum ſic dt̄. ne quis mihi hoc dicat tunc ſolum de-
traho quādo falſa dico. nam ſi vera loq̄ns. male dixeris ⁊ hoc ē cri
men. Eteñi phariſeus ille publicano male. dixit publicano veridi-
cus. ſed tamē hoc nihil ei profuit. hec ille.

Q̄ Tertio. An quis nō debeat iudicari detractor quando re-
darguenti ipm̄ ſuper detractione audacter audet ſic reſpon
dere. Cur hoc malum de tali nō dicerem. eteñi ſi p̄ſens eſſet in faciem
ei obijcere auderem Reſpondetur ꝙ talis per huiuſmodi temera
rium reſponſum nō excuſatur a peccato detractōnis. imo per hoc ag
grauat peccatum. ⁊ nōnunq̄3 inualeſcēte hoc errore peſſimo peius pec
catum alterius generis puta ↄtumelie incurritur qd̄ fit quando ſe-
cluſa ↄditōne huiuſmodi excuſans abſolute optat ⁊ vult alteri cui
detraxit peccatum obicere ⁊ hoc p̄cipue notat̄ ex verbis eius cum dt̄
vt plurimi ſolent Cur hoc peccatum nō dicerem de tali q̄3 primū eñi
ad ipm̄ venero ei in faciem idipm̄ obijcere volo ⁊ intendo. Et re-
uera tunc manifeſtum eſt ꝙ longe amplius q̄3 ꝙ detrahat peccat. q2
peccatū ↄtumelie detractōni facte ſupaddit. ↄtumelia aūt grauior ex
tat ipa detractōne. eo ꝙ fit cum maiori ↄtemptu. vt pat3 ꝑ beatum
Thomam ſcd̄a ſcd̄e. q. lxxiij. arti. iij. ſicut rapina grauior eſt furto.
Q3 ſi dicat ille. cui obijcere volo peccatum actu nō eſt p̄ſens. ergo nō

videoꝛ peccatum ꝯtumelie ꝯmittere. Reſpondetur quia voluntas peccandi conſtituit peccatum in eſſe. ideo ꝙuis abſens ſit cui ꝯtumeliam inferat moꝛtale tamē venenū iam per voluntatem ꝑfectam obtulit. licet nō eſſet qui biberet. Quōcunqȝ ergo detractoꝛ per huiuſmodi medium ſe excuſat in excuſando ſe ſemꝑ plus illaqueat

Secundus articulus

AD ſecundū quo querebatur quot modis ſit detractio. Dicendū ſm beatum Thomā 2ª 2ᵉ. vbi ſupra. ⁊ alios ꝓut etiam narrat Angelus. Anthoninꝰ ⁊ aliȷ̄ ſummiſte in ſummis ꝙ ſeptē modis detrahere ꝯtingit. Primꝰ modus eſt qui dicit occultatiuꝰ. quando id qđ eſt manifeſtandum ad honoꝛē dei ⁊ ſalutē aīaꝝ q̇s nō vult ꝓpalare. idē Henricꝰ herp. v. precepto đt ꝙ hic modꝰ fit qn̄ bonū alterꝰ iā cognitū oīno reticet. cū tn̄ eēt manifeſtādū. ⁊ h̄ iō. vt obloquētiū favoꝛ acq̇rat. vl̓ īdignatio nō incurrat. aut ꝓpt ꝯmodū ꝯſequēdū vl̓ incōmodū fugiēdū. ſicut fecerūt milites ſepulchꝛ xp̄i cuſtodiētes q̇ reſurrectōez dn̄i nouerūt venerūt eīn in ciuitatē ⁊ āñūciauerūt ꝑncipib̄ angeli terribilē apparitōez. q̇ tn̄ poſtea ꝑ acceptā pecuniā illā doloſe ac ꝑnicioſe tacuerūt. vt pꝫ Math. vlt. Vn̄ his tꝑib̄ plurimi ſic neq̇ter tacēt ⁊ alios in īfamiā ꝑuenire ꝑmittūt q̇ illiꝰ diffamie rei efficiūt. eo ꝙ diſſimulant ꝯtraire. nā đr. ij. q. 3. q̇ſq̇s metu cuiuſlibet ptāꝭ ꝟitatē occultat irā dei ſuꝑ ſe ꝓuocat. qꝛ magꝭ timet hoīem q̄ȝ deū. Et ſeq̇t. vterqȝ reꝰ ē ⁊ q̇ veritatē occultat ⁊ q̇ medaciū đt. qꝛ ⁊ ille ꝓdeſſe nō vult ⁊ iſte nocere deſiderat. ⁊ ſunt ꝟba Auguſtini ad Caſulanū. Sicut eīn nō refert vtꝝ q̇s aliū īterficiat cibū ſubtrahēdo vl̓ venenū offerēdo ſic nō refert vtꝝ q̇s alteri noceat malicioſe tacēdo. vl̓ ꝑnicioſe loquēdo. de ꝗ vitio etiā đt Gilbertꝰ poꝛri. ſuꝑ cantica ſmone. xix. ē inq̇t ſubtile qđdā rapacitatꝭ inuidie genꝰ. pecunie parcis. famā decerpis. nō ꝯcupiſſis poſſeſſionē ⁊ laceras opinionē. addit poſt pauca quō nō rapacitas vbi euidēs bonū debito defraudas teſtimonio. ⁊ verā alterius gl̓iam. ⁊ ſi mēdacio nō coꝛrūpis ſilētio tn̄ ſuppmis. hec ille. Exēplificat etiā dn̄s Antho. in 2ª ꝑte ſumme vbi ſup̄. vt cū q̄rit de ꝯuerſatione alicuiꝰ. vt exhibeat ei officiū vl̓ bn̄ficiū ſciēs aliq̇s multa bona de illo ex q̇b̄ iudicaret aptus ad illđ. ⁊ ip̄e tacet malicioſe illa bona ne ꝯſeq̄t talē vtilitatē. ī q̄ caſu tn̄ ⁊ ſi tal̓ g̃uit peccat ad fame reſtitutionē inq̇t nō tenet. hec ibi. Idē 2ª ꝑte tiº. ij̄. cap̄. j. §. xx. alioº exemplificat. vt cū aliȷ̄ dicūt de aliq̄ turpitudinē cū aliq̄ agere ⁊ ip̄e tacet ſtudioſe vt audiētes credāt veꝝ eē qđ nō ē. ⁊ de tali đt ꝙ ip̄e tenet ad declarandū falſuꝫ eē. ¶ Scđs modꝰ negatiuꝰ đr. cū ſcꝫ q̇s ſciēter ne/

gat alteri⁹ bonū Exēplificat dñs Antho. vt cū narrat᷑ de aliq̄ q̄ ē re/
ctus āminiſtrās iuſticiā ſubditꝫ. ſeu q̄ ſit elemoſinari⁹ ad paupes et
hmōi Si tūc aliq̄s detrahere volēs illi dicat h̄ nō eē vez vt ſic ei⁹ fa
mā diminuat queadmodū fecerūt iudei negātes xp̄m aperuiſſe ocu
los ceci nati hoīs Joānes nono. dicētes da gl'iaꝫ deo. q̄ nos ſcim⁹.
q̄ h̄ hō pctōꝛ ē. Sub h̄ mō pt etiā ꝯphēdi qn̄ bonū alteri⁹ iā cognitū
diminuit. ſicut dicente dño. nūq̄d ꝯſideraſti ſuū meū Job q̄ nō ſit
ſilis i terra. ptin⁹ diabol⁹ rn̄dit dicēs. nūq̄d Job fruſtra timet deū.
Scd̄o rn̄dit Pellē p pelle ꝛc̄. Jtaq̄ꝫ neutrū aſſcribit diuīe charitati
q̄ ſolū g̃tū reddit. tā opantē q̄ꝫ opatū. ¶ Terti⁹ mod⁹ dr̄ depuatiu⁹
ſcꝫ cū dr̄ bonū factū. ſꝫ mala itentōe. ſeu q̄ ſecuta ſunt tot ſcādala vt
hmōi ꝯ illō Eſaie. Ue q̄ dicitꝫ bonū malū. ſicut etiā dr̄ Ecci. xviij. bo
na i mala ꝯuertēs iſidiat᷑ ꝛ i electꝫ dei ponit maculā. Exēplificat dñs
Antho. puta dū q̄s dat elemoſynas aut diſcurrit p indulgētijs ſeu
deuote eccl'ias frequētat ꝛ audit diuīa. Si q̄s iā dicat illū talia age/
re ex iani gl'ia ꝛ hypocriſi ꝛ itēdit ſic. dicēdo opinionē malā mētibꝫ
audiētiū igerer̄ peccat mortal'r. Nō tn̄ tal' ad fame reſtitutōeꝫ tenet᷑.
vt ifra lati⁹ patebit. Et i iſto mō Hēric⁹ herp. allegat illō oroſij. di
cētis. Sūt q̄dā hoies ſil'es phariſeis q̄ de oi q̄d vidēt malū iudicāt. vt
ſi q̄s vacat hūilitati hypocrita ē. ſi recreatōi guloſus ē. ſi patiētie ti/
mid⁹ ē. ſi iuſticie ipatiēs ē. ſi prudētie malicioſus ē. Si maturitati
melācolic⁹ ē ſeu flegmatic⁹ aut fantaſtic⁹. ſi iocūditati diſſolut⁹ eſt
ſi religioni ſingl'arꝫ ē. ſi ſilētio ꝛ paci diſſimulatoꝛ. ſi alioꝝ correctōi
p̄ſumptuoſus ē. ſi vigilijs ꝛ orōnibꝫ idiſcret⁹ ē. ſi cōi dormitōni ſum
nolent⁹ ē. ſi p̄dicaōni ꝛ alioꝝ ſaluti laudis appetitoꝛ eſt. ſi hꝫ grām
hoīm adulatoꝛ ē. ſi adulari renuit ſupbꝫ ē. hec ille. Un̄ ꝯtra hos
put q̄dā Carthuſien̄ notat eſt egregia. ſnīa Gregorij nazanzeni co/
gnomento theologi qui ꝯtra detractores ait Uates egregius eſt q̄
bene ꝯſiderat quaſi dicat. q̄ nihil eſt tāte auctoritatis aut veritatis
in quo nō dubitādi reperiat᷑ occaſio. quā ſi q̄s ſeq̄ voluerit neceſſe eſt
eum a fide diſcedere. quid em̄ verius eſt euāgelio quid ſanctius. hoc
tn̄ Porphirius calūniatus eſt qn̄ ſollicitius q̄ſiuit occaſionē impu
gnandi q̄ꝫ ꝯcordandi. aut exponendi. hinc etiā a paganis magnis
maxime Cicerone vſurpat᷑ memorabil' ille v̄ſiculus. antiq̄ poete q̄
ait. q̄ bene ꝯiectat optimū phibeo vatem. abſq̄ꝫ hac moderatōne oīs
veritas periculoſa ꝯtentione lacerat᷑ ꝛ in moralibꝫ oīs aſſertio diſſi/
patur qn̄ pnioꝛ eſt animus ad ſiniſtram interp̄tatōnem. hec ille.
Patꝫ igitur p̄dictos in interp̄tando ſiniſtre alioꝝ facta hoc mō er/
rare. ſicuti etiam patꝫ de iudeis q̄ fecerūt de Joanne baptiſta ieiunā/
te cum dicebant demoniū habet. ꝛ de chriſto q̄ voꝛax eſſet ꝛ potatoꝛ

vini. Et ad hoc etiam eſt illud Joan. vij. q murmur multus erat de
eo ⁊c. Ubi dt Auguſtinꝰ. q q̇cunq3 emicuerit aliqua gratia alij di
cunt bonus eſt. alij dicunt ſeducit turbas. qđ aūt dictum eſt de deo
valet ad ꝯſolatōnem. de quocunq3 hoc dictum fuerit chriſtiano.
¶ Quartus modus dr venenatiuus ſcz cum mala miſcentur bonis
ſicut fit cōmuniter cū dicunt ṗus bona ⁊ poſtea addunt mala. vn/
de p̄s. ꝓ eo vt me diligerent. id eſt diligere ſimulabant. detrahebant
mihi. de quo Bernardus ſuꝑ cantica. ſermone. xxiiij. Detractores
q̊dam ſimulate iracūdie fuco ꝯceptam maliciā quā retinere nō pn̄t
obumbrare conantur. videas a detractore premitti alta ſuſpiria ſic
q3 quadā cum grauitate ⁊ tarditate vultu meſto dimiſſis ſuꝑcilijs
et voce plangenti egredi. maledictōnem ⁊ q̇dem tanto ꝑſuaſibilio/
rem quāto creditur ab alijs q̇ audiunt. nō corde inuido. ſed magis
ꝯdolentis affectu q̄3 malicioſe ꝓferri. doleo inquit vehemēter ꝓ eo
q diligo eū ſatis. ⁊ nūq̄3 potui de hac re corrigere eū. Et al's mihi q̇/
dem ꝯpertū fuerat de eo iſtud. ſed ꝑ me nūq̄3 inotuiſſet. at qm̄ ꝑ al/
terum patefacta eſt res veritatē negare nō poſſu3. Reuera ita ē grā/
de damnū. nā al's q̇dē in pluribꝫ valet ceterū in hac ꝑte vt veꝝ fatea
mur excuſari minime pt. hec ille. ¶ Quintus modꝰ dr publicatiuꝰ.
ſcz cū q̇s occulta pctā manifeſtat his q̇bꝫ nō d3 ⁊ indebito mō inter
q̄s peſſime agūt q̇ libellos famoſos ꝯficiunt ⁊ ꝓijciūt aut in platea
aut in eccl'ia. aut in domo. q̇bꝫ inuentꝫ alij diffamant. Et hoc idem
dt dn̄s Antho. ſub his ꝟbis. ſ. dū q̇s facit canthilenā vel ſonetum
ſuꝑ aliq̄ crimine alicuiꝰ. vl' etiā ſcribit ſcedulā ꝯtinentē crimen alicu
ius falſum vel etiā veꝝ. ſ3 occultū in loco manifeſto. vt inuēta legā/
tur ⁊ ꝑ eiꝰ noticiā crimē illiꝰ diuulget. de q̊ꝝ pena infra patebit.
¶ Sextus modus eſt augmētatiuꝰ. ſcz addēda mala malis. vel ex
mō loquēdi aggrauādo pctm̄. exemplificat dn̄s Antho. vt ſi q̇s di
cat aliquē fuiſſe furatū centū florenos q̇ nō abſtulit niſi q̇nq3. vl' di/
cat aliquē aliū ꝑcuſſiſſe multꝫ vulneribꝫ q̇ leuiter tm̄ illū ꝑcuſſit. Et ſi
illud qđ addit ē q̇d notabile ⁊ falſu3 tenet reſtituere famā. ſecꝰ ſi q̇d
leue. hec ille. ¶ Septimꝰ modus ē inuētiuꝰ dū falſa crimina alicui
imponunt. vl' ex ꝓpria malicia. vl' inuidia aut ſuſpitione temeraria
vt dt Henricꝰ herp. vbi ſup̄. Un̄ h̄ mō mulier libidinoſa Joſeph
innocentē ⁊ caſtū ſua detractōe incarcerauit. dū falſe criminata fuit
de eo apud virū ſuū. vt p3 Geneſ. xxxviij. hoc etiā mō ancilla mali/
loq̄ ſacre ꝟgini detraxit ⁊ īꝓperauit q eēt interfectrix viroꝝ ſuorū.
Tobie. iij. Predictꝫ iā modis fit detractio. ⁊ hoc ſiue fiat ꝟbis clarꝫ
ſiue obſcuris. ſiue ſignis. ſiue l'ris. aut alio mō equalenti q2 factis et
ſignis loq̇mur. vt pt3 de ſpon. c. cū apud. ⁊ c. tue.

Dr̄ Primo. Circa hūc articulū q̄d ſi q̄s nō ꝑuerſa intentōe. ſ;
ex leuitate ſolū alioꝝ facta narrat. nūq̄d tal' ab his modis
detractōis excuſaṫ. Rn̄deṫ ꝙ nō ꝑ ſe ꝓut in dubio ſequētis articuli ꝛ
alijs notaṫ. eſt eñ talis leuitas queadmodū vulpes h; cū lepore ſc;
ad interitū. Vn̄ ad ꝓpoſitū videṫ applicandū illud Cancellarij in
de cuſtodia lingue vbi ſic dr̄. male loq̄ de abſentib⁹ ad ſolū ſatiſfaciē
dū ꝓprie loq̄citati ꝛ libidini loquēdi. de alijs etiā ſi ꝓ ſola deductio
ne tp̄is ꝛ q̄ſi ꝓ ſolatio hoc fiat. vt ſic ſine tedio trāſeat tp̄s. vix aut
nūq̄ꝫ excuſaṫ a pctō ꝛ ſepi⁹ tranſit in mortale pctm̄. Tale eñ ꝟbum
nō eſt ocioſum de q̄ iuxta horribilē veritatꝭ ꝯminatōnem ſum⁹ red
dituri rōem. ſ; ē cōiter ꝑnicioſum ꝛ multiplr̄ nociuū. Nā habemus
ex tali ꝟbo occaſionē ꝛ rōnem magne dānatōis alioꝝ in ſua fama.
Etiā ꝑ h̄ cadūt ſepiſſime tā loquētes q̄ꝫ audiētes. vel indignatōem
ꝯtra eos de q̄bus fit obloquutio vel in falſam iuſtificatōem ꝓpriā
tā cordis q̄ꝫ oris dum videlic; cogitatio interior penſans corā ſe po
ſita aliena mala. ꝛ ſua ꝓpria mala q̄n̄q; ſilia aut maiora palpans
tumet ꝛ inflaṫ dicendo. grās tibi ago dn̄e deus. q: nō ſum ego talis
q̄lis iſte de q̄ tanta mala referunṫ. ꝛ ſic miſer cadit in foueā quā fecit
et cū illo euāgelico phariſeo falſe iuſto. fit pctōri quem ipe iudicat ſi
nō ſꝑ deterior ei. tn̄ ꝓpter ſuā ſupbiā ſilis. q: etiā pctōr vt alius ꝛ ſi
nō alio mō. Et hoc phariſaicū tā in loquēdo q̄ꝫ audiēdo ꝯcipiṫ fa/
cillime ꝛ fit ſaltē affectu. etiā ſi rō videaṫ iudicare aliter ꝛ id ore ma/
nifeſtare minime attentet. hec ille. Aīaduertit ḡ quis illud ꝓuerbiū
nō ſuſtinēt iocū fama fides oculus ꝛc̄.

Dr̄ Scd̄o in cōi hic ſolū l; in ꝑte tactū ſit de effectu hmōi mo
doꝝ detractōis. Rn̄deṫ ꝑ Chryſoſtomū in homelijs home
lia tertia detrahens inq̄t carnes comedit ꝓpterea Paul⁹ terruit di/
cens. Si vos inuicē mordetis ꝛ comeditis videte ne ꝯſumamini.
Vn̄ dt̄ p̄mo. tu detractor detrahēdo audientē peiorē feciſti ꝓ primo
calūnians ſiue eñ peccator ſit ſegnior fit peccati cōicatorē nactus ſiue
iuſtus ſit in arrogantiā tolliṫ ꝛ inflaṫ ex alioꝝ pctō magna de ſeipſo
ſentire ꝑſuaſus ¶ Scd̄o inſup cōem eccl'ie ſtatū leſiſti nō eñ oēs au
dientes peccatorē ſolū accuſant ſ; opprobria xp̄ianoꝝ genti infligū
tur nec audiunṫ infideles dicētes ꝙ ille leno ē ꝛ diſſolut⁹. ſ; ꝓ eo q̄
peccauit xp̄ianos oēs calūnijs inſectanṫ. ¶ Tertio ad hec dei gl'iam
blaſphemari feciſti. ſicut eñ nob̄ laudabil'r viuentib⁹ dei nomē gl'ifi/
catur ſic nob̄ peccantib⁹ blaſphemaṫ ꝛ ꝯtumelia afficiṫ. ¶ Quarto
male audientē ꝯfudiſti. ꝛ ſic impudētiorē reddidiſti inimicū ꝛ hoſtē
ꝯſtituēs. ¶ Quinto teip̄m pene ꝛ correctōi reū feciſti negocia ad te
nihil attinētia texens. hec ille. Itaq; dicta ꝯmeſtio hec ſpūalis ad

galathas.v.notata detractori merito applicať. Nam detractor vt in
quit etiã Leonardus de Utino in ſuo quadrageſimali etiam aliqñ
patrem vel matrẽ ſpũalem comedit.iuxta illud Ezech.x.dt dñs ad
Hieruſalẽ. Ecce patres comederũt filios in medio tui. ꝛ filij ꝯmede
runt fratres ſuos. Et Hier.xix. Unuſquiſqȝ carnes amici ſui ꝯme
det. Detractor eñ in quadrageſima comedit carnes.nõ aĩalium.ſed
hoĩm. Unde q̇dam Abbas dixit in vitaſpatꝝ. Melius eſt comede
re carnes ꝛ bibere vinũ q̃ȝ comedere in vitupatõne carnes fratrũ.hec
ibi. Patet ergo ꝙ longe minus foret peccatũ etiam in bona ſexta fe
ria carnes comedere. vbi homo ſibi ſoli nocens tm̃ ꝯtra legem age
ret humanam.q̃ȝ ꝙ homo proximum ita detrahendo comedat ꝛ ſe
et alios inficiens tranſgreſſor legis ſit altiſſimi. Hinc etiam ꝑ Sa
lomonẽ Prouerbioꝝ.xxiij.dr. Noli eſſe in conuiuijs potatorum.
neqȝ comedas cum eis qui carnes ad veſcendum conferunt.carnes
ad veſcendum conferre inquit Gregorius.xiiij.moralium.eſt in col
locutõne derogatõnis viciſſim proximorum vicia dicere. Quapro
pter beatus Bernardus huius vitij effectus deteſtabiles huiuſmo
di ꝯſiderans maſticat illud Pauli ad Romanos ṗ.detractores deo
odibiles.dicens. Nõ mirum inquit ſi ſunt deo odibiles cum iſtud
vitium charitatem que deus eſt acrius ceteris pſeq̇tur. Qui eñ de
trahit ṗmo ſe prodit vacuum charitate. ꝛ deinde intendit. vt is cui
detrahitur veniat in odium ꝛ contemptum. Ferit etiam charitatem
in oĩbus qui audiunt linguam maledicam ꝛ q̃ȝtum in ſe eſt ne
cat funditus ꝛ extinguit.

Tertius articulus

AD tertium quo querebať quãdo detractio eſt mortale pec
catum ꝛ quando veniale. Dicendũ ſm beatũ Thomam
vbi ſupra.ꝙ quia detractio vt patuit per ſe ordinatur ad
denigrãdum alterius famam.ideo de ſe eſt mortale pecca
tum.quia auferre famam alicui eſt valde graue cum ĩpa vt ſupra di
ctum eſt inter res temporales ſit p̄cioſior. Unde ex quo furtum de
lege diuina eſt mortale peccatum ꝑ quod aufertur temporale.ſequi
tur ꝙ detractio erit mortale peccatum per quam res p̄cioſior vtputa
fama aufertur. Et ad hoc probandum facit etiam.c. accuſatio.ij.q.
vij.et c.nemo peritorum.xj.q.iij.et c. homicidiorũ. de peni.diſt.j.et
c.clericus.el.ij.xlvj.diſ. Unde detractio maius mortale eſt q̃ȝ furtũ
ſm genus.nõ ſolum.quia re temporali ĩpa fama precioſior eſt.ſed
etiam.quia furtum vt cõmuniter contingit. vł ex quadã neceſſitate

aut cupiditate. detractio vero ex inuidia vel odio. ¶ Ulterius pro diſcuſſione huius articuli cõſiderandũ q vt tradunt ſummiſte. dominus Anthoninꝰ Angelus ꝛ alij poſt beatum Thomam Alexandrum de ales ꝛ alios q triplex eſt modus detrahendi penes quẽ diſcernitur grauitas peccati detractõnis. Primo em̃ quis notatur detractor formal'r tm̃. dum ſcʒ quis ex intentõne deprauat famam alterius. vt quãdo detractor dt aut occultat vel negat. ꝛ ſic de alijs modis detrahendi pdictis quedam ſcʒ que nõ ſunt in infamiam proximi. ea tamẽ intentõne vt quis diffametur. Et talis hoc faciens ſꝫ mortaliter peccat. eo q detractio de ſe vt dictum ẽ mortale ẽ peccatũ ſm q etiam apoſtolus dt ad Romanos p. detractores deo odibiles. hoc em̃ iõ dicitur vt dt glo. ne leue putetur peccatum propter hoc quia conſiſtit in verbis. Unde quia dt beatus Thomas vbi ſupra. peccata verborum ex intentõne dicentis maxime ſunt attendenda. peruerſa ergo intentio in hac formali detractõne cauſat mortale peccatum. Ad hec facit. c. cum volũtate de ſen. exco. cum ſimilibus nõ tamẽ vt infra dicetur talis ad reſtitutõnem fame tenetur. ¶ Secundo modo quis materialiter dicitur detractor tm̃. ꝛ fit. quando quis nõ infamandi animo. ſed ex loquacitate alio indebito modo occultando negando ꝛc. verba profert in infamiam proximi.

¶ Circa quod conſiderandũ ſi talia verba de ſe ex natura ꝛ propria ſignificatõne infamant. puta. quia ſignificant ꝛ ſunt criminalia cõtra honeſtatem vite ꝛ morum. ꝛ apud illum vel illos quibus dt occultat vel negat ꝛc. ſequitur infamia proxmimi contra quem talis detrahit. tunc detractio eſt mortale. ꝛ talis mortaliter peccat. ad hoc eſt argum̃. per c. ſepe cõtingit. et c. Di qui. l. diſt. exemplificat dominus Anthoni. vt referendo de aliquo q ſit vſurarius. adulter. fornicator. predator et huiuſmodi. Et hoc idem dicit Raynerius in ſumma pãthealogie. titulo detractio. ſub his verbis. ſcʒ. Si aliquis ex leuitate vel lapſu lingue dicit aliquod verbum graue quod alicuius famã notabil'r ledit. ꝛ precipue in his que pertinent ad honeſtatem vite. mortaliter peccat. nec mentis leuitas. nec inaduertentia. nec labilitas lingue eum a mortali peccato excuſant. hec ibi. Cuius ratõnem aſſignat doctor Joannes Nider. vbi ſupra. quia ſi quis leuiter ꝛ ex paruis ſignis firmiter credit de proximo peccatum mortale. ipſe in hoc ſm beatum Thomam peccat mortaliter. ſed alium de tali mortali accuſare. vel etiam ex leuitate ꝛ ſine neceſſaria ꝛ rationabili cauſa peius eſt et maius nocumentum hominis et non ſolum contra charitatẽ. ſed etiã ↄtra iuſticie eq̃tatẽ. ergo a fortiori ẽ pctm̃ mortale ꝛ tenet' ad reſtitõem. Exẽplũ inqͣt ad ꝓpoſitũ. vt ſi

q̄s ex leuitate animi in reb⁹ vl' in corpe magnū dānū inferret gra
uis culpa etiā a ſecularib⁹ iudicijs iudicaret. vt ſi ludendo necaret
aliquē aut vulneraret aut domū icineraret. ſic etiā ē de detractorib⁹ in
magnis reb⁹ vt dictū ē. alxāder dt hec ibi. Si ſo de ſe talia nō infa
mant. puta. qꝛ pñt intelligi ita de culpa veniali. ſicut de mortali ex eo
rū pcatōne. vt cū q̄s dt. talis ē ſupb⁹. iracūdus. alterus. auar⁹. leuis
et hmōi q̄ pñt accipi ꝓ pmo motu q̄ ē venialis ⁊ etiā ꝓ mortali. vn̄
tūc detractio nō ē mortalis nec pferēs eadē ex loq̄citate mortal'r pec
cat. qꝛ ſi ꝓximi audientes ſcādalizent̄ eſt eis imputandū cū faciunt
ꝯtra illō. c. eſtote miſericordes. de regu. iuris. qꝛ in meliorē ptē inter/
ꝑtari debebant. Idē dicendū de his q̄ ſunt modice importātie. puta
pctā venialia q̄ cōiter nō infamant. Hoc idē vult Ulricus in ſexto
dicēs. ſi malū veniale nō hñs ſibi annexā infamiā vel notam vel de/
fectū q̄ eſt pena nō culpa aliq̄s recitat de alio nō ē mortale pctm̄ niſi
fiat mortale ex malicia recitant. id ē ſi intēdat p hoc ꝓximū in fa/
ma ledere vl' niſi mentiat̄. Eſſet em̄ hoc mēdaciū pniciosum. hec ille
Idē ſiliter ſm Schotū in. iiij. diſt. xv. q. q̄rta. Dōm ē de eo q̄ ex lo/
quacitate dt ſe audiuiſſe aliq̄ mala infamatoria ꝓximi ſeu malū nō
aſſerendo vel taq̄ȝ certū dicendo. ſȝ ꝓut audiuit tale ⁊ tale crimē qd̄
neſcit̄ ab auditorib⁹. Uult em̄ Schot⁹ ibidē vt allegat eū dn̄s An
tho. in 2ª p. ti°. ij. c. ij. ꝙ ſic incaute loquēs de alio falſum crimen. di/
cendo. forte ille hoc fecit. certe pt eſſe qd̄ fecerit. aut dicēdo. ego au/
diui dicere ꝙ ille hoc fecit. niſi ille oñdat certitudinē aliquā maiorē
q̄ȝ ex relatōne cōi nō aufert ex natura actus illi famā in opinione au
dientiū. qꝛ ſi illi firmiter ꝯcipiūt et credunt ex hoc illū de q̄ ē ſermo
criminoſum. leues ſunt. qꝛ q̄ cito credit leuis eſt corde. vt ſcribit̄ ec/
cleſiaſtici. xix. vel qꝛ a ſcādalo puſillorꝫ cauere oportȝ. Juxta illud
Matth. xviij. Qui ſcādalizauerit vnū de puſillis his q̄ i me credūt
expedit ei vt ſuſpēdat̄ mola azinaria in collū ei⁹ ⁊ demergat̄ in ꝓfun
dū maris. Et q̄a multi ſunt tales puſilli ⁊ leues. iō ē piculoſum co
ram ipis etiā talia audita referre. ⁊ ſi hoc fiat intentōe mala. ſcȝ ledē/
di famā alicui⁹. nō pt defacili a pctō mortali excuſari. ſi aūt fiat corā
puſillis ⁊ leuib⁹ ex incōſideratōe. durū eſt dicere ꝙ ſit mortale. ⁊ hoc
dūmō nō addat q̄ ꝓuocent̄ audientes ad credendū. qꝛ tūc eēt mor/
tale ſm Landol. Et addit Antho. etiā ꝙ videt̄ idē. ſ. qd̄ ſit mortale
pctm̄. ſi q̄s ex ſuſpitione loquēs aſſerit qd̄ ignorat. ſiue ex odio hoc
agat ſiue loq̄citate. hoc em̄ mortale ē. ſec⁹ ſi ex loq̄citate diceret ſe au
diuiſſe mō iam dicto. ſiliter ſm Angelū in ſumma nō peccat morta
liter ſi ille cui dixit habebat eū ꝓ ſcelerato. qꝛ iā infamat⁹ erat apud
eū de alijs. ⁊ ſi nō de iſto. hec ille. ¶ Tertio° dr q̄s detractor material'r

et formaliter ſimul. qñ ſcꝫ occultat vel negat. ⁊ ſic de aliis detractõis modis. Uel dr verba infamatoria ⁊ cũ intentõe infamãdi. talis ſine dubio mortalr peccat. eo ꝙ ſimplr detractio extat mortale pctm̃. facit ad hoc. vi. q. ꝑ. ex merito. ⁊ c. deteriores. ¶ Circa pdicta notanda eſt etiã regula Cãcellarij in ſuis regulis. vbi ſic dr. Detractio que eſt diminutio fame alterius occulta vel diffamatio que ẽ publica. vel ↄtumelia ⁊ exprobratio q̃ fiũt in faciẽ eius q̃ leditur ſunt ex genere ſuo mortales ſi damnũ vel dedecus ſit notabile. ⁊ ſi nõ trahantur extra ꝓpriã rõnem. vt ſi fiãt ad cautelã alioꝝ ne ſeducãt. aut pro bono reipublice vel ↄmunitatis alicuius. aut ꝑ correctõe fraterna. Sꝫ apud imꝑfectos iſta bñ agere. ſcꝫ alios recte increpare. ſicut et ſe dignũ laudare difficillimũ eſt. hec ille ¶ Demũ etiã ↄſiderandũ vt dr Ulricus in ſexto vbi ſupra. multũ auget hoc pctm̃ qñ ↄmittitur in ꝑlatũ vel doctorẽ. ꝓpter qd hoc ſpẽali pcepto ꝓhibet Exo. xxij. diis non detrahes. ⁊ Eccl. x. In cogitatõne tua regi nõ detrahas. Hoc aũt ꝓbat Gregorius. vt pꝫ. vi. q. ꝑ. c. ſunt plurimi dicẽs Capite langueſcente facilius reliqua mẽbra inficiũtur. ſicut ſcriptũ eſt Eſa. ꝑ. Om̃e caput languidũ. ⁊ om̃e cor merẽs. quapropter manifeſtũ eſt diabolũ q̃ ſicut leo rugiens circuit querens quem deuoret cordibꝫ plebiũ ſuadet. vt doctoribꝫ atqꝫ paſtoribꝫ ſuis detrahãt vt plebes nõ tenentibꝫ paſtoribꝫ frena eoꝝ laſciuiant. atqꝫ ad ima ruãt Et ita de infra inq̃t peius malũ fore non eſtimo q̃ꝫ chriſtianos ſuis ſacerdotibꝫ inuidere. hec ibi. Et ad ꝓpoſitũ magis hoc etiã pꝫ. ij. q. vij. accuſatio. Si detractores inq̃t quorũcũqꝫ grauiter iudicant. et in ꝑditionis laqueũ cadãt. Multo magis detractores famulorum dei dãnantur ⁊ in baratrũ (niſi ſe correxerint ⁊ ꝑ eoꝝ ſatiſfactõem cõdignã egerint penitentiã) indubitãter vadunt. ⁊ vindicibꝫ flammis exurũtur. hec ille.

Dubitatur Primo. Circa hũc articulũ. an ſit vere detractionis pctm̃ mortale notoria ſeu publica pctã his qui ignorant ſolũ ex loquacitate vel leuitate dicere aut referre. ¶ Rñdetur ꝙ hic videtur duplex modus dicẽdi. Unus multũ rigidus. quẽ ponit frater Joãnes bromiart. in ſumma ſua pdicantiũ. ⁊ eſt talis. ꝙ referre malũ alterius nõ occultũ his qui ignorant. q̃uis ſit ↄmune in tota patria. nõ tñ inquit videtur dubiũ q̃n referens hmõi. pctm̃ incidat detractõis. Cuius rõnez aſſignat. qꝛ ad ꝓbandũ aliquẽ diffamatorẽ ſeu detractorez in foro eccleſiaſtico ſufficit ꝙ aliũ diffamauit apud bonos ⁊ graues corã qbꝫ talis ꝑus diffamatus nõ fuit. Detractio eñ eſt fame alicuius denigratio apd eos apud quos nõ fuit ꝑus denigratus nec diffamatꝰ. hec ⁊ alia ibi

Sed referens peccatum modis predictis his qui ignorant q̄ꝫ ſit
notoriũ agit huiuſmodi. ergo. ¶ Alius aũt modus dicendi. ꝙ nõ
ſit detractio proprie loquendo referre notoria pctã ſolum ex loqua
citate. his etiam q̃ ignorant. ⁊ hic modus dicendi videtur poſſe ful
ciri ex magnoꝝ dictis. Primo per dñm Antoninũ in ſecũda parte
ſumme. vbi ſupra. vbi dr̃ ſic in forma. Referre mala criminalia ali/
orum ex quadã loquacitate que ſunt notoria. nõ intentõne denigrã
di famã. non pertinet ad detractõnem. qꝛ talis nõ denigrat famã il/
loꝝ cũ iã denigrata ſit. hec ille. Secũdo pꝫ p Ulricũ in ſexto vbi ſu/
pra. Si q̄s recitat crimen de alio. vel ipſe ſit ꝓditor occulti criminis
id eſt diffamat ipm loco ⁊ tpe quo nõ pt prodeſſe ſꝫ obeſſe. hoc eſt
mortale pctm̃. qꝛ ꝯtra p̄ceptũ de fraterna correptõe. Uel ad ꝓpoſitũ
loquẽdo recitat crimen manifeſtũ corã illis quibꝫ manifeſtũ eſt. vel
quos latere nõ poſſit in poſterũ. ⁊ hoc potius ex incauta loquaci/
tate q̄ꝫ nocendi cupiditate. tũc non eſt mortale ſed veniale. qꝛ infert
aliqd̃ nocumentũ ꝓximo. vel inq̄t plus diuulgat crimen q̄ꝫ ſine eo
diuulgaretur. cũ tñ ſit verum. vel etiã notoriũ. tũc nõ eſt niſi venia/
le. niſi ex malicia fiat qua intendit afflicto addere afflictõnem. id eſt
infamẽ amplius infamare. hec ille. Tertio dicũt ꝯformiter in ſum
mis Durandus ordinis minoꝝ. ⁊ Joãnes Erfordenſis. ꝙ dicẽs ea
que famã auferũt. aut dicit ea que ſunt notoria. ſic non eſt mortale.
vel etiã nullũ pctm̃. dũmodo dicat aĩo ꝯdolendi ⁊ deteſtandi. non
ꝯgratulandi vel approbandi ⁊c̃. hec ibi. Quarto videtur idẽ poſſe
notari ex verbis Schoti in quarto ſic dicentis. Si quis inq̄t pub
lice crimen ꝯmittit. vtputa fornicatur ſcientibꝫ tribꝫ aut quattuor.
tũc illi poſtea accuſantes crimen nõ diffamant eũ. qꝛ publice ꝯmit
tendo quodcũqꝫ crimen leſionẽ ſue dignitatis incurrit. nec poſtea
illa publicatio per quã talis leſio nota fit aufert ſibi famã. ſed tan/
tũmodo facit in magis publicũ deuenire. qd̃ tñ prius ex natura cõ/
miſſi actus ſimplr̃ publicũ erat. hec ille. ¶ Ad argumentũ aũt ⁊
inſtantiã p̄tactã fratris Joãnis p̄dicti dicendũ videt̃ ſub correctõe
ꝙ ipſe deffinitõem detractõnis male applicat. etenĩ ad ipam addit q̄
p ſe nõ ſunt addenda. puta cum dr̃ addendo clauſulam iſtam. ſcilꝫ
apud quos non fuit prius denigratus in fama. hoc enĩ fallit. vt vi
detur. cum notoria peccata preter intentionem detrahendi vt eſt in
propoſito promulgantur. ¶ Sed forſan poſſet quis replicare. or
do correctionis fraterne cui ipſa detractio opponitur in notorijs
peccatis. etiam eſt ſeruandus dum ſperatur emenda fratris. cum er
go hic ordo ab eo qui refert peccata publica ignorantibus non ſer
uetur. ſequitur propoſitum ꝙ talis erit detractor. ¶ Reſpondetur

ꝙ argumentuʒ propoſito nō obſtat. ſtante enim ꝙ hic ordo ſit ſer/
uandus euangelicus etiam in notorijs. hoc in notorijs ſolum fit
propter emendam fratris. ⁊ non ad propoſitum loquendo ad con
ſeruationē fame eius. Jſtud aperte vult Petrus de palude in quar
to. diſtin. xix. ſic dicens. Peccatum publicuʒ dico quādo peccator
eſt publicus. ſiue factum fuerit publice ſiue occulte publicatum et
diuulgatuʒ ꝙ iſte fecit tale crimen. ⁊ de hoc cōmuniter diffamatus
eſt. ſi veriſimile eſt ꝙ talis citius corrigeretur ſi ad partem ſibi oſtē/
do ꝙ videtur ordinari ad eius emendationem. q̄ʒ ſi ſtatim iudi/
ci denūcio. qḋ videtur cedere ad eius ꝯfuſionē debet ꝑus ſecrete am
moueri nō propter ꝯſeruatōem fame. q̄ iam ſupponitur perdita. ſʒ
propter emendatōem ꝯſcientie. poſtea vero ſi non corrigatur. nec de
penitentia edificentur qui ſcandaliʒati ſunt de culpa. debeo denūcia/
re. ſed nō teneor. q2 ex fama poteſt iudex inquirere nullo denūciante
hec ille. Ecce iſte ſupponit etiā notoriū peccatorem ꝑ publicū pecca
tum famam amiſiſſe ⁊ non amplius eādem habere. Et ꝑ ꝯſequens
ſecūdus modus ſecūdū eūdem etiā videtur verior. Et tm̄ de hoc du
bio ſub correctōne ¶ Circa tn̄ iam predicta adhuc pro ampliori
intelligentia ⁊ ne nimiū laxent habene. ꝯſiderandū ꝑmo ꝙ Henri/
cus herp. addit. ⁊ dicit ad dicta verba Schoti ſic in forma. ſi q̄s
tn̄ talia crimina tātū a paucis nota publicādo dilataret his q̄ non
curāt ꝓdeſſe. nec ex correctōis affectu. ſʒ potiꝰ loq̄citatis libidie nō
dubitet ſe grauiter peccare. q2 corrūpūt mores bonos colloq̄a praua
et alios ꝓuocāt vl' ad indignatōeʒ vl' imitatōeʒ ⁊ ſcādaliʒatiōeʒ. hec
ille. Nec iſup vt dt Richardꝰ in q̄rto. diſ. ix. ꝑpt crimina tā paucis
nota negāda ē alicui cōio. q̄n em̄ inq̄t. doctores dicūt ꝙ manifeſto
pctōri dʒ negari cōio. ibi accipit manifeſtū ꝑ notorio. ⁊ nō accipit
ꝓ oī pctō qḋ ꝓbari pt. qḋ magꝭ ꝓpe dr̄ pctm̄ manifeſtabile q̄ʒ ma/
feſtū. vn̄ ſi ſacerdos ſciret prochianū ſuū eē in crimine qḋ legitie ꝯ
eū poſſʒ ꝓbare. ita ꝙ cū ipo pauci tm̄ duo vel tres teſtes ꝑ q̄s hʒ ꝓba
ri poſſʒ ſciret. nō ꝑpter hoc deberet euchariſtia negari illi in publico
petēti. q2 iā inferret ſibi crimē an̄ criminis ꝓbatiōem. qḋ fieri nō dʒ.
xi. q. iij. cor. hec ille. Demū etiā vt cū diſcretōe notorioꝝ pctōꝝ fiat
relatio. videt ꝯſiderādū illud qḋ q̄dā carthuſieꝰ notat in tractulis
certis. Pmo in tractatu correctōis fratꝛ ſic dr. Jn hac materia no/
tādū puta q̄d ſit occultū pctm̄. ⁊ q̄d publicū. q2 ignorātia hoꝝ tmi
noꝝ inq̄t plures errare fecit. vn̄ de occultꝭ varie ſtꝭ ſnīe doctoꝝ q̄ ſub
hac diſtictōe ꝯcordari pn̄t. ſcʒ ꝙ occulta pctā ſtꝭ i triplici drn̄a. q̄dā
q̄ ſolꝰ deꝰ ſcit vl' hō. vt deꝰ in ꝯfeſſione. Scdo dicūt occulta q̄ vnus
tantum ſcit cum ipo reo. puta quia videt eum ſic vel ſic peccantem

Tertio dicūtur occulta que vnus ſcit cum paucis. ⁊ hoc mō pctm̄
dr̄ potius pene occultū q̄ȝ oīno occultum. qꝛ nō ſcit a multis. ſed a
duobꝫ vel tribꝫ. ⁊ de hoc eccl'ia iudicat. ſeruato tn̄ ordine correctōis
fraterne. ne ſi reus velit cognoſcere corā illis paucis iniuſte famā ꝑ
dat. eo ꝙ iam ſe ſufficiēter ad emēdatōem diſpoſuit. ſi vero dur⁹ ꝑmā
ſerit debet publicari ꝑ teſtiū ꝓductōem. ⁊ ꝯſequēter puniri vt ceteri
timorē habeāt dicente dn̄o. dic eccl'ie. Ex his inq̄t iam facile pȝ que
ſint pctā publica ſiue publicata. ꝑ que ſcȝ aliijs malū exēplū datur.
Dicit aūt publicū quaſi multis manifeſtū a quibꝫ p̄t ꝓbari. et ali/
quod dr̄ publicū etiā q̇buſdā qđ nihilominus aliijs occultū imo pe
nitus ignotū eſt. hec ille. Secūdo ipe idē in tractatu ſuo de forma vi
ſitationū monaſticaꝝ ſic dt. Eſt vna difficultas qui dicātur pub/
lici. qui publicati. ⁊ q̇ publicādi. ⁊c̄. ſm viros timorate ꝯſcīe ſꝑ eſt
fama delicate ꝯſeruanda. ⁊ g̊ qn̄ q̇s nō eſt illiminate publicat⁹. tūc
conari debem⁹ vt vltra nō ſerpat neceſſitate ceſſante. Si vero crimen
ꝑ ora oīm int⁹ ⁊ foras volat. tūc locū hȝ qđ in lege ſcriptū eſt. ſcȝ ꝙ
talis ſic puniat vt oīs iſrael audiat ⁊ timeat. ⁊ nemo talia facere p̄/
ſumat. hec ibi Tertio idē in ꝓmo p̄noīato tractatu de correctōe ſub
iūgit magis ad ꝓpoſitū dicēs. Eſt igit ingiter ꝑpetua ⁊ firma regu
la ꝙ pctā ſunt ſꝑ occultāda q̄ȝtūcūq̄ȝ etiā publica. niſi aliud neceſſi
tas aut euidēs vtilitas req̄rat. imo ⁊ iudex peccat ſi aliq̄đ publicuȝ
reuelat nō ſciēti. niſi inq̄ȝtū hoc expedit reipublice. ſm doc. Seq̄tur
hinc vltra publicū eē notoriū. qđ ita euidens eſt vt ꝓbatiōe nō in/
digeat. nec aliqua tergiuerſatōe celari poſſit. quaſi oībꝫ notū aut ve
riſiliter notificandū. et hoc manifeſtare aliijs nō eſt pctm̄. vt q̇dā di
cunt. ſi aliq̄d nō eſt adiūctū qđ relatōem inficiat. ſicut exēplificatur
de fure ſuſpenſo aut latrone rotato ⁊ ſil'ibꝫ. q̄ ideo fiunt vt oībꝫ no/
ta ſint. ⁊ aliij ſil'ia facere ꝑtimeſcant. vt clare inuitur Deutro. xiij. In
talibꝫ eīn plus terret pena q̄ȝ alliciat exemplū culpe. ſm btm̄ Tho.
ſcđa ſcđe. q. cviij. ⁊ ex illis nemo accipit occaſionē peccandi. ſȝ ma/
gis econtra. De illis aūt vitijs ꝯmunibꝫ que diſſimulatiōe quadaȝ
eccl'ia ſuſtinet. ſicut ſunt fornicatio. adulteriū. ebrietas. fraus. mere
triciū. ⁊ ſil'ia. cautū eſt apud timoratos vt de talibꝫ nō loquātur ſine
cauſa vtilitatis. quātūcūq̄ȝ etiā nota ſint. qꝛ infamiam annexā ha/
bent. ⁊ citius ad malū trahūt exitū q̄ȝ bonū. Regula eīn ſapientis
eſt. qui tangit picem inquinabitur ab ea. Si tn̄ cauſa rōnabilis ali
quid exigit poteſt quilibet auiſare alium dicendo vt ſe a tali vel ta
li caueat. aut pro eo oret. aut in teſtem non recipiat vel adducat. qꝛ
hoc aut illo crimine diffamatus talis tenetur. ⁊ ſuā libertatem ac ci
uilitatem amiſit. nec inter legales ꝯputari debet. hec oīa ille Ex q̇bꝫ

oēmib⁹ pꝫ caute linguā etiā in notorijs pcccatis eē cuſtodiendū. Uñ
q̄zuis ſm ſcd̄am opinionē referendo nō ꝑuerſa intentōe notoria pec
cata q̄s ꝓprie nō dicat̄ detractor attamē q̄ꝛ plerūqꝫ hmōi v̄bis ſil̾e
iniuſticie ꝛ damni aut aliud gen⁹ peccati ſe imiſceri ſolet iō abſqꝫ cā
legitima ab hmōi relatōe etiā notorioꝝ peccatoꝝ ſummope cauēdū

Dubitatur Secūdo. Circa pctm̄ occultuꝫ. an ſcꝫ ſit
pctm̄ detractōis graue p̄ter intentōem de/
trahēdi ex leuitate crimē alteri⁹ occultū vni ſoli dicere ¶ Pro re/
ſponſiōe hic ꝯſiderādū. vt ſupra tactū eſt. ꝛ etiā notat̄ in ſumma er
fordēſi. lib. ꝓ. ꝑte. q̇nta. ꝙ duplicia ſunt mortalia pctā q̄dā de ſe ipor
tāt diffamiā ex p̄maria ſcatione ꝛ genere v̄boꝝ. vt mox noīata ꝯiū/
cta ſunt malo. ſicut dicēdo de aliquo ꝙ ſit latro. raptor. adulter. ꝛ ſic
de alijs. q̄ etiā dñs Antoni. exēplicat ad v̄ba de. Tho. ſtatim ſequē/
tia. Alia ſunt mortalia q̄ de ſe nō infamāt. ꝛ hoc. q̄ꝛ ex ſcatōe pn̄t in
telligi ita de veniali ſicut de mortali. Uñ dubia deſuꝑ relinquūtur
vt dicēdo. ille eſt ſupb⁹. iracūdus. inanis glorie cupid⁹ ꝛcīs. Re/
ſpondet̄ ḡ ad ꝓpoſitū dubiūꝫ ſub hac ꝯcluſione bimēbri. ꝙ dicens
pctm̄ occultū mortale p̄mo mō dictū vni ſoli q̄zuis p̄ter intentōem
diffamādi ſolū ex leuitate dicat de ſe ex natura v̄boꝝ eſt graue pctm̄
et videt̄ mortale. Sꝫ ꝑ accn̄s p̄t ꝯtingere ꝙ in hoc ab eodē euitetur
pctm̄ mortale. Prima ꝑs ꝯcluſionis pꝫ p̄mo tali rōne. Quicūqꝫ dīc
v̄bū adeo graue vt notabil̾r famā alteri⁹ ledat ꝛ p̄cipue in his q̄ ꝑ/
tinēt ad honeſtatē vite q̄zuis p̄ter intentōem detrahēdi ſolū ex leui/
tate ſeu loquacitate. dicat peccat mortal̾r. q̄ꝛ hmōi detractio ex gene
re v̄boꝝ hꝫ rōnem peccati mortalis. vt eſt ſentētia b. Tho ſcd̄a ſcd̄e
q. lxxiij. ar. ij. ſupius etiā allegata. ſed vni ſoli dicens v̄ba mortaliuꝫ
peccatoꝝ p̄mo mō dicta. q̄zuis p̄ter intentōnem detrahēdi ſolum ex
loquacitate dicat agit hmōi. ſeq̄tur ḡ ꝙ mortal̾r peccat. Et circa hec
nemo meretur ꝙ in v̄bis etiā ſit aliq̄d ꝑ ſe p̄ter intentōem dicentis
cui⁹ ſil̾e de ſcādalo videat̄. ꝑ b. Tho. ſcd̄a ſcd̄e q. xliij. ar. ꝓ. ad q̄rtuꝫ
argumētū. ¶ Sꝫ forſan poſſꝫ hic q̄s inſtare. fama in opinione plu/
riū ꝯſiſtit. ḡ vni ſoli dicēs pctm̄ alteri⁹ nō tollit ei⁹ famā. ꝛ ꝑ ꝯn̄s
detrahēdo nō peccat mortal̾r ¶ Rn̄det̄ ad h̄ ꝑ b. tho. vbi ſup̄. a. ꝓ. ꝙ
lꝫ vni ſoli dicēs malū de alio abſente nō tollat ei⁹ famā in toto. eaꝫ
tn̄ tollit in ꝑte. hec ibi. Auferre aūt ꝑtē rei p̄cioſiſſime. ſicuti ē fama
a ꝓxio. ē ipm ꝯtra charitatē notabil̾r ledere. ꝛ ꝑ ꝯn̄s in criminib⁹ p̄
mo mō dictꝭ ē pctm̄ mortale etiā vni ſoli talia dicere In ſignū cui⁹
hmōi dicēs (vt patebit) deſuꝑ tenet̄ ꝯfiteri. ¶ Scd̄o ꝓbat̄. agere di
recte ꝯtra p̄ceptū correctōis fraterne ꝛ ei⁹ modū ē pctm̄ mortale. ſꝫ
dicēs vni ſoli pctm̄ occultū p̄mo mō dictū. agit hmōi. ḡ. Minor pꝫ

qꝛ talis. vt iā ↄceſſum eſt detrahit ⁊ diffamat ꝓximū ſaltē in ꝑte. de
tractio āt ꝑ quā fama amittiꝛ ꝓcepto correctōis fraterne repugnat
ꝓut hꝫ Ulricus in ſexto vbi ſupra In correctōne eñ inq̄t intēditur
emendatio hoīs cū ↄſeruatōe fame. detractor āt itēdit tollere vel
minuere famā ꝓximi ſine ei⁹ correctōe. hec ille. Tertio ꝓbaꝛ. qꝛ di/
cere ſeu reuelare crimē occultū alteri⁹ ꝑter intētionē detrahendi ſolū
ex leuitate ſeu incōſideratōe in ↄfeſſione eſt pctm̄ mortale. ḡ ſeq̄tur
q̄ lōge forti⁹ extra ↄfeſſionē vbi mai⁹ periculū ſuꝑ ꝓmulgatōe vlte/
riori iminet erit mortale pctm̄. etiā vni ſoli dicere. Añs pꝫ ꝑ Bona
uēturā. in q̄rto. diſt. xxi. quē Angel⁹ etiā in ſumma notat dicēs ſcḋm
bonauē. ip̄e ↄfitēs ſi exp̄mit ꝑſonā cū q̄ peccauit nō effugit detractio
nē. nec ↄfeſſor ſi ad h̄ ↄſentit. hec ille. Uñ ⁊ doctor theologie exími⁹
Nicola⁹ dinckelſpuyll. quē dñs Antoni. in tertia ꝑte ſumme recō/
mēdat hec v̄ba bonauē. allegās dḋt. ſi tñ alicui ↄtingat q̄ aliena pec/
cata cū exp̄ſſione ꝑſone in ↄfeſſione diceret ex inaduertētia aut igno
rantia aut alia cā nō ſufficiēti. dꝫ de h̄ ↄteri ⁊ ↄfiteri. qꝛ dānificauit
ꝓximū in fama. hec ille. Dicit etiā ↄcorditer. b. tho. in rñſione ad le
ctorē byſontinū. q̄ noīans ꝑſonā cū q̄ q̇s peccauit eſt ꝓditor crimi
nis ⁊ ↄtra formā denūciādi pctm̄ ꝓximi. Math. xviij. ꝑ̄ſcriptā ip̄m
infamat. Cōſtat aūt ſi vt iā dictū ē teneꝛ ↄfiteri q̄ abſolute loquē/
do ſit mortale pctm̄ etiā ꝑter intētōem ꝑuerſam vni ſoli crimē alte
ri⁹ occultū dicere. Et ꝑ ↄñs p̊ma ꝑs ↄcluſionis apparet v̄a. Et cō/
firmaꝛ ꝑ dc̄a Alb. mag. ⁊ Hugo. Jo. xiij. exponētiū illḋ xp̄i q̄ dixit
ad Joānē. Jlle ē cui intinctū panē porrexero ¶ Scḋa ꝑs ↄclōnis
fuit. q̄ ꝑ accñs caſus iſte p̄t a pctō excuſari. cum ſcꝫ vni ſoli mortale
pctm̄ p̊mo mō dictū referꝛ. h̄ pꝫ. ſtat eñ q̄ delinquēs de q̄ crimē oc/
cultū p̊mo mō ferꝛ. nō incurrat diffamiā. q̄ caſu cū nec dicēs itēdat
malū nō erit mortale pctm̄. etiā hmōi vni ſoli dicere Jſtud declaraꝛ
qꝛ audiēs detrahētē talē p̄t v̄bis ei⁹ fidē nō adhibere ⁊ dictū ei⁹ fal/
ſum credere. Uel p̄t ꝓuocari ad ꝓdeſſe delinquēti de q̄ malū dḋr. vel
ꝑ h̄ audiēs caut⁹ reddi p̄t vt a magno ꝑiculo vel ip̄e vel cōitas ꝑ̄ſer
ueꝛ. ⁊c̄ꝯs. h̄ āt totū ē ꝑ accñs. qꝛ de raro ↄtingētibꝯ apḋ audiētes ⁊
ꝑter naturā v̄boꝝ de ſe infamātiū. Jn ſignū cui⁹ niſi oīno cert⁹ fuerit
hmōi dicēs q̄ audiēs nō ſit ſcādalizat⁹ teneꝛ deſuꝑ ↄfiteri. etiā eſto
qḋ dubiū occurrat an a pctō poſſit in h̄ excuſari. qꝛ dḋt Alexan. de
ales in ſcḋa ꝑte. q. cxxxv. mēbro. ꝑ̊. ar. iiij. q̄ dubia in nobis interp̄/
tāda ſūt in ꝑtē deteriorē ꝓpter timorē ⁊ cautelā. ⁊ h̄ fiet in ↄfeſſione
tā a ↄfeſſore q̄ꝫ a ↄfitēte in iniūgēdo ⁊ ſuſcipiēdo pniām. qḋ idē dḋt
apte Panor. in. c. ſcaſti. ⁊. c. ad audiētiā. de homi. Ex p̄dictꝭ iā inferꝛ
q̄ ꝓpō illa dñi Anto. quā ponit in ſuo ↄfeſſionali. ⁊ allegaꝛ etiā in

Sūma Roſelle nō ē vniter ꝟba. ſ3 cū limitatōe q̄ dr. ſi q̄s pctm̄ alte/
ri⁹ occultū manifeſtauit nō intendēs diffamare vel al's nocere. ſ3 ex
q̄dā loq̄citate. nō videt̄ mortale niſi ꝑ accn̄s. videlz ſi ex h̄ ſeq̄ret̄ dif
famatio illi⁹. vt q2 audiētes publicāt. hec ille. Nō em̄ hec ei⁹ ꝓpō
h3 ꝟitatē ī mortalib9 ꝓmo° dictꝫ. in q̄b9 o3 necār̄io. vt ꝑ p̄dicta pt3
ꝓpōnē illā ꝯuerti ⁊ dicere h̄ mō videlz. Si q̄s pctm̄ tale alteri⁹ oc
cultū manifeſtauit ex loq̄citate ſeu leuitate etiā p̄ter intētiōem diffa
mādi ꝑ ſe ex natura ꝟboꝝ mortal'r peccat. ⁊ ꝑ accn̄s a pctō mortali
excuſari p̄t. nō q̄dē ꝓpt h̄. q2 audiētes nō publicāt. ſ3 iō q2 vl' nō cre
dūt veꝝ. vel aliud. vt iā circa ſcd̄a3 ptē ꝯcl'onis dictū ē ꝯtingit.
¶ Demū ex oīb9 iā dictis final'r ꝯcludit̄. ⁊ p3 ꝑiculū q̄ttidianū il/
lud grāde q̄ nedū ſeculares ſ3 ⁊ religioſi pctā occulta saltē ꝓmo° ia3
dicta ex loq̄citate ſeu leuitate alicui reuelātes laborāt. q̄ du3 incaute
hmōi pctā ꝓmo° dc̄a dicūt. vtputa ille vſurari⁹ ē. latro. fur. adulter
fornicator. ⁊c̄ijs. tūc palliare dictū coꝝ ſolēt dicēdo. maneāt hec int̄
nos. ſit bn̄dicite. dico vob̄ ſub ſigillo ſecreti. aut ſub ꝟbis ſilib9 per
h̄ putātes ſe a detractōis vitio ſimpl'r īmunes. S3 reuera ſtāte ꝟita
te p̄dicte ꝯcl'onis fallūt̄. Quātūcūq3 em̄ pctm̄ mortale ꝓmo° dictū
reuelatū. ſecreto maneat apud audiētē nihilomin⁹ de hac reuelatōe
abſolute ⁊ ꝑ ſe loquēdo ſic de ꝟba detractōe ſatiſfacere tenet̄ ⁊ ꝯfiteri.
q̄uis dixerint vni ſoli etiā aīo nō detrahēdi Et tm̄ de h̄ dubio ſine
p̄iudicio ſub correctōe ¶ Verū aliq̄ poſſent dictū dn̄i Antonini ful
cire ꝑ dictū. b. Tho. q̄dlibe. xi. ar. vlti. vbi q̄rit ſi aliq̄s ſciat pctm̄ ꝓ/
ximi peccet mortal'r referēdo illud ſtatim p̄lato. Et in ſolutōe tertij
argumēti ſic dr. Si q̄s referat p̄lato culpam ꝓximi intēdēs vel ad
cautelā in futurū. vel aliq̄d hmōi. qd̄ ad emendā ꝓximi viderit ex/
pedire. nō peccat. Si aūt h̄ ſiue p̄lato ſiue alicui amico ex malicia re
ferat. tūc peccat mortal'r (et ſeq̄tur ibi ad ꝓpoſitu3) q̄ ſi ex incautela
alicui dixerit. hoc ita tn̄ q̄ nō ꝓueniat inde aliud. vel infamia. vel
vituperiū ꝓximo delinquēti. tūc nō peccat mortal'r. lic3 incaute agat
hec ille. Sed q2 b. Tho. nō p̄ſumit̄ ſibi ꝯtrarius. an hec ꝟba ꝑ ſe p̄
dicte reſolutōi videant̄ obuiare. an ꝟo ſint vt ꝯformia dictꝫ expone
da aut limitāda ad p̄ns relinq̄tur diſcuſſioni maioꝝ Nemo tn̄ ſuꝑ
p̄dictis miret̄ periculū eē in mora. Etem̄ Henric⁹ de Gandauo qui
doctor ſolēnis dr. quodlibeto ſuo octauo. ar. xxviij. tenet mãifeſte q̄
ſubditus ſciens ſecreto ⁊ ſolus ꝯfratrē ſuū mortaliter peccaſſe pec/
cat mortal'r. illud etiā prelato ante ſecretā monitōem reuelando. q2
nō p̄t inquit eſſe tam modica reuelatio quin in ip̄a incipiat ſcādalū
vn̄ talis talē dr̄ infamare. q̄uis de p̄lato vt iā tactū eſt. b. Tho. velis
ꝯtrariū. et Ricar. in q̄rto diſt. xix. cui etiā q̄dā walter⁹ noīe ordinis

minoꝝ in ſuis qꝺlibetꝫ adheret. ꝛ tenet qꝺ pctm̄ etiā iā correctū ad cautelā ꝑlato poſſꝫ dici. Ad hꝫ etiā ē Angelꝰ. ti. ꝺenūciatio. §. x.

Dubitatur Tertio. an infamās ſeipm̄ dicēdo aliqua mala q̄ ꝯmiſit incurrat ꝺetractōis pctm̄. Rn̄detur. vt inferiꝰ etiā patebit. ꝙ ſic abſolute loquēdo. Sꝫ qd ſi ex metu dicat Rn̄detur ꝙ ꝺeſuꝑ diuerſe ſunt opiniones. Angelꝰ em̄ i ſumma dr. ꝙ ſi fiat ꝛ dicat ꝓpter tormēta euitāda. ſicut faciūt illi q̄ ad torturā ponūtur. tūc uō peccat. ſꝫ licite pt. qꝛ talꝰ ꝯfeſſio facta tali metu nō valet. etiā ſi fiat ꝯtra aliū. ſꝫ ſi nō fiat ex tali metu peccat mortalr̄. ꝛ tenetur retractare. ar. c. nō ſunt audiendi. xi. q. iij. glo. tn̄ in. c. ꝓ. xv. q. vi. tenet ꝙ etiā ſi fiat ꝓpter tormēta peccat mortalr̄. ſꝫ ei inqt Angelꝰ nō credo qꝛ nō ē mēdaciū ꝑniciosū niſi forte in caſu qn̄ ratificaret poſt tormēta. ex q̄ ratificatōe eſſꝫ occidēdꝰ ipe vel aliꝰ dānificādꝰ. qꝛ ſic mortalr̄ peccaret. ꝛ teneretur retractare q̄ ad id qꝺ falſe dixit ꝺe alio. ſꝫ quo ad id qꝺ dixit ꝺe ſe ſi ꝓpter ꝺolorē quē timeret iterū ſibi infligi potius ꝑeligeret mori q̄ꝫ ipm̄ pati. credo ꝙ nō teneretur ꝺe necitate retractare. hec ille. Sed dn̄s Antoni. in ſcꝺa pte ſumme. ti. viij. c. iiij. tenet ꝙ ſit mortale pctm̄ qn̄ q̄s ꝺe ſe diceret crimē ſe ꝯmiſiſſe qꝺ nō fecit. nō em̄ minus tenetur q̄s ꝓuidere fame ſue q̄ꝫ ꝓximi. etiā ſi timore pene hoc faceret. puta ne reducatur ad patibulū ſeu ad torturā. vl̄ ne diutius ibi teneatur fatetur vel refirmat crimen ꝺe ſe qꝺ nō ꝑpetrauit hec ille. Et hoc dictū eiꝰ magis ꝯſonū videtur rōni. qꝺ ꝯfirmatur ꝑ beatū Hiero. in epl'a ad Innocen. ꝺe muliere ſepties ꝑcuſſa. ꝺe qua refert ꝙ in Uerſalēſi vrbe ꝺe ipa ꝯtigerat. Falſe em̄ accuſata ꝛ adultero ꝯfitente ipa tn̄ ſuperari nō potuit. ꝛ capitali vix ſeptimo ictu trūcata diuinitus vite reddita imperiali tandē reſcripto redditur libertati dixit em̄ ꝯſtāter. noſti ꝺeus me nō ideo negare velle ne pereā. ſꝫ ideo mētiri nolle ne peccē. hec ꝛ alia ibidem

Quartus articulus

Ad quartū articulū quo querebatur. quot modis poſſit fieri ꝺetractio abſq; omni culpa ¶ Dꝺm. ꝙ ipa ꝺetractio large tamen ſumpta prout ſolum dicit vicioꝝ narrationem. ſm̄ ꝙ Henricus herp in ſuo p̄ceptorio narrat. ſex modis poteſt fieri abſq; peccato. obſeruatis ꝺebitis circūſtantijs. et eoſdem modos Cancellarius in ꝺe cuſtodia lingue ſub q̄ttuor modis ꝯphēdēs etiā tāgit. Unū tn̄ hic ꝯſiderandū. vt dr Alexander ꝺe ales. in ſcꝺa parte. q. cxlvi. ꝙ in oīb; his maxima cautela eſt adhibenda. ne reueletur malū ei cui nō eſt reuelandū. vel q̄no nō eſt reuelādum. ꝛ ita ꝺe alijs. poteſt em̄ in his erroꝛ ꝛ libido ꝺe facili admiſceri

¶ Primo ğ mō excuſaṫ detractio a pctō qn̄ fit ꝑpter correctōem eius
de q̄ q̄s loq̄tur. denigratōem ⁊ malum. vt qn̄ defectꝰ eius intentōne
debite circūſtātionata dicūtur his q̄ teneṫ corrigere ⁊ emēdare ac
diffamiā eiꝰ ꝓ poſſe p̄cauere. ſicut ſi dicanṫ patri. mr̄i mgr̄o dn̄o vel
alteri ſupiori qd̄ tn̄ ſane intelligiṫ ſcʒ ſeruato ordine euāgelico q̄ po
niṫ Math. xviij. vt ſi peccauerit in te frater tuus corripe eū inter te ⁊
ip̄m ſolū. qd̄ p̄ceptū dn̄icū tūc ſolū hʒ locū. qn̄ pctm̄ occultū ſolum
nocet peccāti ⁊ ei in quē peccaṫ. vt q̄ꝛ a peccāte lediṫ vel ſola noticia
ſcandalizaṫ ⁊ ad eadē pctā incitaṫ. tunc em̄ p̄us dʒ ip̄m corrigere in
ter ſe ⁊ ip̄m ſolū ſi ꝓbabilr̄ ſpem hʒ emēdatōis. Sin aūt vel etiā ſi ip
ſum tā efficaciter alliceret ad pctm̄ ꝙ de ruina timeret. tūc ei denūcia/
re dʒ q̄ teneṫ ꝓdeſſe ⁊ nō obeſſe. Cuiꝰ rō ē. q̄ꝛ ex pctō pctōꝛ duo ma/
la incurrit ſcʒ leſionē ꝯſcīe ⁊ fame. ſʒ maiꝰ damnū ē leſio ꝯſcīe q̄ʒ fa
me. ideo ſi ꝯſcīe ſubueniri nō p̄t niſi cū leſione fame tunc poſtponeṫ
fama vt repareṫ ꝯſcīa. ſicut plerūq̄ʒ mēbrū abſcīdiṫ vt totiꝰ corpis vi
ta ꝯſuēṫ. Et ſic pʒ q̄liṫ q̄s alteriꝰ pctm̄ emendatōis grā denūciare dʒ
alioq̄n q̄cūq̄ʒ ductꝰ hūano fauore timore p̄ce vl̄ p̄cio ⁊c̄ꝫ pctm̄ ta/
cet ab alio ꝑpetratū cū tn̄ ex illiꝰ reuelatōe veriſilr̄ ſperet emēdati/
onem pctm̄ alienū incurrit. vn̄ circa hec ſic etiā dr̄ Albertus in. iiij.
d. xv. nō iniuſte aufert famā q̄ dr̄ vbi ꝓdeſſe dʒ ſcʒ p̄lato vl̄ pluribꝫ
corripiētibꝫ. ⁊ ſi h̄ nō valet denūciat eccl̄ie vt ꝯfuſione pctōꝛ reſipiſ/
cat. ille em̄ talē famā nō aufert. ſʒ velamē malicie manifeſtat. hec ille
Gabriel etiā tāgēdo hāc materiā in de officio miſſe lectōe. lxxv. nar/
ratꝭ opinionibꝫ diuerſis circa p̄ceptū correctōis fraterne ⁊ de mō eiꝰ
et maxime q̄ad teſtiū inductōem ip̄e iuxta videre ſuū hec duo elicit
corollaria. Primo ꝙ ꝯfitens nō peccat detegēdo ꝯfeſſori ꝑſonā cū q̄
peccauit dum ꝯfeſſoꝛ ꝓdeſſe p̄t ⁊ nō obeſſe. ⁊ hoc ſi illa intentōe fa
cit vt emendetur. Scd̄m corollariū ꝙ nō peccat q̄ pctm̄ occultum
fratris ad hūc finē alicui honeſto viro reuelat q̄ ꝓdeſſe p̄t nō obeſſe
vt ꝑ eum frater errans ꝯgruentius reducatur ⁊c̄. hec ibi. ¶ Scd̄o
mō p̄t fieri fame denigratio abſq̄ʒ culpa ꝓpter publice iuſticie bonū
Vn̄ tūc q̄s aliū accuſare p̄t nō ſolū corā ꝑſona p̄uata. ſʒ etiā coram
iudice. ⁊ ad hoc plerūq̄ʒ de neceſſitate ſalutꝭ obligaṫ. dr̄ em̄ Augꝰ. q̄
veritatē occultat ⁊ q̄ ꝓdit mēdacium vterq̄ʒ reus. ille q̄ꝛ ꝓdeſſe non
vult. iſte q̄ꝛ nocere deſiderat. ¶ Circa hūc modū incidētalr̄ ꝯſide/
randū quō poſſit fieri abſq̄ʒ pctō ꝯmiſſi ſecreti reuelatio. Vn̄ dr̄ be.
Tho. ⁊ª 2ᵉ. q. lxx. ar. j. ꝙ circa ea q̄ alicui hoī ſub ſecreto ꝯmittunṫ
diſtinguendū ē. Qn̄q̄ʒ em̄ talia q̄ ſtatim cū ad noticiā hoīs veniunt
hō ea manifeſtare teneṫ. puta ſi tale occultū ꝑtinet ad corruptōnem
multitudinis ſp̄ualē vl̄ corporalē vel redūdaret in graue damnum

alicuius pſone vel ſi quid aliud eſt hmõi qḋ quis ꝑpalare tenetur
teſtificando vel denũciando. ⁊ ꝯtra h̔ debitũ obligari nõ pt ꝑ ſecre/
tũ ꝯmiſſum. qꝛ in h̔ frãgeret fidẽ alteri debitã. Un̄ Bernard⁹ clare/
montenſ circa Godefridũ de fontibus qḋlibeto. viij. q. xij. dt. etiam
cãm ſic. Ad zelandũ ſecretũ hõ nõ tenet niſi duplici iure. ſcʒ naturali
et diuino. Jus aũt naturale obligat me ad ſeruandũ famã fratris ſi
cut etiã ad ſeruandũ alia bona ei⁹ ⁊ nõ ad plus diligendũ famam
vni⁹ pſone q̃ʒ bonũ reipublice. imo econuerſo. ꝯtẽpta eius fama
vt ſuccurrat reipublice pt noĩare pſonã ita ſi ſcandalũ timeat cõita
ti. magis pdat fama fratris q̃ʒ cõitas infamiã incurrat. Jus ãt di/
uinũ obligat etiã ad celandũ ſm formã illã ſi peccauerit in te ⁊c. Et
idẽ bt. tho. in qḋlibeto j. arti. xv. ſic dt. q̄ ẽ aliqḋ ſecretũ qḋ ẽ illicitũ
zelare. ſicut q̄ in periculũ vergit alioꝝ q̃b⁹ aliq̃s cauere tenet. vñ ⁊ in
iuramẽto fidelitatꝪ tenet q̄ hmõi ſerui ſecreta debeant dñis reuelare.
⁊c. ſi tñ in ꝯfeſſione q̇s ſecretuʒ tale audierit nullo mõ dt eẽ reuelan
dum. Quandoqʒ vero inquit bt. Tho. vbi ſupra 2ª 2ᵉ. Sunt talia
q̃ q̇s ꝓdere nõ tenetur. Unde poteſt obligari ex hoc. quia ſibi ſecre
to ꝯmittunt. ⁊ tunc nullo modo tenet ea ꝓdere ex p̄cepto ſupioris.
qꝛ ſeruare fidem eſt de iure naturali. nihil aũt pt p̄cipi ꝯtra hoc qḋ ẽ
de iure naturali. hec ibi. imo vt dt in qḋlibetis vbi ſupra. nec religio
ſus aliq̃ mõ etiã p̄lato p̄cipiẽte tale ſecretũ pãdere dʒ ſi ſit fidei ſue
ꝯmiſſum. ſolẽnioꝛ ẽ eñ obligatio ad ſuãda ea q̃ ſunt fidei ⁊ charita
tis q̃ ẽ ex lege naturali ⁊ ex ꝓmiſſione in baptiſmo facta q̃ʒ ea q̃ ẽ ex
ꝓfeſſiõe religionis. hec ille. Inſup ad h̔ notet etiã Richard⁹ in. iiij.
diſ. xxj. ar. vj. q̇ dt ſigillũ ſecreti. etiam q̇s frãgere pt ſi nõ dicat. ego
trado tibi h̔ ſb ſecreto. ⁊ ali⁹ ſic recipit. vt ſi materia tal' ſit. q̄ ex reue
latõne notabile detrimentũ q̇s incurreret. tal' eñ reuelãs crimẽ ꝓdi
tionis incurrit ⁊ ſecreti ſigillũ frãgit. qꝛ materia ⁊ natura negocij re/
q̇runt. minus tñ peccat ceteris parib⁹. q̃ʒ ſi expſſe ſibi ſub ſecreto tra/
ditũ eẽt ⁊ obligatorie receptũ. hec ille. Et ꝯcordat cũ eo Scho. eadḋ
diſ. Un̄ frãgẽs ſigillũ ſecreti dt Aſtaran⁹ lib. v. ar. xx. peccat morta
liter ⁊ crimẽ ꝓditõis ĩcurrit. hec ibi. ¶ Tertio° ꝓpter inſtructõem ⁊
cautelã audientiũ vt ſcʒ caueãt filia q̄ marie veꝝ ẽ de mal'iã ſaltẽ in
pte manifeſtis ⁊ correctꝪ diuiña ſeueritate vl' eq̃tate hũana. ex q̃ corre/
ctione ſaltẽ audiẽs timore ꝯcutiat. ſic eñ fecit Paul⁹. j. ad Coꝛ. x. q̃
poſt recitata diuiña bñficia filijs iſrl' collata. ꝓtin⁹ ſubifert eoꝝ igra/
titudinẽ ⁊ punitõem. vñ dt. ſʒ nõ in pluribꝫ eoꝝ bñplacitũ erat deo
ſicut in illis q̃ deũ offenderũt. ſʒ tñ in duob⁹. ſicut Joſue ⁊ caleph.
q̃b⁹ tñ ꝯceſſum ẽ terrã ꝓmiſſiõis ingredi. vt pʒ Nũeri. xiiij. Dein/
de oñdit ita eueniſſe nõ ꝓpter illos tñ. ſʒ ꝓpt nos corrigẽdos di/

ce is. hec atē oīa in figura ſunt hrī. ſcʒ vt nō ſim⁹ ꝯcupiſcētes maloꝝ ſicut illi ꝯcupierūt. vt ptʒ Nūeri. xj. ꝛc. et. c. v. dixerat. oīno audit inter vos fornicatio ꝛ talis fornicatio q̄lis nec inter gētes. ita vt ali q̄s habeat vxorē pr̄is ſui. id ē nouercā ſuā. vn̄ fornicatorē hūc paul⁹ tradidit ſathane corꝑalr̄ vexādū q̄uſqȝ peniteret. hāc em̄ ptātē apl̄s habuiſſe dr̄. vt quē a pctō nō poſſit auellere ſic traderet ſathane ꝛc. Sic ꝛ iudas in epl̄a in. ij. ca. peccatoribꝫ terrorē incutit. dicēs. ve il- lis q̄ in viā Cayn abierūt. ſcʒ ꝑ inuidiā ꝛ errore baalā mercede effuſi ſunt. ſcʒ ꝓpter cupiditatē ꝛ ꝯtradictōem Chore ꝑierūt q̄ ſcʒ ꝓpter ambitōem ſacerdotij ſeditōnem mouit. ſic etiam q̄rundā mala vita ac eoꝝ poſterioꝛ vindicta q̄n̄qȝ ꝓpalari pn̄t ad terrorē ꝛ inſtructōeʒ audientiū. ſicuti etiā Joānes in epl̄a canonica 3ª. inſtruit Gayum de euitatōne maloꝝ. ꝛ ſingulariter ſcribit ei de q̄dā noīe Diotrepes he reſiarcha q̄ vſurpabat ſibi ꝓmatū dicens. ijs q̄ amat ꝓmatū gerere in eis. dyotrepes nō recipit nos ꝓpter hoc ſi venero ꝯmoneā. id eſt arguā palā ꝛ puniā eius opa q̄ facit ꝟbis malignis garriēs in nos.

¶ Quarto. ſiq̄dem fieri pt̄ ad auiſatōem audientiū. ne ſcʒ ꝯuerſatōe mutua maloꝝ ꝛ ꝯtagione ꝯtaminent̄ ꝛ decipiant̄ ꝯtagioſam vitā ignorantes. hoc em̄ Paulus expſſe feciſſe legitur. ij. ad Thi. iiij. vbi dr̄ Thimoteū auiſando Alexander erratius multa mala mihi oſtē dit. iſte eſt Alexander de quo habet̄. j. ad Thi. j. q̄ ꝯſcientiā bonam re pellens flagicijs naufragauit circa fidem ꝓpria temeritate. ideo pau lus eum excōicauit ꝛ ſathane corporalr̄ vexandū tradidit. vt diſce ret per penam nō blaſphemare. ſola nanqȝ vexatio dat intellectū au- ditui. vt dr̄ Eſaie. xxviij. dt em̄ ibi gloſa. q̄ ad correctōem delinquē- tiū Paulus vtebat̄ diabolo apl̄ica poteſtate. ſicut nunc p̄lati eccl̄ia rum ꝯtra rebelles vtuntur eccleſiaſtica cēſura. Alexander igit̄ errari us multa mala mihi oſ̄dit inquit. ſcʒ ꝯtra me qđ potuit reddet illi dn̄s ſm̄ opa ei⁹ quē ꝛ tu deuita ꝛc. ¶ Quinto pt̄ fieri detractio ad correctōeʒ abſentiū. cū ſcʒ amico fideli q̄ abſentꝭ celat honorē ꝛ ꝓfe- ctū. reuelāt̄ defect⁹ vt vlteri⁹ illi ꝓferat ad correctōeʒ ꝛ emēdatōē eiꝰ. ꝛ hoc mō vſus videtur fuiſſe Joānes in apocalipſi. inſtinctu ſpūſſci ꝛ āgeli iſtructōe Infcetera iformat eū vt ſcriberet ſeptē eccl̄ijs. i. epis eccl̄iaꝝ q̄lit̄ ſbditos delinq̄ntes corrigeret. Et ſcribēs epō ꝑgameni dr̄. habeo aduſuʒ te pauca. ſ. pctā corrigēda. q2 habes illic tenētes doc trinā balaan q̄ docebat mittere puellas pulchras ꝓpe caſtra hebꝛoꝝ vt hebꝛi q̄ fuerūt luxurioſi allicerent̄ ad luxuriā. ac ꝑ ꝯn̄s ad idolatriā vt ſic de⁹ offenderet̄ ꝯ ppl̄m. ꝛ ſic q̄dā erāt i eccl̄a ꝑgamēſi tenētes do ctrinā nicolaitaꝝ iducētes. ſ. ꝟbo ꝛ exēplo ad fornicatōeʒ tāqȝ licitā. dr̄ ei Alex. de ales ſup apoc. qđ iſte nicol. fuit vn⁹ de ſeptē diaconis de

q̇bꝰ habeť Actuū.vj.q̄ tñ a doctrīa chriſti receſſit.eo ꝙ argueret ſup
h̄ ꝙ nimiū diligeret vxorē.q̄ erat valde pulchra.vt dt̄ clemens.⁊ vt
ſe excuſaret ab hac ſtulticia.r̄ndit nō ē mihi cura q̇d ipa faciat q̄ vult
vtať ea.⁊ iō p̄dicauit vxores eē ꝯmunicādas ⁊ oēs mulieres.⁊ p̄dica
uit etiā hūc modū nō eē a deo.ſʒ a q̇buſdā p̄ncipibꝰ eē factū ⁊c̄. Itē
angelo Tyatire eccleſiꝗs ſcripſit rep̄hendēdo ꝙ ꝑmitteret mulierē Je
zabel q̄ docebat ꝓphetā docere ⁊ ſeducere ſeruos dei ſimplices.ꝙ ſcʒ
licitū eēt fornicari ⁊ manducare de idolaticis in idoloꝝ veneratōne
alioq̇n nō eēt pctm̄ niſi rōne ſcandali puſilloꝝ.¶ Sexto fieri p̄t de
tractio ꝓpter ꝯpaſſionē abſentiū amicabilem imp̄mendā ei cui ma
lum alterius manifeſtatur.vt ſic ꝓuocetur ad orandum ꝓ cōfuſio/
ne taliū ⁊ emendatōe.q̄ꝺ vtiqꝫ licitum ē ⁊ etiā meritoriū. In cuius
argumentū vidua illa ſareptina ꝓpter fidē a dn̄o ꝯmēdata. vt ptʒ
Matth.xv.⁊ Marci.vij.q̄ acceſſit ad Jeſum dicens.miſerere mei
fili dauid.filia mea vexatur a demonio. Exp̄mit em̄ filie miſeriā vt
dn̄m pietatis ꝓuocet ad miſericordiā.¶ Hos ſex p̄dictos modos
breuiter q̇dā reſoluit ad tres.dū inq̇t ꝙ triplex finis p̄t eē q̄ q̇s a de/
tractōe excuſať.Primo ꝓpter correctōem.aut ammonitōem.vt ptʒ
etiā in denūciatōe. Scd̄o ne ſeducať q̇s a pctōribꝰ.vt qñ q̇s dice/
ret aſſocianti ſe furi.Caue ne ſeducaris ab eo in tale pctm̄. Tertio
ꝓpter bonū reipublice ſiue cōitatis vel notabile bonū ꝑſone ſingu/
laris.vt ſi q̇s velit tradere ciuitatē vel incēdere occulte.aut innocen
tem occidere.⁊ his ꝯcordat Cancellariꝰ vbi ſup̄ in regul' moralibꝰ.
Sed hic vnū notatu dignū diligētiſſime ꝯſiderandū ꝙ idē Cācel
lariꝰ in de cuſtodia lingue dt̄.videať inq̇t.eſto q̄ꝺ fines boni hmōi in
tēdanť ꝙ tñ nō plus noceat locutio tal' abſentibꝰ ⁊ eoꝝ fame q̄ꝫ ꝓ/
ſit p̄ſentibꝰ vt eoꝝ edificatōni qm̄ ꝓ paruo bono ꝯſequendo nō eſt
magnū malū ꝯmittendū.hec ille.

Queritur Primo Circa hūc articulū.q̄ꝺ ē ſignū ꝙ q̇s bono fine loq̄
tur modis p̄dictis in enarrando vitia ꝓximi.R̄ndet can/
cellariꝰ vbi ſup̄.qñ q̇s loq̇tur ad bonū illiꝰ cuius mala ꝯmemorat.
vtputa vt in ſe ⁊ audiētibꝰ ꝓuocet mentē ad orandū ꝓ emēdatōne
talis.neceſſariū ē vt ſentiat tunc in ſe quādā ad eundē de q̄ fit ſermo
ꝯpaſſionē piā dulcemqꝫ miſericordē ⁊ charitatiuū affectū. Etiā req̇/
ritur vt nō nimis longū texet ſermonē de tā mala materia ⁊ deſpica/
bili.ſicut pia mr̄ nō delectať in narrādo longe mala filij. Etiā nec dt̄
illa niſi ex neceſſitate.vtputa tāqꝫ ipi medico.aut illis q̄ eiꝰ ſaluti po
terūt ꝓdeſſe ⁊ malū adiacēs auertere. ſicqꝫ narrando ſuſpirat alte.
triſtať. Sʒ ſi loq̇ť malū ex loq̇citate ſunt ſigna oppoſita.qm̄ tūc ſen
tit indignatōem animi ꝯtra eos de q̄ꝝ mal' loq̇ť ⁊ cū q̇dā amaritu/

dine fellis mordet abſentes ⁊ dilaniat ſine miſericordia ⁊ aliqua cõ
paſſione nec ponit finē verbis ſuis vorax inuidia quin crudas oēs
carnes eius quē deuorat q̄tum in eo eſt abſumpſerit. ⁊ q̄tum tem/
pus patitur venena ſua totalr̄ effundat. Item ſignū fallax cū ſic lo/
quendo corrigere abſentes minime curat. hoc ſciri pt̄. q2 p̄ſn̄tibꝫ nō
ꝯmttit vt abſentibꝫ charitatiue denūciēt. imo pſepe timet ne id faci
ant. ⁊ ſi factum foret nō equo animo ſuſtineret. nō q2 doleat de alte
rius iniuria. ſed magis de ſua vilificatōe ex detractōnis nota. Nol/
let em̄ detractor reputari q̄uis eſſe nō vitet. Item ſignū efficax vi/
detur vt interrogat cor ſuū coram cordis inſpectore deo ⁊ querat an
vellet ꝙ aliusſic loqueretur de ſe corā alijs ea intentōe ⁊ forma ⁊ ce/
teris circūſtantijs qualis ip̄e loq̄tur de alijs. ⁊ ni fallar vt freq̄ter
reſpondet ſibi cor ſuū ſi mendaciter. tn̄ veritatē ſupprimere nolue/
rit ſe hoc nequaq̄ velle. ſignū ergo mali eſt. hoc clauo retūditur nō
nullorꝫ excuſatio ſi ſup hoc obiurgant̄ ſe hoc feciſſe nō mala inten/
tione ⁊ nullo mō ex inuidia dicūt. Et ſi rurſum interrogant̄. an er/
go ex ſingulari id egerint dilectōe ⁊ amicicia ad pfectū abſentium
et an ſil̄ia amicicie ſigna velit erga ſe fieri ꝯſil̄iter. laqueis pplexita/
tis ita capti ⁊ irretiti ſunt. vt vel manifeſtū ꝯtra ꝯſcientiam pferre
mendaciū vel v̄bum iniquū ⁊ doloſuꝫ iniuſte dixiſſe ꝯtra proximū
fateri cogātur. quorꝫ vtrūq̄ malū eſt. Maluꝫ igitur ⁊ valde malum
multūq̄ periculoſum eſt eſſe promptū ad loquēdum malū de abſen
tibꝫ etiā ceteris malis que inde ſequūtur circūſcriptis. vn̄ mens taꝫ
loquētis q̄ audientiū impedit̄a melioribꝫ ⁊ ſalutaribꝫ poſtmoduꝫ
ex hoc etiā inuite. Cū em̄ expoſt fuerit orandū ⁊ deo ſeruienduꝫ ad
mentē redeūt placeat vel diſpliceat cum quadā quaſi violentia q̄ p̄
us incaute ꝯmiſit vel admiſit cū mala diſplicētia. hec ille. ⁊ alia ibi.

Q̄r. Scd̄o circa hoc. ex quo ſpūales nō recta intentōe de alijs
ſepe loquētes p detractiones in diuinis depoſt turbant̄. q̄d
eis in hoc ſummopere incūbit cauere ¶ Rn̄detur. ꝙ colloquium
cū ſecularibꝫ. hoc em̄ apte vult Gregorius in dialogo lib. iij. c. xv.
vbi ſic dt̄. Ualde em̄ difficile eſt vt lingua ſeculariū mentē nō inq̄/
net quā tāgit. q2 dū plerūq̄ eis ad quedā loquenda ꝯdeſcendimus
pauliſper aſſueti hanc ip̄am locutōem que nobis indigna eſt etiam
delectabil̄r tenemus. vt ex ea iam redire nō libeat ad quā velut ex cō
deſcentōne deducti venimus inuiti. Sicq̄ fit vt ab ocioſis ad no/
xia. a leuioribꝫ ad grauiora verba veniamus. ⁊ os noſtrū ab om̄i/
potenti dn̄o tāto iam minus exauditur in prece q̄to amplius inq̄
natur ſtulta locutōne. Et rurſum. multū quippe inq̄t deorſum duci/
mur. dum locutōne ꝯtinua ſecularibꝫ admiſcemur. qd̄ bene Eſaias

poſtq̄ꝫ regē dn̄m exercituū vidit in ſemetipo ſe rephēdit ⁊ penituit
dicens. Ue mihi qꝛ tacui. qꝛ vir pollutis labijs ego ſum. q̇ cur pol/
luta labia haberet oſtēdit cū ſubiūxit. In medio populi polluta la/
bia habētis ego habito. pollutōem nāqꝫ labioꝝ habere ſe doluit. ſꝫ
vn̄ hanc ꝯtraxerit indicauit. cū in medio populi polluta labia ha/
bentis ſe habitare ꝓhibuit. Et paulo ante etiā d̄r. Nos turbis po
pularib⁹ admixti frequenter ocioſa nōnunq̄ꝫ etiā qđ grauius eſt no
xia loquimur ⁊c. hec ille.

Quintus articulus

AD quintū articulū quo querebatur. quādo audiens de/
tractionem peccat Dicendū ſm btm̄ Tho. ⁊ Alexādrū
vbi ſupra. ſm q̄ etiā narrat Rainerius vbi ſupra. q̄ au/
ditoꝛ d̄r ſe habere trib⁹ modis ad detrahentē. Primo vt
inducens ipm̄ ad detrahendū alteri. ⁊ tūc talis auditoꝛ grauiter pec
cat ⁊ nō minus ſed magis q̄ꝫ detrahens. qꝛ maius peccatū eſt in fon
te vel in cauſa mali q̄ꝫ in eo qđ oritur ex fonte. Et rō. qꝛ dupl'r ta/
lis auditoꝛ facit ꝯtra charitatē. Primo ꝯtra charitatē ex p̄te detra/
hentis inq̄ꝫtum ſibi occaſionē detrahendi tribuit. Secūdo ꝯtra eū
cui detrahitur. vn̄ ſic vt etiā d̄r Cancellari⁹. ampliori reatu reſtrin/
git̃ ꝓpter occaſionē alteri preſtitā. ſi em̄ ipe nō libenter audiſſꝫ alter
forſan tacuiſſꝫ. Un̄ oīm maloꝝ q̄ ex cā tali ab eo data ꝓcedunt hꝫ
corā deo reddere rōnem. d̄r em̄ in. c. ſi culpa. de iniuri. ⁊ damno dato
Qui occaſionē dāni dat damnū dediſſe videtur. ¶ Secūdo au
ditoꝛ ſe hꝫ vt ꝯſentiens ⁊ placens. qꝛ ſcꝫ placꝫ ei detractio ꝓpter odi
um qđ hꝫ ad illū cui detrahitur. ⁊ tūc tantū peccat q̄ꝫtum ille cui de/
trahit. ⁊ ideo ſi detractio fuerit mortalis. ⁊ auditio erit mortal'. vn̄
Pau. ad Ro. p̄. Nō ſolū q̇ faciūt rei ſunt. ſꝫ etiā q̇ ꝯſentiūt facien
tib⁹. facit ad hoc. c. nō ſolū. xi. q. iij. vn̄ Hiero. in ep̄la ad nepotianū
Caue ne linguam aut aures habeas prurientes vt alijs detrahas. aut
alijs detrahētes audias. Et ibidē. Nō licꝫ inq̇t tibi vitupatōem alte
ri⁹ patienť audire. qꝛ nec ab alijs optas recipi tuā. nemo inuito audito
re libēter refert ſcꝫ detractoria. Sagitta in lapide nō infigit̃. ſꝫ inde
reſiliēs ꝑcutit dirigentē. diſcat detractoꝛ dū te videt nō libēter audi
re nō facile detrahere ⁊c. Un̄ ⁊ btūs Bernardus ad Eugeniū ad ꝓ
poſitū ita d̄r. Detrahere aut detrahentē audire qđ hoꝝ ſit damna/
bilius nō facile dixerim. Et Iſidorus etiā in de ſummo bono inquit
Nō ſolū ille reus eſt qui falſum de alio ꝓfert. ſed ⁊ is qui cito crimi
nib⁹ aurem prebet. Unde btūs Bernardus vbi ſupra. Detractoꝛ ⁊

detractōis libens auditor vterq3 diabolū portat. iſte in lingua. ille
in aure. Ex quo p3 ꝙ tot demones libens auditor talis in aures reci/
pit quot detractōnes libēter audit. ¶ Tertio mō auditor detracti/
onis aliqñ ſe h3 vt tacens ⁊ nō reſiſtēs. ſi enī alicui nō placet detra/
ctio. ſ3 ex timore vel negligētia vel verecūda quadā omittit repelle
re detrahentē. peccat qdē. ſ3 multo minus q̄ȝ detrahēs. vñ qñq3 qde3
eſt veniale. qñq3 etiā p̄t eſſe mortale. Uel ꝓpter hoc ꝙ alicui incū/
bit ex officio detrahentē corrigere. vel ꝓpter periculū ꝯſequens. vel
ꝓpter radicē qua timor humanus p̄t eſſe mortale pctm̄. qd̄ tūc con
tingit qñ aliq̄s timore alicuius tp̄alis rei vel mortis ꝯmittit aliq̄d
qd̄ eſt diuina lege ꝓhibitū. vel omittit aliq̄d qd̄ eſt ꝯtra p̄ceptum.
alias auditor p̄dictus talis venenial'r peccat.

Dr. Primo circa hūc articulū. quid īcūbat audiēti detractiōes
agere. dū detractor corā eo alteri nititur detrahere. ¶ Re/
ſpondet̄ ꝙ tenet̄ ſibi reſiſtere. Et hoc dr̄ b. Tho. vbi ſupra. q. lxxiij.
ſub his ꝟbis. detractōes alicui facte pn̄t ad ip̄m ex alioꝝ relatōe ꝑ/
uenire. ⁊ tūc ſui arbitrij eſt detrimētū fame pati. niſi hoc ꝟgat in pe/
riculū alioꝝ. ⁊ ideo in hoc p̄t ꝯmendari eius patiētia ꝙ patiēter de
tractōes ſuſtinet. Nō aūt (inq̄t ad ꝓpoſitū) eſt ſui arbitrij ꝙ patiat̄
detrimētū fame alteriꝰ. ⁊ ideo in culpā eius ꝟtitur ſi nō reſiſtit cum
poſſ3 reſiſtere eadē rōne qua tenet̄ aliq̄s ſubleuare aſinū alteriꝰ ia/
centē ſub onere. vt p̄cipit̄ Deutro. xxij. Un̄. lxxxvi. diſt. c. faciēt3 dr̄
Nō caret ſcrupulo ꝯceſſionis occulte qui manifeſto facinori deſinit
obuiare. ¶ Debet ḡ auditor detractatōis nō ridere dū audit detrahē/
tem. ſed reprehendere aut faciem oſtendere ſibi turbulentam vt deſi
ſtat iuxta illud Prouerbio. xxv. Uētus aq̄lo diſſipat pluuias. ⁊ fa
cies triſtis linguā detrahētē. Dicit enī Beda Si hilari vultu audie
ris detrahētē. tu illi das fomētū detrahēdi. ſi ꝟo triſti. diſcit nō libē
ter dicere qd̄ didicerit nō libēter audiri. vñ Hiero. ad ruſticū. Si/
cut ſi ſagitta mittat̄ ꝯtra durā materiā nōnūq̄ȝ in mittētē reuertit̄ ⁊
vulnerat vulnerātē. ita detractor cū triſtē faciē viderit audiētis. im
mo potius nō audiēt3 ſ3 obturātis aures ne audiāt ſanguinē illico
ꝯticeſcit. pallet vultꝰ. herēt labia. ſaliua ſiccat̄. Et ſubdit. ſi nō eēt au
ditor nō eēt detractor. ḡ Ecc̄i. xxviij. dr̄. Sepi aures tuas ſpinis. ⁊
noli audire linguā nequā. Dicit tn̄ circa hec doctor theologie Jaco
bus de paradiſo cartuſiēſ ordinis. Puto tn̄ inq̄t talē audiētē detra
ctorē nō teneri ad fame reſtitutōem. q2 ꝑ h̄ alter p̄ncipalis publica
ret̄. ſ3 d3 dolere de ꝯmiſſo ⁊ ꝯſenſu ⁊ informare detrahētē vt ſatiſfa
ciat. Etiā ꝑ hoc ille cui detrahit̄ incitaret̄ ꝯtra detractorē ⁊ alterius
crimen detegeretur. quod non lic3. hec ille in ſpeculo reſtitutōnis

¶ Sūt aūt varia remedia quibꝫ detractoribꝫ reſiſtitur attēden-
da. ꝑut notat Ropertus de lycio in ſuo quadrageſimali. ⁊ etiā ſan-
ctus Bernardinꝰ vbi ſupra. ¶ Primū remediū eſt. elongatio. Pro-
uerb. iiij. Detrahētꝫ labia ꝓcul ſint a te. vn̄ Hierony. ad Euſtochiū
ꝟginē dī. Si quē alicui detrahentē audieritis ꝓcul fugiētes dimit
tite vt ſerpentē. vt verecūdia ductꝰ diſcat de alioꝝ factis ſilere. Debꝫ
ergo auditor ſe elongare inquit qdā alius a ꝯſpectu detrahentis. et
ſi ſine ſcandalo magno fieri pt ſtatim abire ¶ Secūdū eſt ꝯtriſtatio
vn̄ ſi qs nō poteſt ſe a detrahentibꝫ elongare oſtendat eis vultū tri-
ſtem ſignificantē ſe nō libenter audire. ⁊ ꝯfricando barbam ſpuēdo
in terrā poſt tergū reſpiciendo. ⁊ faciendo ſilia. Nemo em̄ vt habet
vi. q. ꝓ. ex merito. inuito auditore libenter refert. ¶ Tertiū eſt repre-
henſio. ſicut chriſtus diſcipulis fecit dū detraherent marie magda-
lene Math. xxvi. dicēs. quid moleſti eſtis huic mulieri. et Job. xxix
dixit. ꝯterebā molas iniqui ⁊ dentibꝫ illius auferebam predam.
¶ Quartū eſt cordis ſtabilitio vt nō cito credātur mala. vt patꝫ de
chriſto. de Joāne baptiſta. Suſanna. Maurina. que in habitu vi-
rili (vt habetur in vitaſpatrū) deo ſeruiebat Itaqꝫ quis cogitare dꝫ
in hoc ꝙ de ſe aut de alio multa mala falſe fuerunt dicta. ita ⁊ in iſti
poſſꝫ eē. ⁊ ꝙ nō eſt parui criminis praua ſentire de rectis. Un̄. j. ad
Cor. iij. dī. Charitas nō cogitat malū ¶ Quintū ē cordis ꝯpaſſio.
vt audiēs detrahentes etiā verū dicentes ꝯpatiat ꝓximis pctōribꝫ
ꝯſideretqꝫ qꝛ ſm cōem legē vt ait Lactātius lib. vi. Nemo pt eē taꝫ
circūſpectꝰ tā prudēs q̄n aliq̄n labat. ⁊ ideo q̄libet dꝫ magis timere
de ſuo lapſu q̄ꝫ de peccatis alienis gaudere aut ſchandalizari. vn̄ ꝓ.
Pe. iij. ſcribit. Eſtote inuicē ꝯpatientes fraternitatꝫ amatores. ⁊ ꝓ.
ad Cor. iij. Paulꝰ dī. Si qd patit vnū mēbꝝ ꝯpatiūt oīa mēbra
Ad hec notet illud Cācellarij in tractatu de diuerſis tētatiōibꝫ No-
ſcit em̄ inq̄t hoſtis nō ꝑuū eē delictū detractionē. vl̄ patiēter audire.
deberet naqꝫ talis aut ꝟbꝫ aut faciei triſticia. aut qūolibet aliter oſtē
dere palā ingratū eē hmōi detractoriū ſermonē. Qua in re poſſꝫ ab
obtrectāte ꝑcūctari. fecerit ne aliq̄d bonū is de q̄ ſermo habet Itaqꝫ
dicere dꝫ longe melius eē illiꝰ bona q̄ꝫ mala referre. aut certe illa nō
alijs ſed ei qui peccauit ob ſuā emēdatōnem referre. hec ille. Quibꝫ
ꝯcordat Criſoſto. in homel. iij. vbi ſupra dicēs. Alijs detrahi audi
entes āmoneo aures obſtruere ꝓphetā imitātes detrahentez ſecreto
ꝓximo ſuo. hūc ꝑſeq̄bar dic ꝓximo habes aliquē quē laudes ⁊ cō-
mendes. aures aperio ⁊ vngenta ſuſcipiam. ſi vero male velis dice-
re verbis ingreſſum obturo. non em̄ ſtercus ⁊ cenū ſuſcipere patior
qꝺ mihi lucrū. ſi didicero ꝙ ille improbꝫ. hec ille.

R[~] Scdo. An etiā ſit neceſſariū detractori reſiſtere dū audiēs eū ſentit vex dicere. Rñdet p dñm Anthoninū vbi ſupra. Si audiēs talis ſcit detractorē vex dicere. q̄uis ei nō dicere debeat q loq̄t falſum. dz tñ eū redarguere q peccat detrahēdo. vl' oſtendere q ei diſpliceat detractio. Si vo q̄s audiret detractōes. qr eſtimat loquentē moueri ex charitate. videlicz q ptendat obuiare mal' ad remediandū. tūc nō peccaret nō reſiſtēdo. Sz nō ſit q̄s facil' ad credendū. Credulitas em̄ male dicētib9 de alijs reprobat. lxxxvj. diſ. ſi q̄d. qr anteq̄ pbet illud malū nō debem9 credere. ij. q. j. de9. xj. q. 3. in cūctis. et c. q̄uis. xv. q. vij. ſi q̄d et. et. xcviij. c. vl. in fi. xxx. q. v. nullū ante. Et rō hui9 cū q̄tidiana experientia doceat multas falſitates ex errore. vl' mēdacia ex induſtria dicere. 7 pcipue audiēdo a pſonis leuib9 7 multo min9 audiēdo a maliuol'. Al's cito credendo peccat. vñ Damaſus papa. xj. q. iij. nō ſolum reus eſt q̄ de alio maluz pfert. ſz etiā q̄ aures criminib9 ptet. ſcz credendo. et. ij. q. j. deus. dr q mala audita moueāt nec paſſim dicta abſq3 certa pbatōe credant. Sed audiēs detrahētes forſan poſſit dicere. vt q̄rundā mos ē. Quid ad me q alij detrahūt. ego q̄dem os cuiuſlibet claudere neq̄o. Rñdet ad hoc bt. Hierony. qñ dr. Nulli detrahas nec in eo ſanctū te putes ſi ceteros nō laceres. ſi dicis. ipe nō detrahens alijs loquētib9 q̄d facere poſſum ad excuſandū excuſatōem in peccatis. hec ille. Dicit etiā Vlric9 in. ſexto vbi ſup. q audiētes nō excuſant p hoc q dicūt ſe inuite audire nec poſſe nec audere eos rephendere. qr audiendo detrahentes ſunt occaſio eis detrahēdi. ſi em̄ oñderēt ſe talib9 verbis non delectari. ſz grauari illi deſiſterēt 7c. hec ille. Ptz g̊ hec eox calua excuſatio. vñ beſtijs peiores vident dū fratres lacerari vidēt a canib9 ſaltem clamore vel lapidib9 correctōis nō reſiſtūt. Atq3 ſalſam detrahentib9 miniſtrāt vt fratres eox comedāt. detractorib9 g̊ neceſſario ē reſiſtendū. al's em̄ etiā inq̄t Vlric9. audiētes in eodē crimine ſunt

R[~] Tertio. Qñ q̄s audiēdo detractōes poſſit excuſari a pctō. Rñdet vt q̄dā notabil'r collegit q tūc audiēdo detractōes q̄s nō peccat. qñ caſus ſe tal' offert q merito audiēs nō hz ſpex pbabilē pdeſſe detrahēti vt ceſſaret. nec alijs audiētib9 ad hvt detractori minus leuiter credāt. imo poti9 pbabil'r hz timere q ſi reſiſteret detrahenti aut ſibi ɔtradiceret eum arguendo. ex hoc oriretur maius malum q̄3 ſit motum p detractorē detrahēdo. 7 audientes ſibi nimis leuiter credunt. vñ tunc nō peccat nō reſiſtendo. ſed meretur ſi ex charitate talia omittat. Jmmo interdū ad hoc tenetur. Vñ 7 Michael mediolanenſis in ſuo q̄drageſimali dr. Verum eſt tñ. q ſi q̄s ex ra/

15

tionabili cauſa hoc pageret ne videlicȝ maius malum ex hoc veniret minime tunc mortal'r peccarēt. qꝛ teſte Hiero. Fruſtra niti ⁊ nihil aliud q̄ȝ odiū q̄rere extreme dementie ē. vn̄ et. xxiiij. q. iij. c. nō in ppetuū ſcribit. Multi ſacerdotū culpā zelo dei pſeq̄ ſe pfitent. ſed dum indiſcrete hoc agit ſacrilegij facinus incurrūt. ⁊ dū pcipites q̄ſi ad emendandū veniūt. ipi quoqȝ multo deterius cadunt. hec ibi. Econtra aūt eſt. qn̄ ſpes eſt emende. tunc em̄ vt dictum eſt reſiſtere tenetur. Inſup ſaluo meliori iudicio inquit predictus collector qn̄ audiens ſcit ⁊ valde pbabil'r putat. ꝙ pctm̄ qđ hō imponit pximo ſit publicū iſtis corā q̄b hoc narrat. vel ꝙ deſup ſit ſnīa a iudice lata. tunc nō tenet reſiſtere. nec arguere. nec iudicare detractorē. licet ſtet ꝙ in veritate ſit detractor pꝑter malā intentōem. vel forte ꝙ audiēs ē deceptus in hoc ſi putat vel dubitat in his ſine ſua culpa. Quando vero audiens ſcit vl' putat pbabil'r ꝯtrarium vel dubitat de his tūc modis pdictis reſiſtere debet. Item ſm eundē. dum q̄s detractōes audit. ſed in corde nō aduertit quid dicat. de alijs intus cogitando interim talis nō peccat audiendo detractōes. ⁊ nō reſiſtendo niſi ex officio ad hoc eſſet obligatus. Iſtud patȝ. qꝛ hȝ ſe ſicut ſurdus q̄ ſi pſens eſſet nō peccaret. Idem ſm eundē dōm de audiente ⁊ aduertente verba. ſed nō intelligit ea. puta ſi dicatur verbum detractoriū in gallico ⁊ ipe ideoma hoc ignorat. hec ille.

Ut Quarto. An is cui detrahitur pcepta infamia ſibi facta. teneatur de ſalutis neceſſitate. famam defendere ⁊ obloquentibus reſiſtere. Rn̄detur p ſuperius tacta. ⁊ dn̄s Anthonin⁹ idē dt vbi ſupra. ꝙ licet pprij arbitrij ſit detractōnes de ſe factas quādo nō vergunt in aliorꝫ periculum pati. Quando tamē detrimentuȝ fame p detractōnes factum eſt ⁊ vergit in periculum aliorum ſecus dicendū. Unde tunc talis cui detrahitur debet nō odio moueri. vel detractōnes de ſe factas detractionib retūdere. ſcȝ dicendo falſa vel occulta mala de illis. ſȝ debet ſe excuſare ⁊ innocētiam ſuā oſtendere q̄ȝtum poteſt. ne alij ex infamia exorta ſcandalizent. Al's em̄ tacendo male faceret. dt em̄ Auguſti. et habetur. xj. q. iij. nō ſunt audiendi ꝙ q̄ fidens ꝯſcientie ſue negligit famam nimis crudelis eſt. Dic tamē dt dn̄s Anthoni⁹ in caſu quo verum eſſet. tamē occultuȝ qđ dictum eſſet. tunc is cui ſic detractum eſt. ita ſe excuſet ꝙ nō mentiatur ⁊ multo magis ne periuret vel ne arguat detractores de mendacio ſed poſſet ſe aliquibus verbis ſophiſticis excuſare. vt ꝙ multa mala quotidie dicuntur ab hominibus. vel etiam ꝙ de ſanctis virȝ etiam multa mala falſe dicta ſunt. ⁊ ideo nō mirum ſi etiam de eo

dicantur. Et ꝙ miratur ꝙ credunt homines tm̄ nephas de eo ⁊ hu/
iuſmodi ¶ Ad queſitum ꝑncipale ſic rn̄det etiā Angelus in ſum
ma per glo. in c. ſenti. xj. q. iij. ꝙ aut ſumꝰ inter tales qui parati ſunt
imitari. ⁊ tunc dr̄ ipe ꝙ peccat mortaliter nō repellens infamiam. et
ſic inquit intellige. c. nō ſunt audiendi. xj. q. iij. et c. nolo. xj. q. j. ⁊ de
ↄſe. diſt. j. iubemus. Aut ſumus inter tales q̇ ſolum parati ſunt re/
ꝑhendere ⁊ nō imitari. ⁊ ſic ſufficit nobis ↄſcientia. ⁊ nō tenemur fa
mam defendere ⁊ ſic intellige c. q̇d obeſt cū q̇nqꝫ capitulis ſequētibꝫ
xj. q. iij. hec ibi. Et hoc idem Joannes Erffordenſis in ſumma ſua
clariori modo ſic dr̄. Aut quis habitat inter bonos. tunc ſibi neceſ/
ſaria eſt ↄſcientia ⁊ fama. Aut habitat inter malos. ⁊ tūc aut de cor/
rectōne eorum ſpes eſt ſic fama ⁊ ↄſcientia ſunt ſibi neceſſaria. Aut
nō eſt ſpes correctōnis. quia ꝓni ſunt ipm̄ rephendere nō imitari. ſic
ſufficit ſola ↄſcientia. vnde tenetur abſtinere a ſcandalo actiuo ⁊ nō
paſſiuo exemplo chriſti q̇ de pharizeis de bonis operibꝫ ſcandalizatꝭ
dr̄. ſinite illos. ceci ſunt ⁊ duces cecoꝝ. nam ſcandalizans actiue ne/
gligit famam. paſſiue nō negligit

Dē Quinto. adhuc An iuſto q̇ habet apud deum bonam cō/
ſcientiam incumbat repellere infamiam cui ꝑ ſolam ſpe/
ciem malam exteriorem preſtitit cauſam. Dicendum ꝙ fame de/
nigratio ſeu detractio repellitur duobus modis. Uno modo occa/
ſionem detrahendi ſubtrahendo. ⁊ ſic iuſtus ⁊ quilibet tenetur de/
tractōnis cauſam vel occaſionem vitare. ſicut etiam ſcandalum. ſcꝫ
ne aliquid faciant propter quod alius ſcandalizetur ⁊ detrahat. alias
em̄ preſtando occaſionem detrahendi quis mortaliter peccaret.
Juſtus ergo cui detrahitur cui etiam neceſſaria eſt bona vita quo
ad ſeipſum. ⁊ bona conſcientia quo ad deum. ⁊ bona fama quo ad
proximum. vt ſanctus Auguſtinus dicit. quātum in ſe eſt debet de/
tractoribus ſuis ſatiſfacere qui malum ſuſpicantur de illo. oſten/
dendo intentōnem bonam. remouendo ſpeciem mali. ⁊ occaſionem
ſcandali ſm̄ ꝙ poſſibile eſt. Unde vt ſic dicit ſanctus Gregorius ꝙ
vocandi ſunt detractores ⁊ tranquille ammonendi eiſqꝫ ſatiſfacere
omnibus modis debemus. ne forte ſcandalizentur. ſcientes ꝙ de
iudeis veritas dicat. ne forte ſcandalizemus eos. Si ergo horta/
tio prodeſt ſufficit. eo ꝙ talis q̄tum eſt in ipſo fecit. Si vero nō po
teſt ſatiſfacere. nec omnino ſubtrahi occaſio ab ipſis detrahenti/
bus qui ſibi ex veritate ſatiſfieri nolunt. tunc faciendum eſt ſi/
cut conſilium euangelij dicit. Dominus em̄ dicentibus ſibi diſci/
pulis. ſcis ꝙ iudei hoc verbo ſcandalizati ſunt. Reſpondit. ſinite

illos. ceci ſunt ⁊ duces cecoꝝ. vñ tūc iuſto ſufficit bona pſciā corā deo
iuxta illō Job. xvj. dicēs. ecce i celo teſtis meꝰ ē ⁊ pſciꝰ meꝰ i excelſ.
Alio mō repellit detractio pſcēdo liguas detrahētiū. ⁊ tūc nō oēs
tenent. niſi qtenꝰ qs dꝫ ſaluti pximo puidere. vt ſtatim in dubio ſe
quenti etiā tāget. Hec ex Raynero vbi ſup poſt Alexandrū de ales
in 2ª pte. q. 147. Si dicas nullꝰ tenet ad ipoſſibile. iā nullꝰ pt ca/
uere qn aliqs offendat in ipm. ḡ nullꝰ pt cauere a vitio detractōis.
et ita nec ab eiꝰ occaſione. vt in pmo mō tactū eſt. Rñ inqt idem
Alexāder qꝛ occaſio detractōis aliqñ ē ex pte eiꝰ cui detrahit, aliqñ
ex pte detrahētis vel eiꝰ apud quē detrahit. ſubtrahere ḡ pt vt i plu/
rib occaſiones q ſunt ex pte ſui. ⁊ ad hͦ tenet ſm illud apl'i. ab oī
ſpecie mala abſtinete vos. Occaſiones vͦo q ſunt ex pte detrahētis vl'
eiꝰ apud quē detrahit nō tenet ipe ſubtrahere. Si iter dicas ex pte
ſui cui detrahit nō videt occaſio neceſſario tollēda cū infamia ſibi fa/
ciat ad meritū ſm qꝛ apl's teſtat ſe currere in pdicatōe inter infamiā
⁊ bonā famā. Rñ inqt idē lꝫ detractio ſit meriti aliqñ apd ſuſtinē/
tem patiēter. nō tñ dāda ē occaſio detractōis. qꝛ eñ detractio ē cā me
riti hoc ē ex pte dei. q ex malis elicit bonū. q vͦo dat occaſionē detra/
ctionis ē pncipiū mali. nō aūt ſunt facienda mala vt eueniāt bona.
ad Romanos. iij. hec ibi.

Dubitat Hic finalr circa hoc dictū Angeli in qſtiūcula
qrta pcedēti. An dictū eiꝰ ſit verꝝ qꝛ qñ qs ē in/
ter tales q parati ſunt imitari ſi non repellat infamiā ſibi factā qꝛ ſp
mortalr peccet. Rñdetur ſub correctōe. dictū angeli in hoc vbi de
mortali loqtur valde videt reſtringendū. Plures eñ ſcti patres vt
etiā btūs Tho. in qdlibeto. x. arti. xiij. pcedit famā meritorie abſqꝫ
pctō nō defenderūt. exñtes tñ inter bonos qb exēplū vite ⁊ imitati
onis pſtabāt. vt legit in vitaſpatꝝ. vbi ſinglariter pꝫ hͦ de Mauri/
na iniuſtiſſime diffamata. Multi etiā hodie credendū ē exēplaris
vite dū infamant famā nō curāt defendere cogitātes illō Catonis
Cū recte viuas nō cures vͦba maloꝝ. Durū valde eēt hos oēs veſti
gia ſctōꝝ imitātes mortalr peccare. eo qꝛ nō repellāt infamiā. Igit ſi
ne piudicio rñdendū videt. qꝛ illud gloſe iā allegate in c. ſenti. qꝛ ſcꝫ
qs teneat famā defendere. qñ ē inter tales q parati ſunt imitari. intel
ligit ſolū eē de pcepto certis pſonis ⁊ nō oib. Hoc eñ apte indicat
bt. Tho. hͦ determinādo in qdlibeto vbi ſup ſic dicēs Illi qb incū/
bit ex officio vl' ſtatu pfectōis alioꝝ ſaluti puidere peccant. niſi infa/
miā ppriā iuxta poſſe repellāt. Alij vͦo qb magis cuſtodia ſue ſalu
tis iminet pñt ſue hūilitati puidētes famā vl' infamiā ptēnere. hec
ille. ⁊ rōem ibidē aſſignat. q̄uis eñ inqt fama ſit hoi neceſſaria ppt

ꝓximū edificandū. ⁊ iō crudelitatꝭ ⁊ ignauie ſit his q̄ꝝ intereſt ꝓxi/
mū edificare ipām negligere ⁊ nō defendere. Ipām tn̄ famā ꝓpter ſe
ipām appetere. cū h̄ ſpectet ad inanē gl'iam. iō rōe ſuꝑbius q̄s eā ꝯtē
nere p̄t. ⁊ h̄ nō ē ignauie. ſꝫ hūilitatis ⁊ ꝟtutis. hec ibi. Ex q̄bꝫ ptꝫ
ꝙ illi q̄ nō h̄n̄t ſaluti alioꝝ ꝓuidere nō tenent̄ ſub pena pctī mortal'
diffamiā defendere. ſꝫ ſi volūt dūmō nō dāt occaſionē infamie. ipāꝫ
infamiā abſq3 pctō ſuſtinere pn̄t. ſecus de alijs vt patuit ¶ Sꝫ q̄d
tūc de ꝯcubinarijs ꝯtinēter iā cū ſuis ꝯcubinis viuētibꝫ. nūq̄d etiāꝫ
illi infamiā ſuꝑ incōtinētia meritorie ſuſtinere pn̄t. Rn̄det̄ ꝙ nō. ſꝫ
manēt in dānoſo ſtatu ⁊ peccāt mortal'r. eo ꝙ infamiā nō repellunt
ꝓut in tractatu q̄ directoriū ꝯcubinarioꝝ nūcupat̄. habes lati⁹ diſ/
cuſſum in q̄ ſtupēda miranda ⁊ inaudita reperies. Vn̄ circa hec vt
etiā p̄tacꝫ ē notandū ſm etiā be. Tho. vbi ſup̄ dupl'r infamia repel/
litur. vno mō occaſionē ſubtrahēdo. ⁊ ſic oēs tenent̄ infamiā vitare
al's ſine ſcandalo actiuo fieri nō poſſet qđ ſp ē pctm̄. hec ille. ꝯcubi/
narius aūt p̄dict⁹. q2 ꝑ cohabitatōem dat adhuc occaſionē infamie
ſeq̄t̄ ꝙ nō ſit ī ſtatu ſalutꝭ. niſi ꝑ abiectōeꝫ ꝯcubine hmōi infamiā re
pellat. Alio° inq̄t infamia repellit̄ linguas detrahentiū ꝯpeſcēdo. ⁊
hoc mō nō tenet̄ q̄s infamiā repellere. niſi q̄tū q̄s ſaluti ꝓximi ꝓui
dere dꝫ. q̄ mō ſcti patres infamiā nō repellētes excuſant̄. vn̄ Gregori
us ſuꝑ Eze. homelia. ix. đt linguas detrahentiū ſicut nr̄o ſtudio nō
debem⁹ excitare. vt ipi pereāt ita ꝑ ſuā maliciā excitatas debem⁹ eq̄ni
miter tolerare vt nob meritū creſcat. Aliq̄n etiā ꝯpeſcere ne dū nob
mala diſſemināt eoꝝ q̄ nos ad bona audire poterāt corda innocen/
tiū corrūpāt. Et infra. hi etem̄ q̄ꝝ vita in exemplū imitatōis ē poſita
debēt ſi pn̄t detrahētiū ſibi ꝟba ꝯpeſcere. ne coꝝ p̄dicatōeꝫ nō audiāt
q̄ audire poterāt ⁊ ī p̄uis moribꝫ remanētes bn̄ viuere ꝯtēnāt. hec ibi

Sextus articulus

AD ſextū articulū q̄ q̄rebat̄ qn̄ fama ē neceſſario reſtituen
da. Dōm ꝙ detractor auferens famā tenet̄ ad reſtitutōeꝫ
ei⁹. ita ꝙ negligēs reſtituere famā ꝑſone infamate. morta
lit̄ peccat. vt tradūt doctores ī q̄rto. diſ. xv. q2 vt ibidē đt
Richar. cū be. Tho. ad obſeruandū iuſticiā oēs obligamur. cū g̊ re
ſtitutio ſit actus iuſticie ꝯmutatiue. hinc q̄libet tenet̄ ad reſtitutōeꝫ
rei ablate iiuſte ſi reſtitui p̄t. ſtante. tūc reſtitutio fieri dꝫ in equalē/
ti ſi poſſibile. extra ne lite pen. c. eccl'ie ſctē marie. Qꝫ ſi nec equalens
reddi p̄t. tūc ſatiſfacere tenet̄ ad arbitriū boni viri. hec ille. Et ꝑ ꝯſe
quēs cū neceſſario ſit rē tpalē reſtituere. ſeq̄t̄ vt etiā infert Alexāder
vbi ſup̄. ꝙ mlto forti⁹ fama ſit reſtituēda. Int̄ res eīm tpales vt ſup̄

patuit·tenet ꝑncipatū ⁊ ſpūalib⸫ bonis adheret. mai⁹ āt ē bonū qđ in hoīe ⁊ intra nos ē q̄ȝ qđ extra nos extat. Si ꝯtra hec arguas. ad ip̄oſſibile nemo tenet᷑. ſȝ nō ē poſſibile famā reſtituere. nō eīm ē in ptāte diffamātis mutare opinionē malā hoīm quā ex diffamatōe ꝯceperūt. ğ detractor famā oblatā reſtituere nō tenet᷑. Ad h̄ rn̄det Alexāder de ales vbi ſup̄. q̄ lȝ talis nō p̄t in integrū mutare malam opinionē. forte eīm inq̄t. ip̄oſſibile ē ei mutare opinionē quā illi ꝯce/perūt. tn̄ tenet᷑ bonū dicere de eo ſicut ꝑus dixit malū. qđ ē ei poſſibile et h̄ illis corā q̄b⸫ fecit diffamatōem. ⁊ oñdere dȝ ſe deliq̄ſſe. ex q̄ forte mutabit᷑ opīo. ſicut eīm exhibuit mēbra iuſticie ſuire īiq̄tati ad iniq̄tatē. ita tenet᷑ exhibere mēbra ſua iuſticie ī ſatiſfactōeȝ. Si iteꝝ di/cas q̄s p̄t ſcire apđ q̄s ſit fama denigrata. Rn̄dit idē q̄ apđ oēs apđ q̄s detraxit ⁊ alteri⁹ opinionē leſit q̄ȝtū ī ip̄o ē tenet᷑ famā reſtituere vl' reſarcire. Un̄ ſm̄ Hoſti· ⁊ etiā đt Cardinal' zaberell' ī cle. de ꝑuile. c. j. §. j. Detractores tenēt᷑ ad reſtitutōeȝ bone fame ꝑ oīa loca ꝑ q̄ detraxerūt. ⁊ ꝑ alia ad q̄ īfamia ꝯuolauit cū dictū vni⁹ ſepe ī talib⸫ ſeq̄t᷑ m̄ltitudo. v̄ſus. Fama repleta mal' velocib⸫ euolat alis. Fama boni lente volat īuidia retinēte. Alias detractori iſti nō remitteret᷑ pctm̄ niſi oīb⸫ modis q̄b⸫ p̄t reſtituat famā ablatā. vt de vſurꝭ. c. cū tu. ar. de purga. cano. c. iter ſollicitudīes. Patȝ igit᷑ q̄ nō ſufficit detractori q̄n̄ diffamia ē diuulgata reſarcire famā alteri⁹ apđ q̄s ip̄e ſol⁹ detraxit ſȝ etiā oȝ apđ alios ad q̄s mediate vl' īmediate īfamia ꝑuenit. eandē ſm̄ q̄ fuerit poſſibile nec̄ario reſtituere. Predicta Gabriel in. iiij. diſ. xvj. ſic đt ledēs īiuſte diffamādo ꝓximū tenet᷑ reſtituere dānū illatū. ꝓbat᷑. q̄ꝛ oīs īiuſte dānificās ꝓximū tenet᷑ recōpēſare. ſȝ ledens famā ꝓximi graue dānū īfert. ⁊ tāto graui⁹ q̄ȝto p̄cioſi⁹ ē nomē bonū vngētis p̄cioſis ⁊ cūctis exterioꝝ reꝝ diuitijs. nec tm̄ īfert dānuȝ ꝓxio cui⁹ fame detrahit. ſȝ ⁊ oīb⸫ in q̄b⸫ malā opinionē de ꝓxio generat Tū ꝑmo eis. q̄ audiēda v̄ba detractoria. vl' in eis delectant᷑ aut ī temeraria iudicia de ꝓxio incidūt. ⁊ ꝑ h̄ mortal'r peccāt. Tū ſcđo illis. q̄ ꝓpt᷑ bonā opinionē ei⁹ cui⁹ fama ledit᷑ plures vtilitates ſpūales ⁊ tp̄ales ꝯſecuti ſunt. q̄b⸫ ꝑ p̄dicatōeȝ ꝑuant᷑ q̄b⸫ oīb⸫ ad reſtitutōem tenet᷑. p̄t exēplificari de p̄dicatorib⸫. p̄latꝭ. officialib⸫. ⁊ ꝓpl'i rectorib⸫. q̄ꝛ bona fama ꝯmoda affert ꝓpl'is ⁊ ecōuerſo diffamia m̄lta mala. ꝓpt᷑ qđ đr. curā habe de bono noīe. hec ibi. Et hec reſtitutio neceſſaria ex Albto ī. iiij. diſ. xv. ſic oñdit᷑ Id qđ chari⁹ poſſidet᷑ īuitiſſime amittit᷑. fama āt chari⁹ poſſidet᷑ q̄ȝ aurū ⁊ argētū. ğ inuitiſſime amittit᷑. ğ videt᷑ q̄ maxie dȝ reſtitui Et đt ibi. ſi ītētōe diffamādi q̄s

Nr. euomat mala. dico reſtituere tenet᷑. ſi tn̄ crimioſa euomu/
Primo circa hūc articulū. An ne in caſu aliq̄ nō (erit.

ſit neceſſaria fame reſtitutio. Rñdeť poſt doctores ſm q̄ ſūmiſte
vt Angel⁹ dñs Antho. ⁊ alij tradūt q̄ fallit in ſeptē caſib⁹ q̄ nō oȝ
reſtituere famā Prim⁹. qñ ſeq̄reť maioꝛ īfamia. vtputa. qꝛ nō āpli
us foꝛte recoꝛdāť. ⁊ ꝓpterea qñ detractoꝛ vult reſtitueř famā dicat de
eo malo qđ dixi tali nō credatꝫ nec ſpecificet q̄d ¶ Scđs. qñ reſtitu°
nō p̄t fieri ſine piculo ꝓbabili alicui⁹ moꝛtal' pcti aut moꝛtꝫ coꝛpal'
⁊ h̄mōi. qꝛ tūc cū tale malū ſit p̄ponēdū fame nō teneť famā reſtitueř
Aiaduertēdū tñ đt Angel⁹ ſm doctores qñ reſtitu° fame nō p̄t fieri
infamatoꝛ teneť ad aliqđ eq̄ualēs in reb⁹. vt etiā iā p̄dictū ē. Vñ đt
be. tho 2ª2ᵉ ſic ī foꝛma. Si nō p̄t famā reſtituere dȝ aliť recōpēſare ſi
cut ī alijs dictū ē. hec ille. Et ꝑius de alijs dixit. qñ id qđ ē ablatū nō
ē reſtituibile ꝑ aliq̄d eq̄ualēs dȝ fieri recōpēſatio q̄lis poſſibil' ē. pu
ta cū aliq̄s alicui abſtulit mēbrū dȝ ei recōpēſare ī pecunia vl' ī aliq̄
honoꝛe ꝯſiderata ꝯditōne vtriuſq3 ꝑſone ſm arbitriū boni viri. hec
ibi ¶ Terti⁹. qñ dixit his q̄b⁹ debebat puta p̄lato ꝑ denūciatōez vl' ac
cuſatōez vl' his q̄ poterāt ꝓdeſſe ⁊ nō obeē Exēplificat dñs Antho.
vt ſi crimē alicui⁹ reuelat nō ex odio vl' loq̄citate. ſȝ ex charitate vl' iu
ſticia. vl' ex neceitate. puta đt eccl'ie ſm oꝛdinē coꝛrectōis fraťne vl' ac
cuſat eū coꝛā iudice vl' ꝯfeſſoꝛi đt. cū nō poſſit aliť pctm̄ ſuū ꝓpriuȝ
ſufficienť declarare. vl' etiā vt ꝯfeſſoꝛ oret ꝓ eo ⁊ illū admoneat. vl' pla
to vt ꝓuideat meli⁹ ſibi ⁊ gregi ſuo. tal' nō teneť ad fame reſtitutōeȝ
ſȝ petꝝ de tharē. Ray. ⁊ hūb. ¶ Quart⁹ qñ dixit talia q̄ de ſua nača nō
ſīt diffamatoꝛia. vtputa. qꝛ poterāt īterp̄tari ī pctm̄ veniale ꝓut ſup̄
iiij. ar. dictū ē. Exēplificat Antho. vt ſi dixit bonū alicui⁹ mala ītētio
ne factū. puta. qꝛ freq̄ntat q̄s dīna ſi illū dicat talia agere ex īani gl'a
nā audiētes h̄ ſciūt ⁊ ſcire debēt ſe ſcire nō poſſe ītentōez alicui⁹ q̄ ſine
q̄s agat opa ſua. ⁊ iō ſi h̄ crederēt. ex leuitate ſua eēt. nō āt ex locutōe
¶ Quint⁹ qñ dixit ſe audiuiſſe nihil addēdo ex q̄ credulitatē faceret
ſic ei ſȝ Scho. ⁊ lādulphū ñ teneť ad reſtitutōez fame Addit tñ Aſtax
anus. q̄ ſi ſeq̄ť īfamia nihilomin⁹ teneť. q̄uis ſimpl'r dixit ſe audi
uiſſe nihil addēdo. ⁊ tūc teneť ſm lādul. dicerē ſe falſuȝ audiuiſſe ⁊ ſe
min⁹ caute locutū fuiſſe. Scho. vo đt q̄ duꝝ videť q̄ exeat gen⁹ pcti
venial' qñ ex īꝯſideratōe talia refert vt etiā ſupi⁹ tactū fuit Dicit etiā
Antho. circa h̄ dicūt aliq̄. q̄ ſi q̄s ex tali relatōe alicui⁹ notā īcurriſſȝ
infamie. teneť famā reſtituere coꝛā ill' coꝛā q̄b⁹ locut⁹ ē de eo. ſȝ ſi nō ē
ſecuta īfamia ñ teneť. hec ille. ¶ Sext⁹ qñ ille cui dixerat ſciuit ꝑ aliā
viā poſtea. vtputa q̄ tūc erat ſecretū nūc publicatū ē ꝑ alios ¶ Sep
tim⁹ vt đt Angel⁹. ē qñ ille oīno erat īfamis ſaltē apđ illos cū q̄b⁹ de
traxit de eo. Dicūt etiā durūd⁹ oꝛdīs minoꝝ ⁊ Joānes erffoꝛdēſ ī ſū
mis ſi eaq̄ auferūt famā ſunt ſ'ca ⁊ notoꝛia ſic nō oȝ famā reſtituere.

Q. Scḋo ꝑ maiori declaratōne de mō reſtituendi famam.
R. Rn̄detur vt dͥ Ulricus in.vj.tractatu.iiij.c.xvij.⁊ iā ta/
ctū fuit ꝙ detractor ꝗ iā famā abſtulit tenet̄ ꝓut pt̄ reſtituere famā.re
cognoſcēdo errorē ſuū retractet vł alleuiet q̄ntū pt̄ ſine mendacio in
oībꝰ locis.ad q̄ ꝑ eū ꝑuenit hmōi infamia.niſi hoc nō audeat ꝓpt̄
potentiā vł crudelitatē aduerſarij. hec ille. Et dͥ dn̄s Antho. ꝙ dꝫ
adhibere conatū ad recordandū in q̇bꝰ locis.ſꝫ cū magna difficulta
te ꝓpter ꝯfuſionē hoīes ad hoc induci pn̄t.hec ille. Et Angelꝰ poſt
Scho.dͥ.ſi in publico dixit in publico retractet.ſi in occulto ⁊ in
occulto. Et dͥ Gabriel vbi ſup̄.ꝙ reſtitutio fiet nō palliate.ſꝫ ita cla
re ⁊ publice ſicut impoſuit. Alioq̇n nō ſeruaret̄ eq̄litas iuſticie. Ul
terius dͥ dn̄s Antho.poſt alios. Si ab aliq̄ detractio facta ſit ſuper
crimine v̓e ꝑpetrato. Aut igit̄ tale crimē ē occultū ⁊ infamiā ꝯtra de/
bitū ordinē correctōis inductā̄.tūc talis tenet̄ infamato famā reſti/
tuere q̄ntū pt̄.ſine mēdacio tn̄.nō em̄ dꝫ dicere ſe illū mendoſe diffa/
maſſe.q2 nō ſunt facienda mala vt eueniāt bona. ad Roma.iij.ſed
dicat ſe male dixiſſe vel iniuſte diffamaſſe eū.vel alio ꝯgruo mō. vt
puta nō cre[illegible]is ipm̄ eē talē.male dixi.ſtulte locutꝰ ſum. ⁊ hmōi. h̄
em̄ verꝫ ē.q2 nō ſeruato iuris ordine ꝓpoſuit in publico qḋ nō erat
vere publicū. Uel dicat nō reputetis eū eē malū.bonꝰ em̄ ē.q2 q̇li/
bet p̄ſumendꝰ ē bonꝰ.donec ꝓbet̄ ꝯtrariū. de ſcru.in or.fac.c.vnico.
et hoc ē ꝑſuadere alijs.ꝙ nō reputēt eū malū. Et ſm̄ Alexandrū de
ales.talis dtractor tenet̄ ad aliquā recōpenſatōem ad arbitriū boni
viri ⁊ alleuiare famā. Aut v̓o ſcḋo ab aliquo fit detractio īponēdo
falſum crimē.tunc talis tenet̄ declarare ſe falſum dixiſſe q̄ntūcūqꝫ ei
exurgat.ex hoc erubeſcētia ⁊ ꝯfuſio. nō em̄ talis erubeſcētia ē ſuffici/
ens cā nō reſtituendi famā ablatā.etiā ſi deberet remanere infama/
tus. Un̄ ſm̄ Alexandrū de ales q̄nuis teneat̄ q̇s magꝭ ſeruare famā
ſuā q̄ꝫ alienā.ceteris paribꝰ.tn̄ magꝭ tenet̄ alteri reſtituere famā iuſte
q̄ꝫ ſeruare ꝓpriā iniuſte. q2 tenet̄ bonū aīe ſue p̄ponere bono fame
ſue. Idē vult Scho.in.iiij.⁊ addēs etiā ſi tn̄ hmōi fama ſibiipſi cō
petere nō pt̄ niſi iniuſte.tunc magis dꝫ illā alteri diligere cui iuſte cō
petit q̄ꝫ ſibimet cui iniuſte.⁊ ſic accuſans aliū iniuſte tenet̄ famā ꝓxi
mo reddere.q̄ꝫq̄ꝫ ꝑ retractōem verbi ſui ſeipm̄ turpiter diffamet.
¶ Circa p̄dicta etiā notandū qḋ dͥ dn̄s Antho.vbi ſupra.ꝙ ſatiſfa
ctio de infamia.⁊ fame reſtitutio dꝫ fieri q̄ꝫ citiꝰ q̇s pt̄.⁊ adeſt oppor/
tunitas ſine alijs periculis. Inſuꝑ etiā notandū aliud ꝙ hic dͥ Hen
ricus herp.vt puta. Qꝫ q̄cūqꝫ dicunt̄ de infamatōe eadē pariformit̄
intelligēda ſunt de ſuſurratōe. q2 ſicut diffamator abligat̄ ad reſtitu/
tionē fame.ſic ſuſurrator ad reſtitutōem ꝑtine amicicie.ſcꝫ inter eos

quos ſuſurrando diſcordes fecit. ¶ Demū etiā valde ꝯſiderandum
ſm ꝙ Ulricus dʒ vbi ſupra in ſexto. ꝙ detractor nedū tenet ad reſti
tutionē fame. ſed etiā ad reſtitutōem damnoꝝ ſi illi qui infamātur
aliqua inciderūt qui ſine hoc hec nō incidiſſent

R̃ Tertio de infamatōe. q̄ fit in iudicio. An accuſatus de cri/
mine ꝯmiſſo ſed occulto. q̄ negat ſe hoc ꝯmiſiſſe. teneatur
ipi imponēti ſibi hoc crimen ad reſtitutōem fame Et videt ꝙ ſic.
qꝛ imponit ſibi crimen de colūnia. imo ꝙ ad amplius teneat videt.
dʒ eñi. v. q. vi. c. qui calūniā nō ꝓbat. penā debet incurrere. quā ſi ꝓ/
baſſet reus vtiqꝫ ſuſtineret ¶ R̄ndetur ſm Schotū in q̄rto. quē
dn̄s Anto. ad hoc etiā allegat. ꝙ talis accuſatus nō tenet illaꝫ ne/
gationē ſuā retractare qua negauit in publico verū crimē. qꝛ nō te/
netur quicūqꝫ ſtatim in iudicio ꝯfiteri ſe eē reuꝫ nōdū ꝯuictus. Te/
net tn̄ ꝑ q̄dam ꝟba ſobria reſtituere famā accuſanti quē indirecte de
calūnia notauit dicendo. nō habeatis eū ꝓ calūniatore. qꝛ forte in
ꝓponendo habuit bonā intentōem. vel credidit ſe ꝓbare poſſe in/
tentū ſuū. ſꝫ deceptus eſt. Quidā tn̄ dicūt ꝛ bn̄. ꝙ talis in nullo te/
netur. qꝛ ſi talia ꝟba ꝓferret ꝓ reo damnaret. Econtra aūt eſt cuꝫ
q̄daꝫ accuſatus ab aliquo falſe de crimine aliquo. ꝛ ipe ex dolore tor
ture ꝯfeſſus eſt crimen qd̄ nō ꝯmiſit. cū ſe ſic infamauerit. tenet ta/
lis accuſatus ab alio inq̄ſitū p̄t ſe declarare falſum dixiſſe. magis eñi
tenetur quis ſe diligere ꝛ ꝯſequēter vite ſue ꝛ fame prouidere q̄ꝫ ali/
os. et ſi ex hoc ſequat ipius accuſatoris infamia. imo mors. non ei
imputat. ſed malicie imponētis crimen ſeu accuſatoris ſi aduertēter
hoc fecit. vel inſipientie ſue ſi ex errore hoc egit. ſibiipſi ergo iputet
qui ad hoc indebite ſe poſuit cū periculo alterius. ¶ Si ꝯtra ꝑmuꝫ
ſam q̄s dicat. ꝙ talis negans ſimplici verbo peccat. imo mortal'r. cū
videat eſſe mendaciū ꝑniciosum tam reipublice. q̄ ꝑpedit in pu/
nitione eius iuſta. q̄ꝫ etiā ꝑſone accuſanti. q̄ ꝑ hoc notatur de calum
nia. Ad hoc r̄ndet Schotus. ꝙ ſicut dʒ Detronomij. xvi. Juſte
qd̄ iuſtū eſt exequeris. Ex quo datur intelligi. ꝙ reſpublica nō debet
oīa mala punire. ſed ea tm̄ que iuſte punire p̄t. qualia ſunt q̄ corā
iudice reipublice ſufficiēter ꝓbare pn̄t. ꝛ ideo nō leditur reſpubli/
ca ſi iudiciū diuinū excedat eius iudiciū. ꝛ vt ſic aliqua diuino iu/
dicio reſeruētur. ſup quibꝫ nō p̄t reſpublica dare iuſtū iudicium. qm̄
vt habet. j. Reg. xvi. hō videt ea que patent. deus aūt intuet cor. ꝛ
ſic nō eſt mendaciū ꝑniciosum ꝯtra accuſantē. ſed accuſans. ſibiipſi
ꝑniciosus eſt. dum eo mō defectū alterius ꝓponit quo nō deberet. im
mo deberet nō ꝓponere niſi poſſꝫ ꝓbare. ꝛ ſic ſibi imputet ſi aliqua
illū ſequat infamia. qꝛ ipe ſibiipſi eſt cauſa. ꝛ nō ille negans q̄ defen

dit innocentiã in publico. vbi nõ eſt nocens. nec habendus eſt pro
nocente niſi fuerit publice ꝯuictus. q2 dt etiã Henricus deГанda-
uo quodlibeto pmo. q. xxix. ꝙ quilibet magis ſe ꝙ̃ ꝓximuȝ diligere
tenetur ex charitate. Ad dilectõnem aũt ꝓximi ptinet ꝙ pctm̃ eius
occultũ nõ ꝓdat. ſed ipm correctõe ſecreta ſtudeat emendare. ⁊ ideo
multo magis pctm̃ ſuũ celare tenetur. ne ꝯtra charitatẽ faciat in ſe
ipo. Vñ nec iurando pt quis ipm ad dicendũ reſtringere. nec ipſe
iuramento tali ſe obligare. hec ibi. Exemplũ ſumatꝛ etiã p be. Tho.
quodlibeto. v. ar. xvi. vbi dt ꝙ mulier accuſata de adulterio ſi adul-
teriũ oĩno ſit occultũ nõ debet pctm̃ ſuũ in iudicio ꝯfiteri. Nec debet
ab eo exigi iuramentũ de ꝟitate dicendũ. q2 occulta ſolo diuino iu-
dicio reſeruãtur. ſm illud. ꝑ. ad Cor. iiij. nolite ante tẽpus iudicare
quouſqȝ veniat dñs q illuminabit abſcondita tenebraꝝ. hec ibi. im
mo dt Henricus de Gandauo qdlibeto vbi ſupra. Si qs iuraſſȝ p
lato ſuo in ꝯmuni ſe ꝟitatẽ de reqrendis dicturũ nõ tenetꝛ rñdere de
occultis peccatꝭ. q2 iuramẽtũ debet intelligi de licitis q̃ nõ ſunt ꝯtra
legẽ dei de qbꝫ platus petere pt. ⁊ hec ſunt illa q̃ eius foro ſubſunt. cu
iuſmodi nõ ſunt occulta. hec ille. ¶ Sed adhuc reſtat q̃ſtio an pdi-
ctus accuſatꝰ peccet in ſe mẽtiẽdo ꝓ ſe. durũ em̃ inqt Schotꝰ vbi
ſupra. videtꝛ ꝙ qlibet accuſatꝰ in publico teneatꝛ de necitate ſalutꝭ il-
lud ſtatim in publico ꝯfiteri de quo ſic accuſatꝰ eſt. ⁊ exponere ſe pa
tibulo in iudicio ſanguinis. Etiã hñdo oculũ nõ ſolũ ad penã. ſed
etiã ad honeſtũ ⁊ inhoneſtũ. nõ videtꝛ ꝙ ille ⁊ ſm rõnẽ corã tali iudi
ce debeat ꝯfiteri. q2 tũc ipe plus ꝙ̃ qcũqȝ alius ſingularis accuſans
auferret ſibi ipi famã. q2 in iudicio creditꝛ ꝯfitẽti ꝯtra ſe. Quid g̃. Re
ſpondet idẽ Scho. ꝙ rñſio iuriſtaꝝ in hac pte caute ẽ reddẽda. di-
cendo ſcȝ Nego ꝓpoſita vt ꝓponũtur. ⁊ hoc in ꝓpoſito dici pt ſine
mendacio. q2 ꝓponũtur vt in publico. ⁊ vt publice ꝓbãda in pub-
lico. ⁊ ideo ſic ea negare pt. q2 ſcit ea nõ poſſe ꝓbari in publico. Cõ
formiter ad hoc dt Landolphꝰ in q̃rto. diſt. xv. Nota inqt poſito
ꝙ iſte nõ teneatꝛ dicere crimẽ occultũ ſibi ipoſitũ in publico. nũquid
mentitꝛ. cũ dt ꝯtra mentẽ. Rñdeo ꝙ nõ mentitur. rõ eſt. q2 rñſiones
ſunt accipiẽde ſm interrogatões. nõ em̃ q̃libet rñſio eſt cuiuſlibet in
terrogatiõis. Duplex aũt forum eſt in quo quis poteſt reſpondere
ſcȝ ꝯſcientie ⁊ iudiciale. Ad interrogationem in foro ꝯſcientie non
eſt reſponſio in foro iudiciali. nec ad illam de iudiciali eſt reſponſio
in foro conſcientie. Cum igitur iſte negat in foro iudiciali crimen
quod non eſt notum niſi in foro conſcientie non mentitur. vtenduȝ
ergo eſſet verbis iuriſtarum. dicunt enim non eſt verum ſicut pro-
ponitur. hec ille.

Dubitatur Primo ꝯſequẽter. qñ iam pctm̃ ſeu crimen eſt
notoꝛiũ. vtputa homicidiũ vel aliud. ꝛ pſona
que ꝑpetrauit occulta. Quid tũc ſi is qui fecit aut alius qui ſolus
ſcit requiratur ſaltẽ ꝑ iuramentum a ſuo iudice ad dicendũ deſuper
veritatẽ. nũquid talis tenetur ad minus tũc obedire. ꝛ ſeipſum aut
aliũ qui fecit propalare Et arguitur pmo ꝙ ſic. euidentia facti accu
ſat oẽs qui verſantur circa locũ vbi homicidiũ eſt ꝑpetratuꝫ. ergo
oẽs ꝑ iuramentũ requiſiti tenẽtur dicere veritatẽ. ꝛ ꝑ ꝯſequẽs iſte
qui homicididiũ nõ ignorat Secũdo. ſi nõ teneretur dicere verita-
tem multa maleficia manerẽt impunita. ꝛ eſſet ꝯtra iuſticiã in tali
ſcrutinio veritatẽ occultare Tertio arguitur. iuris auctoꝛitate co-
actus dicere ṽitatẽ nõ videtur peccare. ſꝫ iſte in hoc caſu reqſit⁹ a iu-
dice cogitur iure ꝛ ꝑ iuramẽtũ pſtitũ veritatẽ dicere. ergo. In ſignum
ṽitatis fertur ſentẽtia grauis ꝯtra quedã qui in loco publico occulte
ꝓiecit libellũ diffamatoꝛiũ niſi ꝯfiteretur ꝛ ſe emẽdaret. vt pꝫ. v. q. j. c
qdam. Quarto arguitur. nõ obedire iudici eſt pctm̃. ꝛ ꝑ ꝯſequens
iſte reqſitus niſi iudici veritatẽ dixerit peccat ¶ In oppoſitum ar-
guitur. de peni. diſt. j. §. his autoꝛitatibꝫ. nõ dicitur tibi vt te prodas
in publicũ neqꝫ apud alios accuſes. ſed obedire volo ꝛc. Occulta
eñi nõ ſũt publicãda. ſꝫ ſoli deo relinquenda. vt patꝫ. vi. q. j. ſi om-
nia. et. c. oues. et. c. ex merito. ergo ſeqtur ꝙ pſona occulta in huiuſ-
modi caſu nõ ſit propalãda. nec ꝑ iuramentũ ad h pl⁹ pt reſtringi.
Juramentũ eñi nõ eſt vinculũ iniqtatis. id eſt nõ pt aliquẽ obliga-
re ad id qđ al's eſt illicitũ. ſi ergo illicitũ eſt ꝛ ꝯtra euãgeliũ Math.
xviij. ſine iuramẽto. ſeqtur ꝙ etiã pſtito iuramento erit illicitũ iux-
ta dictũ Henrici iam pallegati ¶ Rñſio dicendũ ſm ꝙ Bernar
dus claremontenſis circa qdlibeta Godefridi de fontibꝫ quodlibeto
vij. notat. in hoc caſu duplex eſt opinio. Una ꝙ ſi qs iurat dicere ve
ritatẽ tenetur eã dicere vel de ſe vel de alio. qꝛ ad iurãdũ pt euꝫ ꝯpellere
iudex ꝛ tenetur obedire. magis aũt debet velle mori ꝙꝫ peierare. et hec
opinio eſt ipſius dicti Godefridi qui de peccato occulto concoꝛdat
cum iam ſupꝛa dictis in queſtiũcula precedenti ſic dicens. quando
homicidium eſt occultum. talis non tenetur dicere veritatem. quia
quilibet ex naturali amoꝛe quẽ debet habere ad ſeipſum tenetur ſub-
terfugere ſententiã iudicis ex qua incurreret mortẽ qñtũ pt abſqꝫ of-
fenſa iuris ꝛ iniuria iudicis. Judex aũt nõ habet ius reqrendi de cri
mine occulto ꝛ qñtũ ad factũ. ꝛ qñtũ ad pſonam ꝯmittentẽ. qꝛ tale
pctm̃ ſubeſt ſolius dei iudicio. Et interrogatus debet dicere iudici ꝙ
nihil ad ipm̃ ptinet. qꝛ ſm Ambroſium. iudicis nõ eſt aliquem ſine
accuſatoꝛe damnare. nec ꝑ ꝯſequẽs inqrere. qđ eſt via ad damnãdũ

¶Consequenter ad ꝓpositum sic dicit. Qñ facta est relatio vel ꝑ famam publicã ꝛ ꝑ facti euidentiã. ꝛ ꝑ accusatorẽ q̃tumcũq; ꝑsona homicide sit occulta. iudex debet inquirere de crimine ꝛ q̃libet de eius iurisdictõne est ei in hoc casu subditus ꝛ obligatus ad dicendũ veritatẽ ꝛ de se ꝛ de alio ꝛc. Et ꝓ ↄfirmatõe istius iam dicti assumit argumenta superius ante oppositũ mota. ¶Alia aũt opinio inq̃t Bernardus iste est aliorũ q̃ melius dicunt. puta ꝙ in iudicio nulla veritas debet dici necessario nisi que ꝓbari pt̃ in iudicio. qz nõ tenet obedire aliquis alicui nisi q̃tum ad illud qd̕ respicit forũ eius. forum aũt iudicis nõ respicit factũ occultũ. vel etiã factũ euidens qñ ꝑsona est occulta. ita ꝙ occultatio ꝑsone nõ sit sub foro iudicis. qz licet factum sit euidens tñ ꝑsona nescitur. ꝛ ideo si sciam ꝙ iste fecit homicidiũ de quo iuraui dicere veritatẽ. nõ debeo detegere personã. precipue si credo ꝙ detectõem libere nõ acceptabit. sed dicam me nihil scire. ꝛ intelligit̃ ꝙ possum vel debeã dicere in iudicio. qz etiam nec mihi crederetur nisi alij idem testificarẽtur. Uñ hec ꝑsona occulta nõ cadit sub foro eius. nec ꝑiuro dicendo me nihil scire. qz intelligitur ſm modũ expositũ. siliter de ipo nõ in iudicio subintelligit̃ semper licz nõ exꝓmatur. Et ideo inquit iste Bernardus sententia isti⁹ Godefridi est nimis dura. nec tenenda est. qz est ↄtra rõnem ꝛ ↄtradicit sibi ipi. certũ eñi ꝙ qñ factũ est occultum nõ ꝑtinet ad iudicẽ. ꝛ ipse idem Godefridus dt̃ vbi supra. de his que occulta sunt vt occulta nihil ꝑtinet ad iudicẽ. sed in casu nostro ꝑsona supponit̃ occulta. licet factũ sit euidens. ergo nihil ꝑtinet ad iudicem de ꝑsona occulta ita ꝙ inq̃tum occulta est ꝛ mihi soli nota est. nõ sum inducendus ad dicendũ ei veritatẽ de hoc. ꝛ minus ipe de seipo. ¶Ad argumẽta Godefridi rñdet Bernardus. Ad ꝑmũ inquit dicendũ. quãdo dt̃ euidentia facti accusat omes ꝛc. verũ q̃dẽ est ꝙ accusat ꝑ quãdã accusatõnem vel ꝓsumptõnem per quã tñ nullus in speciali actu accusatur. seq̃tur ergo ꝙ is nõ debet seipm prodere. cũ nõ sit spẽaliter accusatus vel diffamatus. ꝛ ideo q̃diu sit occultus sibi soli tã diu fugit forũ iudicis ꝛ omnẽ viã qua potest procedere in iudicio ipe iudex. ¶Ad secũdũ respondet. ꝙ occulta maleficia q̃tũ ad personas oportet ꝙ maneãt impunita ab homine ꝛ puniãtur a deo. nec est cõtra iusticiã humanã. que talia punire nõ habet. Justicia eñi vt humana est non req̃rit ꝙ puniãtur facta occulta. Jta autẽ est ꝙ ego ex virtute euangelici precepti teneor celare de proximo quãdo me solo sciente peccauit nisi in casu quo probabiliter de eius correctõe sperarem. Et si ego nõ teneor de tali dicere veritatẽ. qz in hoc nõ subsum ei. multominus ille homicida cuius persona personaliter igno

ratur. qꝛ hic iuſticia requirit vt dicat omnē veritatem que in iudi/
cio eſt dicenda. qualis non eſt iſta que eſt de occulta ꝑſona. ¶ Ad
tertiū dicendū inquit ꝙ ius nō cogit eum ad dicendū veritatem de
occultis ſibi ſoli notis. qd̄ euidenter pꝫ etiā ꝑ autoritatē Chriſoſto
mi. de peni. diſt. p̄. ꝓallegatam. Ad decretū in ꝯtrarium allegatū. v.
q. p̄. reſpondit idem. ꝙ nō eſt intentio decreti illius. ꝙ talis ſe publi/
ce proderet. ſed ꝙ ſe emendaret dicit̄ ibi. occulte tamē ꝓiiciendo ſcꝫ
libellū ꝯtrariū. ꝙ ſcꝫ falſe ⁊ male motus ꝑmuꝫ libellum proiecerat.
hec Bernardus. ¶ Sed dixit q̄dam. q̄ꝫ auctoritas illa nihil con
tra dictū ſuū ꝓbet. nihilominus difficultati non videtur ꝑ dictum
eius ſatiſfactū. qꝛ facile ꝯtingeret ꝙ p̄dict⁹ calūniator ſeu detractor
alium libellū ꝯtrarium ꝓiicere nō poſſet. vtpote quia neſciret ſcribere
vel ꝙ ſcriptor libelli ꝑmi nollet ſcribere vel forte abſens vel mortu/
us eſſꝫ. quo caſu oportet aliter dicere. ꝙ ſcꝫ ipſe talis tenebit̄ ſeipm̄
prodere famam reſtituendo. et hoc de lege nature. Et ergo canon il
le impertinenter ad ꝓpoſitum ꝑ Godefridū allegatur. qꝛ loquitur
canon de illo ad quod quis tenetur. etiam nullo ſuperiore requiren
te. puta reſtitutōne fame. Caſus aūt noſter eſt de illo ad qd̄ q̄s nul/
lo iure al's tenetur. an ſcꝫ quis ad hoc ꝑ ſuperiorem poſſet ꝯpelli ad
dicendū veritatem. ¶ Ad quartū reſpondit idem Bernardus
ꝙ nō dicens veritatē in hoc caſu nō eſt iobediēs. qꝛ nō tenetur in oc
cultis obedire homini. hec ille. Et hec opinio per quedam in dubio
ſequenti videtur ꝯfirmari. Et etiam ad hoc videtur illud qd̄ nota
tur ꝑ Angelū in ſumma. titu. denūciatio. §. xiij. vbi querit vtꝝ epiſ/
copo vel alio ſuperiore precipiēte vt quilibet qui ſcit quis fecerit fur
tum teneatur illud ſub pena excōmunicationis reuelare. Et reſpon
dit ſi nō extat infamia ꝯtra aliquē. vt in caſu noſtro ſupponitur. ſꝫ
in generali inquirit quis fecerit tale quid. vt fit ꝯmuniter. tunc is q̄
ſcit tenetur eūdem āmonere ſm ordinē euangelicū vt prouideat et
emendet quod fecit. ⁊ ſatiſfaciat epiſcopo precipienti. al's ſi nolue
rit. tūc ſi poteſt probare tenetur reuelare. aliter erit excōmunicatus
ſed ſi probare nō poteſt nō tenetur. qd̄ oſtēdit per multa iura. ⁊ hoc
tenere d̄t glo. in. c. ſacerdos. de peni. diſtin. vi.. Et rō eſt. qꝛ tūc req̄rit̄
vt denūciator nō vt teſtis. qd̄ inq̄t nota. qꝛ ſepe venit in practica.

Dubitatur Secūdo ꝯformiter. An iudicati ad mor
tem vel qui in vinculis ſeruantur ꝯdem
nati debeant iudicari detractores. dum reuelāt ſuos ꝯplices. ſaltem
quādo ꝑ torturam aut iuramentum requirūtur ad hoc per iudices
¶ Reſpondet ad hoc Henricus de Gandauo. quodlibeto nono

q.xxv.q talīū ꝯplicū facta aut ſunt oīno occulta. ⁊ nō ſunt facti ſu
is adhuc vocati ad iudiciū. aut tanq̄ʒ infames ad iudiciū ſunt vo-
cati. Si ꝑmo mō. nullo mō debēt eos cogere iudices p penas ad cō
fitendū occulta. qꝛ ꝓdere ſic occulta mortale pctm̄ eſt. mortal'r aūt
peccat q̄ aliū ad peccādū mortal'r inducit. nec tales q̄buſcūqꝫ penis
ꝯpulſi debēt talia ꝯfiteri. ⁊ ꝯfeſſores debēt hoc eis inhibere. Si ſecū
do mō nec aliter volūt dicere veritatem poſſʒ eos torquere. vt ſic de
diffamatis ⁊ vocatis dicāt veritatē. vt pʒ. v. q. v. illi qui. ⁊ hoc non
ad hoc. vt iſte ſit teſtis ⁊ dictis eius aliquis ꝯdemnetur. ſed vt ex
hoc preſumptio aliqua habeat. hec ille. Sed Bernardus claremō
tenſis ibidē addendo dr̄. vnam diſtinctōnem hic Henricus videt
omittere. qꝛ ille a quo ſic debet extorqueri veritas. aut ipē de ſe ꝯfitet.
vel ꝯuincitur de aliquo maleficio publico in quo notum eſt q mul
ti fuerūt. tn̄ occultū eſt q̄ fuerūt. ſicut q in nemore multi ſunt pdo-
nes. de quib9 iſte tortus ꝯfitetur ſe fuiſſe vnū. tn̄ alios nō vult ſpon
te nominare. qui tn̄ q̄ʒtum ad perſonas oīno ſunt occulti. vtrum
iam de talib9 debeat dicere veritatem ⁊ licite poſſet ad hoc torqueri.
Credo inquit q ſic. qꝛ et ſi pſone eoꝝ adhuc ſunt occulte. maleficiū
tamen eſt publicū. nec diu poſſent ſtare quin fiant noti. vn̄ ſi vt ꝓ-
uideret reipublice ⁊ etiam aīab9 illorum predonū qui minus pecca
rent. q̄ʒto minus predones eſſent nō peccaret qui ad hanc intentōeʒ
diceret veritatē. vel qui torqueret. qꝛ ſic caueretur futurū. Si anteʒ
nullū periculū immineat ꝯmunitati nec credit illos ꝯplices ad ſimi
lia ſe extendere poteſt celare perſonas eoꝝ. licʒ maleficiū ſit publicū
hec ille. Petrus aūt de palude in quarto. circa hanc materiā. diſt.
xix. ſic dr̄. de ꝯfeſſione iudiciali extorta a dānatis. vbi videtur excu
ſari illi laici qui a ſuſpendendo requirūt ſocios criminū ⁊ alios ma
lefactores quos notat. ⁊ ille tenetur eos ꝓdere ſi credit eos incorri-
gibiles. cū alioꝝ crimen ſit nociuū ꝯmunitati. qꝛ fures ſunt ⁊ latro
nes. Si aūt iam ſciret eos correctos vel ſperaret corrigēdos anteq̄ʒ
plus noceāt ꝯmunitati. tūc ſi eſt caſus in quo ꝓpoſituʒ de illis poſ-
ſit inquirere. vt qꝛ ſunt diffamati vel ſibi denūciati. tenetur adhuc ꝓ
dere. al's nō. Etiam idem Petrus ibidem diſtin. xix. adhuc ſic dr̄ Eo
ipſo q homo habet vnicū crimen propter quod iudex iuſte proce-
dit ꝯtra euʒ in illo crimine ex hoc ipō de alijs poteſt inquirere. quia
nō ꝓpter occultationē peccati. ſed peccatoris de occultis hō prohibe
tur indicare. vbi ergo iam p vnū crimē eſt diffamatus. etiā de alijs
debet dicere veritatem. Et ſimiliter ſi ſocij ſui ſunt in tali ſtatu q iu-
ſte ꝯtra illos agi poteſt pro vnico crimine. etiam de oīb9 poteſt ⁊
debet eos prodere quādo ipoꝝum correctioneʒ nō ſperat. maxime cū

peccatū illoꝝ ſit in periculū ꝯmunitatis. ⁊ q̄ ſcit eos fures ⁊ latro-
nes ⁊ impenitētes. nā illū qui iam penituit accuſare nō debet niſi iu-
ſte noīatim de ipo interrogaretur

Dubitatur Tertio circa principalē hunc articulū. in quo tenetur ꝙ abſolute reſtitutio fame eſt neceſſa-
ria. An etiā hoc ſit veruꝫ ſup donis gratuitis illis in quibꝰ non eſt
laus vera nec virtus ſi quis aliquē deſup diffamauerit. puta ſi dixe-
rit quis litteratū ignarū ⁊ bonū artificē in ſua arte īexpertū. ⁊ ſic de
alijs. Reſpondetur ꝙ circa hoc verba Alberti videntur notanda
quibꝰ in quarto. diſt. xv. ſic dicit. ꝙ duplex ē fama. ſcꝫ de re ptinen
te ad veram laudem. cuius oppoſitum eſt verum vituperiuꝫ. ⁊ hoc
eſt virtus ⁊ vita ſm virtutem. vel ſaltem ſine vitio. quia nihil vere
laude dignum eſt niſi virtutis actus. Eſt etiam fama in ſcientia et
militia ⁊ huiuſmodi in quibus nō eſt laus niſi vana. ⁊ primaꝫ te-
netur reſtituere qui iniuſta obſtulit. hec Albertus. Unde quia ipſe
ſolum expreſſe de prima loquitur ꝙ ſit reſtituenda quando per detra
ctionem eſt ablata. ⁊ non de ſecunda. ideo preſens motum eſt dubi-
um. an videlicet Albertus concedat ꝙ quis ſuper hac ſecūda fama
non teneatur ad reſtitutionem fame quando aliquem deſuper diffa-
mauerit. Quare ſine preiudicio forſan ad hoc ſic poſſet reſponderi.
ꝙ eſto ꝙ ita ſit ꝙ per ſe quis non teneatur ad fame reſtitutionem ſe-
cūdo modo iam dictam. non tamen videtur quin per accidens ad
hoc poſſet teneri. ⁊ hoc gratia damni aut periculi quod ex huiuſ-
modi infamia perſone alicui aut cōmunitati imminere poteſt ſeu
ꝯtinuari. vtputa ſit bonus medicus litteratus ⁊ exptus aut ſilus ad
uocatꝰ vel aliꝰ bonꝰ artifex. q̄s diceret illū nō teneri ad fame reſtituti
onē q̄ dixit illos illitteratos ſeu inexptos in coꝝ arte. dūmodo per
hāc diffamiā tales a victu ⁊ q̄ſtu quottidiano vnde ꝯmode ⁊ decē
ter viuerent impediūtur. ⁊ ſic de alijs. Nec obſtat ſi dicas dicere ſal-
tem ex leuitate ille eſt ignarus aut inexpertus fantaſticus aut quid
ſimile ex genere nō videtur niſi veniale. vt p ſuperius dicta in tertio
articulo notari pt. ergo videtur ꝙ in hoc caſu ad minus quis nō te
neatur ad hmōi fame reſtitutōem. q̄ꝫq̄ꝫ etiā ex hoc damnū īmineat
aut ſequatur. Reſpondetur vt iam tactū eſt. licꝫ talis nō videatur teneri
ad fame reſtitutōem rōne fame inq̄ꝫtū hmōi. tenetur tñ ad reſtitutiōeꝫ
fame rōne damni. nec ꝑpter hoc q̄ ſolū venialr peccat ab hac reſti
tutōe excuſatur. dt nāq̄ꝫ āgelꝰ in ſumma ti. īterrogatio. ꝑcepto. ix. licꝫ
q̄s excuſetur aliq̄ñ a mortali pctō. nō tñ excuſatur ab obligatōe reſtituti
onis. ⁊ remittit ad ſua notata in eadeꝫ ſumma ti. culpa. §. v. et. vi.

Etiam dicitur in summa Roſella. Si quis dixerit de aliquo ſolum ꝙ ſit homo nihili ⁊ puſillanimis ſi ꝑ hoc infamatus ſeu vitupera/tus tali modo moueatur ad maluꝫ perpetrandum. al's nō facturus tenetur infamans huiuſmodi ad damnū datum. hec ibi. Et ꝑ ꝯſe/quens etiam tenetur ad fame reſtitutionem. caſu quo ꝑ huiuſmo/di infamiam damnū modo predicto ꝯtinuetur aut periculuꝫ aliud immineat. Patꝫ ergo cū detractoribꝫ multis periculuꝫ in mora eſto etiam ꝙ ſolum ſuꝑ huiuſmodi gratuitis aliquē infament. Demū ex omībꝫ his in hoc ſexto articulo determinatis patꝫ ꝗꝫ difficile ſit fame ablate reſtitutio ⁊ ꝗꝫ pauci (vt inquit Henricus herp) reperi/antur qui hoc obſeruant. ⁊ tamē quottidie multifarie multiſqꝫ mo dis infamie grauiſſime ſine aliqua ſatiſfactione diuerſis imponun/tur. vnde Rabanus ad hoc dt ſuꝑ Leuiticū. ꝙ detractio eſt peſſimꝰ morbꝫ ⁊ aſperrimuꝫ vulnus. nullo eñ medicamine facile medicari poteſt. Fama nanqꝫ quā detractor tollit vt dt glo. ſuꝑ Lucā. lubri/ca eſt. ſicut eñ lubricū lapſum vix rehaberi poteſt. ita nec fama. Vñ poeta. Queꝫ ſimul horrendis maculis infamia nigrat. Ad bene ter gendum multa laborat aqua. O ait q̄dam quot milia hominū pro pter iſtas maledictas detractiones ad tartara deſcendūt nolentes ꝓ/pter verecūdiam reuocare diffamatōnes. ſine quarum retractiōe nō poſſunt abſolui. multi ceciderūt in ore gladij. ſꝫ plures interierūt ꝑ linguā. Ecci. xxviij. Utinā ergo quilibet aīaduerteret illud Chriſo ſtomi in homelia. xxi. ad hebreos. Parati ſumus inquit ad malilo quia ad ꝯdemnatōnes inſtructi. ⁊ ſi nihil aliud mali operemur. hoc ponēdū eſſꝫ ad ꝑdendos nos ⁊ in gehennā mittēdos. ⁊ decē milibꝫ malis nos obruendos. hec ille

Septimus articulus

Ad ſeptimū quo querebat̄. an recōſiliatio ſit necaria in detractione Dōm ꝙ ſic. ⁊ hāc faciet detractor cū eo cui detraxit. Vñ dt Ulricus in ſexto vbi ſupra. ⁊ ſilr dñs Antoninꝰ. in. ij. ꝑte. ti. ij. Tenet̄ detractor ſi nouerit ꝙ is cuiꝰ famā abſtulit ſciuit ipm detractorē eſſe ſecū ꝯponere de iniuria. ⁊ humiliter veniā poſtulare in ꝓpria ꝑſona ſi pt ⁊ audet. vel ꝑ interpoſitā ꝑſonā ſi aliter nō audet. aut apte nō pt. Sꝫ ſi ignorat infamatꝰ detrahētē recōſilief ei tacito noīe ſuo Et nota ſm ꝙ dt doctor Joannes nider in ſuo ꝓceptorio. ꝙ in hac ſatiſfactōe ⁊ recōſiliatōe. optet cauere a mō ſupbꝫ vl' aſperitate. ita ꝙ ſatiſfactio ꝓſit ad curatōeꝫ ire Superbi nanqꝫ ſm Auguſtinū. hoc medicamen charitatis ⁊ humilitatis ſubire nolunt

Q̃r. Primo circa hũc articulũ. q̃ eſt cã ꝙ hmõi recõſiliatio in detractõe ſit neceſſaria. Rñdet̃. q2 nedũ in detractõe inferẽt damnũ tpale. ſcꝫ in fama qḋ ꝑ ipſius fame reſtitõem vt dictũ eſt reſtaurat̃. ſꝫ etiã inferẽt offenſa ꝓximi quã ꝑ recõſiliatõem reſtaurare optet. Vñ hic valde notandũ occurrit ⁊ valet in caſibꝫ multꝭ. qḋ notat Henricꝰ herp. vij. p̃cepto. vbi dᷓt Nicolaum de lyra ſic dicere Qꝫ in damnis illatis ſunt duo penſanda. ſcꝫ offenſa q̃ fit in rei tpalis vel corpalis ablatõe. Et iniuria q̃ fit in damni ſpũalis actõe. cũ ſcꝫ ex damno q̇s iniurato p̄ſtat ĩpatientie ſcandali ⁊ odij materiam damnũ igit̃ inferẽti nõ ſufficit ad ſalutẽ ſatiſfacere de offenſa reſtituendo aliena. ſꝫ etiã ãmouere tenet̃ iniuriã ⁊ ſcandalũ ꝙ fit cũ veniaꝫ petit ꝑ ſe vl̃ ꝑ aliũ ẜm ꝙ negocij q̃litas id expoſcit. hec ibi. Oportꝫ g̃ ꝙ hec recõſiliatio fiat in detractõe ſeu alijs iniurijs eo mõ ẜm ꝙ ſcribitur Math. v. Si frater tuus hꝫ aliq̃d aduerſum te. q2 ſcꝫ ei iniuriatus es. ꝓpter qḋ es debitor ei vade recõſiliare fratri tuo. ſcꝫ petẽdo veniã. ꝙ ſi nõ potes ire ſufficit ẜm lyrã ire pedibꝫ mẽtis qñ ꝓpoſitũ adeſt ſatiſfaciendi loco ⁊ tpe ꝯpetẽti. Et tali diſpõne in mẽte premiſſa dᷓt dñs Anthoninꝰ in 2ª pte. titu. vij. c. iiij. faciat bonũ opus qḋ vt ſic iſto mõ fit meritoriũ qḋ aliter nõ eẽt meritoriũ nõ diſpoſito ad recõſiliandũ cũ ꝓximo. nõ tñ dꝫ ꝓpter hoc dimitti. hec ibi. Et rõ huiꝰ ẜm Nicolaũ de lyra. q2 nullũ opꝰ q̃tũcũqꝫ bonũ qḋ ꝑ munus in euãgelio añ altare intelligit̃ ꝓficit facienti ad vitã niſi fit in charitate. Charitatẽ aũt nemo hꝫ niſi ꝓximo ſuo a ſe iniuſte leſo in aĩa aut corpe. vel in rebꝫ. in fama. in honore ⁊ ĩiurijs ſatiſfaciat. aut mõ p̄dicto ſatiſfacere ꝓponat dũ actu nõ p̄t. Et circa p̄dicta ſuꝑ hꝫ qḋ dr̃ Math. vade recõſiliare fratri tuo. dᷓt etiã Chryſoſtomꝰ in pſona dei ſic. Ego honoris mei patior damnũ libenter. ego dñs expecto ſeruos tantũmõ. vos in amiciciã veniatꝭ. vade g̃ vt ſcias. q2 plus diligo ꝯcordiã fideliũ meoꝝ q̃ꝫ munera. q2 munera hoĩm nullũ faciũt deo lucrũ. Charitas ẜo illoꝝ dei glĩam opat̃ ꝓpter hoc itaqꝫ oĩa fctã ſunt ꝓpter hoc deus hõ factꝰ ẽ. ⁊ ꝓpter hoc vniuerſa negociatꝰ ẽ vt hoĩes ad charitatiuã ꝯcordiã ꝯgregaret. Et iteꝝ idẽ. Quãdiu homines fideles inter ſe aliquã diſſentionẽ habuerũt munꝰ eoꝝ non ſuſcipit̃. orõ nõ exauditur. nec deus vult eſſe amicus q̃ꝫdiu fuerint inter ſe inimici. hec ille.

Q̃r. Scḋo. An iſta recõſiliatio in detractõe etiam tũc ſit neceſſaria. qñ ab eo cui detrahit̃ ignorat̃ ſibi facta Rñdetur ꝙ nõ in hoc caſu. Vñ doctor Nicolaꝰ Dynckelſpul deſuꝑ ſic diſtinguit. ſcꝫ ꝙ tribꝫ modis frater tuus aliq̃d ꝯtra te habere p̄t. p̄mo iniuſte. q2 nullã iniuriã ſibi feciſti. nec cãm dediſti odij vl̃ ire ⁊c. ⁊ iſto

23

imo solū ē ↄsiliū ꝙ ei recōsilies te. ⁊ magni meriti ſm Chrysostimū. Aduertendū tñ ꝙ tal' sic absolute nō dꝫ veniā petere. ex q̄ nihil circa eū deliqt. sꝫ vadat ad eū charitatiue excusando se ⁊ eū ab illa amaritudie retrahēdo. nisi forte hmōi hūiliatio vgeret ī detrimētū fratris scꝫ ꝙ ex eo supbiret. aut audatioꝛ fieret ad iīuriādū alijs. ⁊ sic cautiꝰ ē h̄ attētare p intermedias psonas. hec vult Augꝰ. ī s̄mōe de mōte dñi. ¶ Scdo°. qꝛ tu iīuriatꝰes ei ⁊ cā fuisti. ⁊ isto° teneris ad recōsiliatione. ⁊ dt Chrysos. q̄lis pcessit offensio. tal' dꝫ seq̄ recōsiliatio Si cogitatu deliqsti. cogitatu recōsiliare Si vbis. vbis recōsiliare ⁊c. ys ¶ Tertio° hꝫ aliqd ↄ te frat. qꝛ tu sibi iīuriā fecisti. lꝫ nullā ob h̄ tñ habeat ↄ te irā vl' odiū. qꝛ forte nescit sibi iīuriā factā Uel etiā si sciat tñ nullā ↄ te hꝫ ꝑpt̄ h̄ irā vl' odiū vl' rācorē. In h̄ casu nō dꝫ petere veniā aut reducere ad ↄcordiā. cū nulla ex pte sui sit discordia. imo in casu nō expedit. qꝛ si nescit sibi illatā iniuriā ⁊ ab eo veniā peteret inciperet eā forsan scire. ⁊ sic ad iracūdiā ꝑuocaret̄ ꝑus amicꝰ. Et h̄ idē vult dñs Antho. in pᵃ pte. ti. xiiij. §. xij. dicens. nō dꝫ detractoꝛ in tali casu illi cui detraxit notificare. vt simplices dicūt. nec ab eo petere veniā. de q̄ malū dixit. nisi certꝰ eēt ꝙ sciret. nā h̄ eēt scādalū ī eo gnare ⁊ ↄtra se picula īcitare. hec ille. Oportꝫ tñ inq̄t p̄dictꝰ doctoꝛ Nicolaꝰ vt adhuc tali fratri de dāno satisfaciat. qꝛ Augꝰ. in epl'a ad Macedoniū dt. Si pnīa veracit̄ agit̄. nō dimittit̄ pctm̄ nisi veraciter restituat̄ ablatū. Uñ si abstulisti honorē vl' res p vba vl' facta dꝫ eo mō satisfacere. patꝫ g̃ ꝙ opꝫ detractorē oīno famā restituere fratri. corā q̄bꝫ detraxit ⁊ diffamatꝰ ē. etiā esto ꝙ nō sit opꝰ in h̄ recōsiliatōe ꝑpt̄ h̄. qꝛ ipe cui detraxit īfamiā sibi illatā ignorat.

Queritur Tertio. Primo. an ista reconsiliatio a detractore ne īpleat̄ absq̧ pctō posset differri. Et scdo. quō debeat remissio recōsiliatōis ppendi Rñdet̄ ad pmū p doctorē Joānē nider vbi sup̄ Si offensus (puta cui detraxit ⁊ q̄ scit sibi detractōem p te factā) est absens. sufficit ꝑpositū satisfaciendi. vt sup̄ dictū ē. h̄ tñ erit tale ꝙ sine mora cū poterit velit īplere. sicut in alijs restitutōnibꝫ dici solet eē necessariū. nec opꝫ vt dictū ē in h̄ casu ꝙ vadat pedibꝫ. sꝫ sufficit aīo. Si vō ē pñs aut fuit leuis offensa. ita ꝙ non credat̄ offensus grauiter turbatꝰ. ⁊ tūc pt̄ differri satisfactio vsq̧ ad tps modicum Aut fuit grauis. tunc sine mora fieri dꝫ. Tum rōne debiti. tum ratione charitatis fraterne. dꝫ eñi operā dare ne ira crescat in odiū. ⁊ trabem faciat de festuca ⁊ aīam faciat homicidā. vt dt Augꝰ. hec ibi

Ad scdm rñdet̄. ꝙ eadē ↄsideratio ē circa recōciliatōem sup detractione faciēda. sicuti habēda eēt sup ↄtumelia facta. In ↄtumelia āt

vt dicunt Angelus. dñs Antho. ⁊ aliȷ̃. recõſiliatio ꝑpendit nõ ne-
ceſſaria ſꝫ remitti. ſi ille q̃ offendit deꝑhendat qꝫ ꝯtumeliatꝰ remiſiſ
ei iniuriã. puta. qꝛ ridet ⁊ domeſtice ⁊ familiariter ꝯuerſat cũ ꝯtu-
meliante. ꝑ h̄ eñ videt oñdere remiſiſſe iniuriã ⁊ ſe recõſiliatũ fore.
et ꝯſequẽter nõ ſe teneri ad petendũ veniã. etiã ſm̃ Durãdũ in ſum
ma. Vñ circa h̄ etiã q̇dã aliꝰ ſic dt. dimiſſio offenſi reſpectu offendẽ
tis ẽ acceptatio ſatiſfactõis. vl' indicatio recõſiliatõis ꝟbo vl' facto
expreſſa. vt cũ offenſus dt. parcat dñs vl' parco vl' ſilia. Penſatis
ḡ iã duobꝫ p̄dictꝭ articul'. ſcꝫ ſup reſtitutõe ⁊ recõſiliatõne circa famã
neceſſariȷ̃s ptꝫ bñ dictũ illud. Irritare caue nõ ẽ placare ſuaue. Dif-
famare caue nã reuocare graue. Et merito q̇dẽ ipi ꝯfeſſores hec peri-
cula aĩaduerterẽt ⁊ detractores ad ſatiſfactõem hmõi inducerẽt. Sꝫ
q̄s ꝯfeſſorum hec cũ detractoribꝫ conat practicare. Ubi q̃ſo audit
reuocatio vbi ſatiſfactio ꝑcipit. Aut certe doctoꝝ ſcripta in lege na
ture ⁊ diuina fundata nõ ſunt vera. Aut fateri optꝫ infinitos detra-
ctores vna cũ coꝝ ꝯfeſſoribꝫ damnabil'r periclitari.

Octauus articulus

AD octauũ articulũ q̃ q̃rebat de penis ⁊ remediȷ̃s huic vitio
adhibẽdis. Vñ p̄mo dõm circa penas detractoꝝ. ⁊ p̄mo
in gñe qꝫ p̄ter h̄ qꝫ detractores inabiles ſunt ad accuſandũ
et teſtificãdũ. vt pꝫ. iȷ̃. q. iiȷ̃. Detractores adhuc in h̄ vi-
tio detractõis ãpliꝰ puniunt. ⁊ h̄ i p̄nti ⁊ etiã in futuro. In p̄nti q̇dẽ
qꝛ ſicut accuſans obligat ad talẽ penã q̃lẽ accuſatꝰ ſuſtineret ſi in ac-
cuſatõe defeciſſet. iȷ̃. q. iȷ̃. Calũniator. et c. q̃ nõ ꝓbat. ſic detractor di-
uino iudicio ſuſtinebit illã calũniã ⁊ ĩfamiã q̃ iudicat dignũ illũ cui
ſic detrahit. vt pꝫ. c. cũ dilectꝰ de ca. In futuro q̇dẽ ḡuit punit. qꝛ niſi
detractor ſe correxerit ⁊ debite ſatiſfecerit flãmis deputabit et̃nis. vt
pꝫ tã de ipis detrahẽtibꝫ q̃ꝫ eos audiẽtibꝫ. iȷ̃. q. viȷ̃. c. accuſatio. vbi ſic
ſcribit. Si detractores q̃rũcũqꝫ ḡuit iudicãt. ⁊ in ꝑditõis laq̃um ca-
dũt. m'lto magꝭ laceratores ⁊ detractores atqꝫ accuſatores famuloꝝ
dei dãnant. ⁊ i baratrũ niſi ſe correxerit. ⁊ ꝑ eoꝝ ſatiſfactõez ꝯdignã
egerit p̄niam ĩdubitant cadũt ⁊ ĩdicibilibꝫ flãmis exurũt. Scd̃o ſpe-
cial'r rñdet ꝯ̄ certos detractores q̃ ſcribũt ſcedulã ꝯtinẽtẽ ĩfamiã alte-
riꝰ ⁊ ꝓiȷ̃ciũt eã i locũ vbi iueniat. ⁊ ſic aliꝰ ĩfamat qd̃ vocat libellũ fa-
moſuꝫ ꝯficere. vñ tal' detractor ꝯficiẽs libellũ famoſuꝫ punit ⁊ meret
q̃druplicẽ penã. Pͥo ſi agat crimiãl'r punit ſm̃ leges pena capitꝭ. ⁊
hec pena ẽ tã ꝯtra illũ q̃ facit q̃ꝫ etiã ꝯ̄ illũ q̃ iuenit ⁊ nõ corrũpit vl' in
uẽtũ alicui reuelauit. C. de libello famoſo. l. vnica. ⁊. v. q. j. hi q̃. dt ipe

ratoꝛ. valē. Si qs famoſum libellū domi ſiue in publico ſiue in q̄cū
qꝫ loco ignarus. repperit aut corrumpat poſtq̄ꝫ alter inueniat aut
nulli fateat̄ inuentū. Sin vero nō ſtatim eaſdē cartulas vel corrupe
rit vel igne ꝯbuſſerit ſciat ſe q̄ſi auctorem huius delicti capitali ſnīa
ſubiugādū. hmōi aūt libellus alteriꝰ opinionē nō ledat. hec ibi Un̄
ꝯſiderādū ꝙ q̇libet de pplo tales accuſare p̄t cū etiā accuſatori ꝓ mō
ꝑſone accuſate p̄ciū ꝯſtituit̄. vt ſi ē ſeruus ad libertatē trāſeat. ff. de iu
reiur. §. finali. et C. eodē ti. l. vnica. rō ꝟo tāte vindicte p̄t eē. qꝛ niſi
talis. detractoꝛ ad lucē ꝓuocet̄ nō p̄t ille ꝯtra quē libellū famoſum
cōpoſuit ſe legitime purgare ac detractorē de falſitate ꝯuincere cū t̄n
multo plus nocere p̄t impia ⁊ falſa lingua detractoris q̄ꝫ iuſta ⁊ vera
lingua ꝓficere excuſatoris vel laudatoris p̄ſertim cū homīes ꝓnio
res inueniant̄ ad credendum ⁊ memorie ꝯmendandū mala q̄ꝫ bona
ſicut venenū ſemel ſumptū plus inficeret q̄ꝫ tiriaca pluries ſumpta
remediū p̄ſtaret. ¶ Scdō punit̄ ſi agat̄ ciuiliter. ſcꝫ actōe iniuriaꝝ
q̄ nō publici ſꝫ ꝑuati iudicij ꝯtinet q̄relam. C. de iniurijs. l. iniuria
ſic puniet̄ ſm iuramentū actoris ⁊ taxatōem iudicis vt inſtitu de in/
iurijs. §. pena. ¶ Tertio ſi agat̄ ſm canones ſic q̇ libellū famoſuꝫ cō
ficit flagellat̄ ⁊ excōicat̄. v. q. ꝑ. vbi dꝛ. c. q̇ in alteriꝰ famam publice
ſcripturā aut ꝟba ꝯtumelioſa ꝯfinxerit ⁊ reptus ſcripturā nō ꝓba/
uerit flagellet̄ ⁊ q̇ eā ꝑus inuenerit rūpat ſi nō vult auctoris facti fa/
mā īcurrere. hec ibi. Et ibidē ex ꝯcilio elibertano. c. hi q̇ dꝛ ꝙ debēt ex
cōmunicari tales libellos ꝓijcientes. et c. q̇dā maligni. vn̄ ſi ꝯſtat q̇s
fecerit accuſari p̄t atqꝫ deponi cū ſit pctm̄ accuſatōe ⁊ ꝯdēnatōe di/
gniſſimum. xxv. diſ. §. nūc aūt in fi. ¶ Quarto in foro penitentiali
nō abſoluit̄ niſi ꝑus famā reſtituat. v. q. j. Quidā maligni ſpūs ꝯſi
lio cū ſit excōicatus. Un̄ talis tenet̄ in foro ꝯſcīe ad reſtitutōeꝫ dā/
ni dati ſi al's nō incurriſſet q̇s damnū illud Et tenet̄ ad fame reſtitu
tionē. vt ſup̄ dictū ē in locis ſuis ⁊ etiā in alijs. vbi intelligit illum
infamatū accuſatōe ſua ⁊ hoc ꝑ ſe ſi audet. aut ꝑ alium ſi nō audet.
aut amoueat ꝓ poſſe. vl' ſaltē alleuiet alteriꝰ īfamiā Tenet̄ ꝓinde vt
dictū ē veniā petere ꝑ ſe ſi fieri p̄t vl' ꝑ aliū. manifeſte vl' occulte noīe
ſuo ꝓut diſcreto ꝯfeſſori videbit̄ expedire.

POſtremo Cōſequenter. qꝛ hoc vitio detracti/
onis ſpecial'r ꝑiclitat̄ totū genꝰ pene
hūanū. vt dꝛ gloſa ſup illud ꝓuerbioꝝ. xxiiij. cū detracto
ribꝫ ne ꝯmiſcearis hinc p̄dictis annectunt̄ q̄dā remedia
cunctꝭ diligēter attēdenda. Un̄ Cācellariꝰ Joānes gerſon doctor
cōſolatorius varia remedia in de cuſtodia lingue aſſignans ſic dꝛ.
Salubre itaqꝫ ꝯſiliū ē ad vitandū tā grāde aīe ꝑiculū. vt hō diſcat

et aſſueſcat ita honeſte loqui de abſentib9 ſicut loquendū eſſ3 ſi ipi ad eſſent ⁊ pſonal'r ſermonē de ſe platū audiret. Jtēq3 vt hō timorē dei ſemp habeat pre oculis cordis qui vtiq3 vbiq3 pñs eſt. ⁊ in cui9 cō/ſpectu loqtur. nō aūt ſolū hoc ſ3 ⁊ cor intuet᷑. Demum male loq volens de alio debet pmū ꝯſiderare ſeipm. fragilitatē ſuā ⁊ ꝓprios defect9 ⁊ quō indiget etiā ipe miſericordia ne cadat ſicut ille cecidit de q̄ intendit. nemo quippe eſt ſctūs aut innocēs virib9 ſuis. penſetq3 ſi ipe eēt in ſtatu alioꝝ vt alij faciūt faceret ⁊ q̄nq3 peius. occaſione data difficile eſt nō peccare. imo ſingulare dei donū tūc pctm̄ poſſe vi/tare. Deniq3 timeat nihilominus ſibi vſurpare diuinū iudiciū. cu3 nō veret᷑ iudicare alienu3 ſeruū qui ſuo dn̄o ſtat aut cadit. Stabit aūt potius qm̄ potēs eſt deus ſtabilire eū. pie debet potius pſumi q3 vt ꝯdēnetur ¶ Aduertat etiā lic3 pene totū genus humanū pctō lingue periclitet᷑. pauci tn̄ ſunt q̄ debite inde ꝯterant᷑. ꝯfiteant᷑. ⁊ ſatiſ/faciāt. imo reperiūtur nōnulli adeo mētis oculis ceci. ꝙ detractōnes adulationes. calūnias. ⁊ ceteras manifeſtas oris damnādas neq̄/tias nō reputēt apud ſe p peccat᷑. q̄ nedū laicoꝝ numero. ſ3 proh dolor litterati ⁊ clerici ⁊ q̄nq3 habiti religioſi ſunt. talia innumera at/q3 ſilia in ſcriptur᷑ ſunt q̄b9 ſe hō iuuare ꝯtra peſtiferū vitiū lingue poterit pariter ⁊ munire. hec ille. Rurſum quelibet ab hoc vitio dei flagellū merito retraheret. q2 detractores vt d̄t Uincēti9 in ſpeculo morali morte mala etiā tpali frequenter plectūtur. Un̄ narratis de hoc ibidē plurib9 miraculis vnū d̄t in Anglia notatu dignū conti/giſſe. Fuit inq̄t religioſus q̄dā veſte. nō vita. habitu nō actu. detra/ctionib9 aſſuet9. in extremis exiſtens monitus ⁊ rogatus ꝙ ꝯfiteret᷑ et de ſalute aīe ſue ſollicite cogitaret. Rn̄dit ꝙ nō faceret. interroga/tus quare. dixit ꝙ nō poterat. cū aūt multis verbis ⁊ pſuaſionib9 moneret᷑ ꝙ in hac extrema neceſſitate tota mētis attentōe ⁊ cū fidu/cia ſpei recurreret ad diuinā clemētiā explorandā extrahēs lingua3 digito pcuſſit eā ⁊ dixit. iſta lingua peſſima me damnauit. quo di/cto lingua ſic intumuit ꝙ vlteri9 eā reponere nō potuit in os ſuū. ⁊ ſic horribil'r expirans oīb9 detractorib9 exēplū dānatōis oſtēdit

Dr̄. Primo circa hmōi ꝯnter. An ⁊ quō ꝓpter ꝯpatiōem de/tractōis ad alia. ipa detractio ſit vitanda ¶ Rn̄detur ꝙ ipa detractio eſt abhorrenda. Primo q2 ꝯparat᷑ homicidio. d̄r eni᷑ de peni. diſt. p. homicidioꝝ. qui occiderit fratrē ⁊ q̄ detraxerit ei pari/ter homicide eſſe demonſtrātur. vn̄ Cancellarius ꝯnter vbi ſupra d̄t Nō ſolū ſm doctores detractio ꝯpat᷑ homicidio ⁊ furto. ſed pfertur homicidio hac rōne. q2 in homicidio occidit᷑ corpus vnū. in detractionis ſo vitio occidūtur aīe plures. q2 ſc3 aīa detrahētis. anime

detractorē libenter audientiū ⁊ qn̄qꝫ etiā aīa cui detrahitur. Itē non
nūq̄ꝫ facilius ſatiſfit p̄ homicidio ⁊ furto corpali. q̄ꝫ p̄ hmōi homi
cidio. ſcꝫ detractōe. Rō. qꝛ in illis q̄ꝫtitas damni eſtimari pt ⁊ corre/
ſpondens emenda ſubſeq̇. in iſtis aūt neq̇t. cum nō poſſꝫ ꝯſtare in
quot hominū corda mediate vel imediate detrahens bonā opinio
nē ⁊ famā eius cui detraxit occiderit atqꝫ furtiue ſubtraxit. attamen
iuxta dictū Auguſtini. pctm̄ nō dimittit̄ niſi reſtituat̄ ablatū. q̄uo
aūt in noſtro caſu reſtituet cū ignoret q̄ꝫtū debet Vn̄ hac de cā btūs
Aug⁹. vir ſciā ⁊ vita vtiqꝫ p̄clariſſim⁹ ad tātū deteſtabat̄ hoc vitiū
vt circa menſam vbi ꝯmuniter de facili lingue pctm̄ (iuxta b. Gre/
gorij de diuite epulone ſentētiā) ſe imiſcet. ſcꝫ hec metra (vt i ei⁹ legē
da inuenit̄) ſcripta haberet. Quiſq̇s amat dictis abſentū rodere vi/
tā. Hanc mēſam indignā nouerit eſſe ſibi. Et vt facto approbaret
qd̄ ſcripto ſtatuerat aiebat. niſi ceſſarēt ip̄e illa metra delere ⁊ de mē/
ſa recedere vellet. Hinc etiā religionū fundatores ꝯſiderātes mul/
tiplex in lingue vitio pēdere aīe periculū. ſanxerūt ꝓuidiſſime pro
ſummo remedio iuge p̄ loco ⁊ tp̄e ſuis ſeq̄cibꝫ ſilentiū. certas penas
ꝯtra trāſgreſſores adijciētes. Et claruꝫ eſt experientia docente ꝙ vbi
cenſura ſilentij hec ſeruatur artius. ibi religio viget laudabilius. hec
Cācellari⁹. Preterea. qꝛ detractio inter cetera vitia quodāmō eſt
inhumanius. ideo etiā ꝯpatur beſtijs. vn̄ dr̄ vitiū lupinū. fert̄ eñ ꝙ
nulla beſtia beſtiā ſue ſpēi ꝯmedit. ſꝫ bn̄ alterius. ſola lupa excepta.
que cū fame p̄mitur lupū ꝯmedere nō veret̄. Sic ⁊ detractor hō ho
minē tanq̄ꝫ lupa rapaciſſima dentibꝫ detractōnis rodere. ꝯmedere.
et occidere nō erubeſcit. in hoc a lupo differēs ꝙ illa comedit carnes
recētes. ip̄e aūt carnes qn̄qꝫ fetētes ⁊ iam putrefactas. cū iaꝫ vi non
tm̄ viuis. ſꝫ ⁊ dudū iam mortuis dentes mordaces detractoris infi/
git. Preterea detractor aſſimilat̄ cani rabido. Primo qꝛ talis ſp̄
eſt inquietus ⁊ in motu. ſic detractor mente nō quieſcit niſi p̄us euo
mat detractōis venenū qd̄ in corde geſſit. Eccī. xix. Sagitta infixa
in femore canis q̇ ſcꝫ nūq̄ꝫ q̇eſcit donec remouerit. ſic v̄bū in corde
ſtulti nō quieſcit donec manifeſtū fuerit. Scd̄o. qꝛ dr̄ Plinius ꝙ ca
nis rabidus in plurimū hꝫ ſub lingua eius vermiculū quēdā q̇ lin
guā eius pūgit. ⁊ pūgēdo cholerā magnā in cerebro eius accendit.
ꝓpter qd̄ eū in furiā ꝯuertit. ꝙ ſi vermiculus a lingua canis extra/
heret̄ canis a rabie curaret̄. ſic etiā accidit detractori q̇ vermiculū in
uidie vel odij aut rancoris ſub lingua. id eſt in corde patitur. iuxta
illud pſalmiſte. Sub lingua eius labor ⁊ dolor qui ſi de corde fun/
ditus extraheret̄ detractor ꝓtinus curaretur. Tertio. qꝛ canis talis
mordax eſt. ſed nō latrat. ⁊ ſic proditorie mordet Ita ⁊ detractor fa

eſt. vñ Bernardus ad Eugeniũ. Hoīem q̃ palã veretur dicerē qđ in aure loq̃tur ſuſpectũ habeas. q̄ ſi corã te iudicare ille rēnuerit dilatorē iudices nõ accuſatorē. O virũ ſm cor dei q̃ fidēter loq̃tur detrahentē ſecreto p̄ximo hũc proſeq̄bar. Quõ aũt ſerpenti ⁊ alijs innumeris aialibꝫ ⁊ rebꝫ detractor ɔparet relinq̄t p̄dicatoribꝫ ꝑquiri

Rñ. Secũdo. Propter q̃d detractões maledicte q̄ñ nõ vergũt in periculũ alioꝝ equanimiter ſunt ſuſtinende. Reſpondet ſctũs Bernadinus vbi ſupra. q̄ ꝑpter tria. hñt em̄ hi quibꝫ detrahit̄ p̄mo ɔſiderare. q̄ fit ad ipoꝝ illuminatõez. vt ſcꝫ meliꝰ noſcant bonitatē dei. iniq̄tatē ſui. ⁊ malignitatē mũdi. qđ ɔſiderãs Dauid. ij. Reg. xvi. cũ ſibi malediceret̄ a Semei ait dñs. p̄cepi Semei vt malediceret Dauid. ⁊ q̄ꝛ ſunt occulta iudicia. imo in electis ſingularia bñficia dei. ideo ſubiũxit. dimitte vt maledicat iuxta preceptũ dñi. Et licꝫ dñs nõ iubeat detractori volũtatem ꝑuerſam. iubet tñ eius volũtatis effectũ. vt ſcꝫ maiore lumine aĩa illuſtret̄. ideo inter bonos ꝑmittit deus regnare malos vt ꝑ detractões erudiãt iuſtos ⁊c̄. vñ Eſaie. xxviij. Sola vexatio ſcilꝫ detractoꝝ dabit intellectũ auditui. hinc ſancti doctores tanto lumine fuerũt radicati. quia ſꝑ paſſi ſunt vndiqꝫ detractões. vt pꝫ ex eoꝝ ſcriptꝭ Vñ ⁊ ille gētilis Dioge. hoc ſapientibꝫ ɔtingere agnoſcēs. cũ ſuꝰ ei nũciaſſꝫ amicus te cuncti amici vituperant. reſpondit. oportet ſapientiam ab inſipientibꝫ feriri. eſſe em̄ meliorem indicat mala lingua quē carpit. Unde ſm Alexandrum de ales. in ſecunda parte ſumme. Sicut per adulationem mentis oculi claudũtur ⁊ excecantur. ita per detractõnem aperiũtur ⁊ illuminãtur. diligenter em̄ ſapiens tunc perquirit ſi q̃d in eo ſit reprehenſibile qđ emendet. Secũdo fit ⁊ ꝑmittitur inſurgere detractio contra iuſtos propter eoꝝ roborationem maiorem huiuſmodi exemplũ ponit Seneca in de prouidentia dicens. Nõ eſt arbor magna neqꝫ fortis niſi quã frequens ventus incurſat. ipſa em̄ vexatione ɔſtringitur ⁊ radices celſius figit. Unde. vi. q. ꝓ. ſunt plurimi ait Grego. ſunt pleriqꝫ qui vitam bonoruꝫ fortaſſis amplius q̃ꝫ debent laudant. ⁊ ne aliqua elatio de laude ſubrepat permittit deus malos in obtrectatiõem ⁊ obiurgatõnem prorũpere. vt ſi qua culpa ab ore laudantium in corde naſcitur ab ore vituperantiũ ſuffocetur. hec ille. Unde ſup Eze. dicit Linguas detrahentiũ ſicut noſtro ſtudio non debemus excitare ne ipſi pereant. ita per ſui maliciaꝫ excitatas debemus vnanimiter tolerare vt nobis meritum creſcat. Diligendi ergo ſunt detractores et qui nos blaſphemant. quia ne ruamus vtiqꝫ nos ſuſtentant. que verba eius merito ſunt notanda

Tertio ꝓpter eoꝝ maiorē inflāmatōem. Experimēto ſc̄o certiſſimo ꝯprobaṫ. ꝙ ſicut ignis nō tactus nec aliquo vento pulſatus cito deficit in ſemetip̄o. ſic vtiqꝫ ignis ardentis dilectōnis in iuſtoꝝ cordibus euaneſcit niſi detractōnibꝫ moleſteṫ. vn̄ Grego. xxvi. mora. Electoꝝ mētes eternitatis p̄mia poſtulātes vires ex aduerſitatibus ſumūt. qꝛ creſcēte pugna glorioſiorē ſibi nō ābigūt manere victoriā electoꝝ. ꝗ deſideria dū ꝑmūtur aduerſitate ꝓficiūt. ſicut ignis flatu p̄mitur vt creſcat. ⁊ vnde quaſi extingui crediṫ inde roboraṫ. Jacob enī qui in baculo Jordanē tranſierat nō rediſſꝫ cū duabꝫ turmis niſi eū inuidia eſau agitaſſꝫ. nec Joſeph egyptꝰ imperaſſet niſi ip̄m inuidia fratrū vēdidiſſet. Hinc ꝯcludit Gregorius ſuꝑ Eze. ꝙ abel eſſe rēnuit quē cayn malicia nō exercet. Quapropter doctor gentiū ſe in p̄dicatōe currere teſtaṫ inter infamiā ⁊ bonā famam vt ſeductores ⁊ veraces. ⁊ alibi. Alijs ſumus odor vite in vitam. alijs odor mortis in mortē. Nō igiṫ vt ex his patꝫ iuſtoꝝ eſt timere vituperia maloꝝ. Magnū nāqꝫ teſtimoniū habēt ꝙ honorādi atqꝫ laudādi ſunt etiā ab ip̄o deo. cū vituperanṫ a malis. vn̄ glo. Numeri. xij. ait. magnū beneficiū ꝯferūt detractores. nūq̄ꝫ enī inuenimus dn̄m tātū laudaſſe moiſen q̄tū tūc cū detraheretur ei ab aaron ⁊ maria. Vn̄ dixit de moiſe Nūeri. xij. Os ad os loquar ei palā ⁊ nō ꝑ enigmata et figuras deū videt. Vide q̄d ſibi pene obtrectātes ꝯtulerint. quid illi laudis. ſibi turpitudinē illi ſplendorē. ſibi leprā illi gloriā. vn̄ Richardus ſuꝑ Apoc. ait. Maloꝝ eſt ſꝑ odioſa vita bonoꝝ. ⁊ quem deus ꝯmēdat prauoꝝ ſermo blaſphemat. Inſuꝑ Gregoriꝰ ſuꝑ eze. Qui aūt increduli ⁊ ſubuerſores ſunt in ſuis ſermonibꝫ derogātes timendi nō ſunt. qꝛ valde ſtultū eſt ſi illis placere querimus q̄s non placere dn̄o ſcimus. debēt aūt haberi in metu ⁊ reuerētia iudicia iuſtoꝝ. qꝛ mēbra om̄ipotētis dei ſunt. ⁊ hoc ip̄i in terra reꝑhendūt qd̄ dn̄s redarguit in celo. Nā ꝑuerſoꝝ derogatio vite noſtre approbatio eſt. qꝛ iā oſtēdiṫ nos aliq̄d iuſticie habere ſi illis diſplicere incipimus q̄ deo nō placēt. nemo enī p̄t in vna eadēqꝫ re om̄ipotenti deo atqꝫ eius hoſtibꝫ gratus exiſtere. Nam deo ſe amicū denegat q̄ eius placet inimico. hec ibi ⁊c̄.

Re. Tertio. Quare patiēter ſuſtinētes detractōes nō dicūṫ ledi nec ꝯuinci. cū tn̄ vt ꝯuicti ꝑ detractōes videanṫ lacerari ¶ Rn̄deṫ. ꝙ huius rō eſt. qꝛ tales interiorē hoīem ⁊ ꝑ ꝯn̄s ſeipſos cuſtodiūt. ideo ab alijs ledi nequeūt. vn̄ Chryſoſtomꝰ in libro q̄ dr̄. nemo lediṫ niſi a ſeip̄o. c. xx. hoc innuit ſic dicēs Niſi q̄s ſeip̄m leſerit ab alio nō p̄t ledi. etiā ſi oīs ꝯtra eū iuret orbis. etiā ſi ꝑmutatio rerū ⁊ tēpoꝝ fiat. etiā ſi potentiū ꝯtra eū ⁊ ꝑncipū furor ſeuiat ⁊

et inſidient ſiue noti ſiue ignoti. ſiue amici ſiue inimici vellentes vel
vi vel fraudib9 ĩpugnãtes ⁊c̃. hec ibi. Inſup. qꝛ q̃ ad hũc caſum cir/
ca detratões ſuſtinẽdas extat ſil'e ſicut de ꝯuicijs. iõ notet hic Alexã
der de ales in. iij. pte. q. j45. q̇ circa ꝯuicia ſic ad ꝓpoſitũ dr̃. Simpl'r
inq̇t null9 vincit ab alijs in ꝯuicijs niſi a ſeipo vincat. vincit ãt q̇s
a ſe multipl'r. Primo cũ delinq̇t ⁊ ꝑ hoc ẽ cã ꝯuicij. Scd̃o ãt ſi nõ
delinq̇t cũ dolet ꝓpter ſe nõ ꝓ pter ꝯuiciantẽ de ꝯuicio. Tertio vero
vincit cum ĩpotentẽ ſe exiſtimat ad vindicandũ. ſi vo nullo iſtoꝝ
modoꝝ ꝯuincit ab alio ꝯuinci nõ p̃t. lꝫ victus eſtimet. nõ em̃ dicen/
do ꝯuicia ẽ victoria. ſꝫ in ſeruãdo innocẽtiã. q̇ em̃ excellit in ꝯuicijs
nõ ẽ vere victoꝛ. vñ Chryſoſtom9. Sit aliq̇s vir mirabilis ⁊ mag/
nus ⁊ oẽs vocẽt eũ mechũ. furẽ. homicidã. ille vo non moleſtet. nec
ꝯſcius ſit ſibi alicui9 talis lꝫ multi de eo talẽ habuerũt opinionẽ nõ
ẽ ꝯuiciũ paſſus. ſꝫ illi ſeipos ꝯfuderũt ille aũt nõ ẽ ꝯfuſus. hec ille.
Et ita in ꝓpoſito. hec penſanda ſunt. ſup detractõne. Aduertat g̃
iuſt9 ⁊ patiẽs illud Gregorij ſup Eze. li. j. home. ix. ſic dicẽtis. In
om̃i em̃ qd̃ de nob dr̃ ſp taciti recurrere ad mentẽ debem9 interioꝛem
teſtẽ ⁊ iudicẽ q̃rere. Quid em̃ ꝓdeſt ſi oẽs laudẽt cum ꝯſcia accuſat
aut q̇d poterit obeſſe ſi oẽs nob derogent ⁊ ſola nos ꝯſcia defendat.
Et paulo añ dr̃ ꝑuerſoꝝ derogatio vite nr̃e approbatio ẽ. qꝛ iã oſtẽ/
dit nos aliq̇d iuſticie hr̃e ſi illis diſplicere incipimus. q̇ nõ placent
deo ⁊c̃. hec ille. Vñ ⁊ ad ꝓpoſitũ dr̃ be. Bernard9. exponẽs illd̃ can
ticoꝝ. j. Recti diligũt te ait ꝑfecto bona ꝯſolatio ẽ cũ blaſphema/
mur bñfaciẽtes a malis ſi recti diligũt nos oĩno ſufficit aduerſus
os loquentiũ iniqua opinio bonoꝝ cũ teſtimonio ꝯſcie. nõ veniat
aĩa mea in ꝯſilio detrahentiũ. qm̃ de9 odit eos dicẽte aplo. Detracto
res deo odibiles. hec ille. Et ſm q᷑ dñs Antho. vbi ſup̃ in 2ª pte dr̃
is cui detrahit. nedũ dꝫ detractores ſuos diligere. ſꝫ exẽplo xp̃i ꝓ de/
tractoꝛib9 oꝛare dicente p̃s. ꝓ eo vt me diligerent detrahebant mihi
ſcꝫ iudei. ego aũt oꝛabam.

Dr̃. Quarto circa hec oĩa final'r. Eſto q᷑ q̇s linguaꝫ refrenare
velit ⁊ cũcta in h̔ libello ꝯtẽta maſticare conet ⁊ aſcultãter
oĩa aduertat. An ſibi adhuc ſit poſſibile linguã ĩpam ꝯpeſcere. ac de/
tractores ſuos diligere. ⁊ ꝓ ĩpis vt dictũ ẽ oꝛare Et arguit p̄mo q᷑
nõ. qd̃ excedit naturã hoĩs nõ ẽ hoĩ poſſibile. ſꝫ p̄dicta excedũt na/
turã hoĩs. g̃. Quis em̃ ignoꝛat cũ hõ paſſionib9 ſubiaceat q᷑ ſit ſup
naturã ſibi. detractorẽ ſibi maxime iniuriantẽ diligere ſeu ꝓ ĩpo oꝛa
re. Scd̃o arguit. id qd̃ null9 hoĩm facere p̃t ẽ hoĩ ĩpoſſibile. ſed
Jacobi. iij. dr̃. q᷑ lingua ẽ inq̇etũ malũ plena veneno moꝛtifero quã
nemo hoĩm domare poteſt. g̃. R[illegible]et reuera ꝯcedendũ ẽ q᷑ nemo

27

poſſit p naturā vt volūt argumēta detractorē ſuū diligere. aut p ipo
orare Nihilominꝰ p grām vtiqꝫ q̇s pt ꝛ de facili. lex em̄ noua q̄ ē lex
grē onꝰ leue ē ꝛ h̛ rōe grē ꝛ charitatꝭ q̄ cetera mādata facit leuia vt
inq̇t Bonauēt. in. iiij. diſ. xxxvij. Quis igiꝭ abſolute videaꝭ mirabile
poſſe detractores ſuos diligere ꝛ p ipis orare. vere tn̄ credēti h̛ nō vi
deꝭ. nec ſibi ē ipoſſibile. Vn̄ d̛t Bonauē. in. iij. diſ. xxx. facere mirabi
lia ſup̄ poſſe nature rōnal̛ q̄ ꝯtinenꝭ in lege diuia. de q̇bꝫ vt vult glo.
ſup p̄s. reuela oculos ꝛc. ē diligere inimicos q̄ nihil inq̇t mirabiliꝰ
in mādatꝭ. h̛ tn̄ iplere ꝛ facere fit p grām gratū facientē. vtputa per
fidē ꝛ charitatē. p fidē em̄ credimꝰ mlt̛a q̄ nō poſſemꝰ ſine ea ꝛ q̄ vi
denꝭ ifidelibꝫ nimis incredibilia. Et p charitatē amamꝰ ea q̄ videnꝭ
charitatē nō hn̄tibꝫ odibilia. hec ibi. ꝛ p h̛ rn̄deꝭ ad argumētū pmū
¶ Sil̛i mō ad ſcōm d̛r p auguſt. in de natura ꝛ grā ſup illd̛ qꝺ Jaco
bi. iij. d̛r. qꝺ linguā nullꝰ hoim domare pt. Nō inq̇t apl̛s vt ibidem
d̛t Augꝰ. linguā nullꝰ domare pt. ſꝫ d̛t nullꝰ hoim. vt cū domaꝭ di
uino adiutorio ꝛ grā eē fateamur. qd̛ ꝛ p̄s recognoſcēs petijt a dn̄o
cuſtodiā ori ſuo. Nō igiꝭ imerito legiꝭ in vitaſpatꝝ de abbate Pābo
qꝺ cū eēt ſine lr̄is ꝛ acceſſiſſet ad quēdā vt eaſdē addiſceret. Cūqꝫ ve-
niſſet ad illū v̛ſum dixi. cuſtodiā vias meas vt nō delinquā in lin-
gua mea. dixit ſe ſatis didiciſſe. nec oꝫ vlta addiſcere ſi iſtā lectōem
poſſet bn̄ ſcire. de cuiꝰ dicto nō mirandū. qꝛ vt Albertꝰ magnꝰ in li-
bello notabili de paradiſo aīe allegat iuxta illd̛ Jacobi. Qui nō of-
fendit in v̛bo h̛ pfectꝰ ē vir ꝛ nō aliꝰ. ibidē inq̇t d̛t glo. vbi ē cuſtodia
lingue. ibi ē btitudo ſm̄ illd̛. beatꝰ hō q̄ nō ē lapſus in v̛bo. q̄ em̄ cu
ſtodit os ſuū. cuſtodit ꝛ aīam ſuā. hec ille. Igiꝭ cū in manibꝫ lingue
vita ꝛ mors. vt d̛r pưerbioꝝ. xviij. cumqꝫ nihil pdeſt ieiunare vl̛ alia
bona facere. niſi mens pus a detractōne cohibeaꝭ. de ꝯſe. diſ. v. nihil.
Et demū cū nec lingue lubricitas. vt patuit. abſqꝫ diuio auxilio poſ
ſet cohiberi. q̇d alid̛ reſtat. niſi q̇uis bn̄ ſibi ꝯſciꝰ ex intimis vna cū p
pheta dicat. pone dn̄e cuſtodiā ori meo ꝛ oſtiū circūſtātie in labijs
meis vt nō delinquā in ligua mea. Et tm̄ ſub correctōe ſine pitudicio
cuiuſcūqꝫ de cuſtodia ſeu purgatorio lingue de q̄ dn̄s ieſus in eternū
ſit benedictus.

¶ Impreſſum eſt hoc directoriū detractorꝝ pmitus Colonie
Anno dn̄i. M. ccccc. ix. in domo Quentell. x. kal̛. Nouēbris

Articl̛o. ȝ. duᵒ. ſ. i. v̛bis ſchoti ponīꝭ ſcientibꝫ p vidētibꝫ i aliq̇bꝫ libris ipſis
Addaꝭ ibi. pꝰ v̛ba Schoti ſic. Et lꝫ ſchotꝰ loq̇ꝭ hec in materia accuſatōis
In hac tn̄ materia detractōis eiꝰ v̛ba etiā videꝭ applicanda qd̛ tn̄ an rite
iā factū ſit ꝛ deceat examini. relinq̇ꝭ maioꝝ. ſeq̇ꝭ. Ad argumētū ꝛc.

Dc 1508

227157 I MF
INKUNABUŁ
Śląska Biblioteka Publiczna
227155 — | I
— 227159 |
| P.
Min. Ośw. 507a — PZWS C850 X. 49

Elisabeth vidue

Columbani

Cecilie

Clementis

Crisogoni

Katherina virg. et

Lini

Agricole

Saturnini

Vigilia

Andree apostoli